TRACTATVS
DE EFFECTIBVS AMICITIÆ,

AVTHORE

DON CAROLO DE GRASSIS,

SICVLO, PANORMITANO V.I.D.

CELEBERRIMO.

Cum Summarijs, ac Indice locupletissimo.

AD ILLVSTR. DOM.

DON PETRVM CORSETTVM,

TRIBVNALIS S.R.C. PRÆSIDEM,
ac Suæ Catholicæ Maiestatis in Regno Siciliæ
Consiliarium Meritissimum.

PANORMI,

Apud Ioannem Baptistam Maringum suis expensis. M. DC. XXII.

Impr. de la Riba Vic. Gen. *Impr. de Blasch. P.*

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTR. DOMINO

DON PETRO CORSETTO

TRIBVNALIS S.R.C. PRÆSIDI, ET SVÆ CATHOLICÆ Maiestatis Consiliario Dignissimo.

PETRVS DE GRASSIS V.I.D. F.

EA apud scriptores extitit consuetudo, (Illustr. Domino) vt, quod prælo, tanquam æternitati dicandum, excuderetur opus: alicui titulari domino consecraretur. Idq; duplici fortassis ex caussa; aut arctissimæ seruitutis vinculo; aut ad tutissimam operis clypeum; consuetum putarim. Cùm igitur Tractatum hunc de Effectibus Amicitiæ, quem diuturnis laboribus, ac vigilijs frater meus D. Carolus de Grassus (cuius veluti communem matrem corpus, sic celestem Patrem, totius misericordiæ fontem, animam tenere, confido) dum adhuc viueret, composuit; typis cudendum curarem; tibi tanquam tutelari Mecenati dicandum censui. Posces fortè fortuna, cur tibi consecrarim? duæ, quæ alios, mouerunt caussæ; altera debitæ seruitutis officium: postrema operis protectio. Quem profectò (vt de prima loquar) vt tuarum virtutum merita, quæ ad eminentiores honorum vertices faustis (vt aiunt) cursitant auspicijs, vel tuæ nobilitatis insignia ex tuorum Magnatorum radice manantis, non alliciant? Quid enim (Dij boni) Potentissimam Regis nostri Coronam, vt te ipsum pluries in Regium Consiliarium inter tot optimates eligeret, forsan attraxit, nisi rerum à te gestarum fęlicissimum nomen? Eius te vel tantillùm agnouit, qui ingenuitati tuæ non gaudeat famulari? Testor ego ipse, quem adeò dulcibus tuæ humanitatis nodis alligasti, vt non possim non gloriari antiquæ seruitutis meæ vltroneum tibi ferre tributum. Accedit & secunda ratio, nempè operis patrocinium. Ex eo enim tutior procedit defensio, ex quo in tutandi adminiculum amor eminat ardentior: & cuinam opus hoc meliori patrono, quàm tibi, dirigetur, qui erga me, sicuti amoris affectus, ita & gratiæ operaris effectus? Et, si olim cerua illa Cæsaris inter minaces venatorum sagittas poterat tutissima viuere; cum in collo hisce litteris picturatum monile deferret,

Nemo me tangat, Cæsaris ego sum.

Sic poterit liber iste securissimè inter mordaces inuidiæ dentes subsistere, cùm primùm dictum inspexerint:

Nemo me tangat, Corsetti ego sum.

Tu igitur (Illustr. Domine) opus hoc; qualecunque sit; gratanter (ceu soles) accipias: eritque, vt non in vno vnum: sed in vno duos, tui deditissimos inuenias: fratrem vnum, autorum scilicet in cœlo (vt spero,) & alium, quippè me, in terris: qui, & tuo corpori, quod de terra est, incolumitatem, & animæ, quæ de cęlo aduenit, æternam exoptent salutem. Vale: &c.

MATTHÆVS DONIA PANORMITA,
Philosophus, & Medicus.

LECTORI.

Naturam, genera, effectus, & munera doctus
Perdoctè GRASSVS pandit amicitiæ;
Quid prohibet, pariter quid lex permittit amicis
Ut discas, hæc sit pagina amica tibi;
Ingentem CAROLI, probitas, doctrina peritum,
Caussidicum ostendunt, egregiumq; Sophum.

PHILIPPI PARVTÆ.

Ergò vera fuit quondam, cùm docta vetustas
Esse animi cultum dixit Amicitiam.
Hinc etenim & Sophia Mens, & virtute potita;
His, rerum auctorem dum colit, excolitur.
Quin vbi par iuuenum sese bene nectit amando,
illis accedit tertius ipse Deus;
Qui nodum æternans, vitam fortunat vtrique;
Et cumulat donis, delicijsq; beat.
Hæc miranda tamen chartis intexere quis nam.
Quis tantum potis est commemorare decus?
Tu referas omnes tam clari muneris vsus,
CRASSE. tibi ex merito gloria tanta datur.

ONOPHRII PARVTÆ PHILIPPI F.

Nomen Amicitiæ sanctum, nunc sanctius ibit;
Cùm sit honoratum nomine, CRASSE, tuo.

SIMEONIS LISINICLII,
Trinacrij Mistrettensis Carmina.

AD LECTOREM.

Quisquis Amicitiæ effectus callere peroptas;
Hoc lege syncerum, dulceq; prorsus opus.
Hinc verè excerpes, veluti tractandus amicus;
Sicut Amicitiæ vincla tenere licet.

TRA-

TRACTATVS
DE EFFECTIBVS AMICITIAE
DON CAROLI DE GRASSIS V. I. D.

SVMMARIVM.

1 Amicitia est beneuolentia pacis, & q̄dā fraternitas.
2 Amicitia est quatruplex secundum Diuum Thomam, siue trium graduum.
3 Amici sūt duo corpore aīa vero est vna, & alter idē.
4 Amicitia ad malum non dicitur amicitia, sed conspiratio fraudis.
5 Omnia debent esse communia inter amicos.
6 Amicitia, quae a commoditate initium habet, durat durante ipsa commoditate.
7 Amicus hodie non amatur, sed amatur commoditas, quae prouenit ex amicitia.
8 Amicus qui sit, & qualis amicitia, relinquitur arbitrio iudicis.
9 Requisita amicitiae sunt sex.
10 Amicitia propria dicitur ea, quae est contracta ex honesta causa.
11 Amicitia vera non potest esse nisi inter habentes caritatem.
12 Proprietates, seu qualitates amicitiae octo esse debēt.
13 Leges amicitiae debent seruari, sine quibus ipsa stare non potest, & quae sint.
14 Iniusta petenti amico non est assentiendum.
15 Amicis iniusta petentibus non solum petita sunt deneganda, sed etiam grauitate verborum sunt reprehendendi.
16 Abbas Panormitanus appellatur, quia fuit Archiepiscopus Panormitanus.
17 Nomen amicitiae sonat in bonum, & excludit praesumptionem mali.
18 Amicitia non excusat a peccato si quis peccauerit ex causa amicitiae.
19 Amicitia debet esse realis, & effectualis, non autem ficta, seu adulatoria.
20 Inimicus familiaris est efficacior ad nocendū q̄ pestis
21 Amico ficto non est deterior hostis.
22 Amicorum fictorum inuidiam magis cauere debemus, quàm inimicorum patentes insidias.
Amici vulnera meliora sunt; quàm inimici oscula.
24 Amicitia ex lingua, seu verbo non valet, sed aperte demonstrari debet.
25 Amicitia debet esse discreta absq; excessu, ac firma.
26 Diuitiae addunt amicos plurimos, secus paupertas.
27 Amici, qui in necessitatibus amicos deserūt, aequiparentur hirundinibus, quae dū durat tēpus aestiuū, & prosperū, permanent nobiscum, tempore autem hiemali, & calamitatum statim recedunt.
28 Amicus factus ex causa felicitatis, ex infortunio deuenit inimicus, & sicut aurum probatur igne, ita amicus in aduersitatibus.
29 Amicitia est de iure naturali, & permissa, ac laudabilis ad contrahendum.
30 Amicos habere est melius quam honor, & fama.
31 Amicus fidelis protectio fortis, & qui inuenit illū, inuenit Thesaurum.
Amici sunt palam laudandi, & secreto admonendi.
33 Amicitia in dubio praesumitur.
34 Amicitia quomodo probetur, & quibus modis.
35 Amicitia quādo dicatur ꝓbata, & de causa, & aliis amicitia relinquitur arbitrio iudicis, & n.60.
36 Amicitia est accidentalis, ideo de facili variatur.
37 Qui se fundat in amicitia, debet eā cōcludēter ꝓbare.
38 Testis an repellatur à testimonio ferēdo propter amicitiam, & quid si esset nimis arcta, n.39. & an dicatur omni exceptione maior n.40. & an faciat semipleam probationem n.41.
42 Amicitia leuis non repellit testem à testificando, nec minuit eum de fide, & nu.44. (cādo.
43 Amicitia arcta, & maxima repellit testes à testifi-
45 Regula, quando testis ex sola amicitia nō repellitur, & quando non sit integer.
46 Idonei reputātur testes instrumentarij pro amico, secus quando ignorabatur de amicitia nu. 47.
47 Testis amicus in instrumentis dicitur idoneus.
48 Testes plures deponentes pro amico cum aliis nō amicis probant.
49 Numerus testium amicorū supplet defectus amicitiae.
50 Pars debet se opponere quòd testis, qui deponit, sit amicus.
51 Amicitia honesta, iusta, & caritatiua etiam maxima non repellitur testem à testimonio ferendo.
52 Amicus vtriusq; partis aequalis non repellitur à testificando, nec diminuitur de fide.
53 Amicus nō repellitur à testificando vbi veritas aliter haberi non potest.
54 Testis amicus admittitur ad probandum furtum, vel dolum factum in domo actoris, & ad probandum quantitatem rerum emmissarum.
55 Nobili persona, etiam si sit amicus, non minuitur de fide, deponenti pro amico.
56 Testis amicus est integer etiam cum maxima amicitia, quando deponeret pro amico ad defensam.
57 Amicitia inhonesta, & turpis repellit testem à testificando, & inducitur correctio, nu.58.
59 Testis amicus repellitur à testimonio, qn̄do ex amicitia vnius sequeretur odium alterius.
61 Testis amici offensi, & accusantis an probet, vel faciat iuditium ad torturam.
62 Testis vt repellatur a testimonio propter amicitiam non

non sufficit allegare amicitiam in genere, sed debet deducere in specie, & probare.

63 Iudex repellitur a iudicando propter nimiam amicitiam, ac etiam potest recusari.

64 Receptans bannitum punitur eodem pœna, prout delinquens, tamen si receptans est amicus non punitur pœna ordinaria statuti, sed mitius.

65 Amicitia licet excuset receptantem bannitum, non tamen excusat receptantem hæreticum.

66 Amicus potest agere, & comparere in iudicio etiam sine speciali mandato, quod procedit in amico magnæ amicitiæ, n. 67. vel quando principalis sciis litigari n. 68. qd procedit in defendendo nu. 70.

69 Absentia inducit ignorantiam, fallit in beneficialibus, num. 76.

71 Defensor tenetur satisdare de ratum habendo vel de iudicatum soluendo.

72 Amicus agens pro amico etiam sine mandato gerit vicem procuratoris etiam si is pro quo agitur esset pupillus, n. 75.

73 Amicus agens pro amico tenetur subire iuramẽtum calumniæ.

74 Mandatum speciale requiritur ad præstandum iuramentum calumniæ.

77 Amicus agens pro amico absente an præiudicet ei.

78 Fideiussio præstanda ab amico agente pro amico absente tria continere debet, scilicet dolum abesse, rẽ defendi, & iudicatum solui, & non sufficit iuratoria cautio, n. 79.

80 Amicus pro amico potest appellare etiam sine mandato à sententia contra amicum lata, dummodo sequatur ratificatio.

81 Amicitia æquiparatur affinitati, & cõsanguinitati, & sæpe sæpius anteponitur, nu. 82. & aliquando superat fraternitatem, n. 82. 84. 86. & 87.

85 Dispositum inter consanguineos an habeat locum etiam inter amicos.

88 Appellatione suorũ venit & amicus maxima amicitia.

89 Amicus potest capere, & capi facere debitorem sui amici absentis maxime si est paratus ad fugam.

90 Amicus admittitur ad allegandũ causã absentiæ sui amici, tam in causa criminali, q̃ ciuili, & n. 91.

92 Amicus allegans causam absentiæ sui amici non tenentur satisdare.

93 Amicus dicitur aliter idem cum amico.

94 Amicus etiam sine mandato admittitur ad recuperandum possessionem, qua suus amicus absens spoliatus fuit.

95 Amicitia inter gestorem, & dominum facit præsumi negotia fuisse gesta nomine, ipsius ad quem negotia pertinent.

96 Amicus offerens debitum sui amici, vel illud depositans liberat amicum debitorem.

97 Offerens, seu depositans debitum liberat debitorem.

98 Alienatio facta inter amicos magna amicitia censetur facta in fraudem fisci.

99 Amicus an præsumatur scire facta sui amici.

100 Vicarij amicum an præsumatur scire collationem beneficij sibi ab à Vicario factam.

101 Facultas iurandi concessa defuncto transit in hæredẽ quando hæres est amicus defuncti.

102 Concessio in emphyteusim, seu in feudũ facta p Papã, seu Prælatũ amico, præsumitur facta nulla subsistente causa, nisi de ea expresse appareat.

103 Iurans aliquem defendere contra quascunq; personas non intelligitur contra suos amicos, nec contra consanguineos.

104 Legatum seu fideicommissum factum Titio, & in loco sunt duo Titij, tunc censetur factum illi Titio, qui est amicus testatoris.

105 Testator instituens, seu substituens aliquem nomine appellatiuo, vt puta fratrem, & pluries habet fratres, tunc censetur instituisse magis amicum, & dilectum, & num. 108.

106 Legatum strictè interpretari debet, vt minus grauetur hæres, fallit quando esset factum amico particulari, seu personæ coniunctæ, & nu. 107.

109 Testator legando aliquid Prælato, vel Rectori ecclesiæ, si legatarius est amicus, censetur factum contemplatione amicitiæ, & acquiritur ipsi legatario, & potest de eo disponere, nu. 110.

111 Amicus potest pro amico stipulari, sicut procurator, sed distingue n. 112. & 113.

114 Compromissum factum in Prælatum sub nomine dignitatis, si Prælatus est amicus compromittentis, tunc censetur factum intuitu personæ, & non dignitatis, vel officij.

115 Executor testamenti relictus sub nomine dignitatis, si est amicus testatoris, censetur relictus ratione amicitiæ, ideo eo mortuo non transit officium ad successorem.

116 Amicus habitans in domo amici, quæ non erat solita locari, non tenetur ad pensionem aliquam, secus si erat solita.

117 Bonorum possessio peti, & decerni potest ab amico, quando est delata personæ absenti, & vaganti.

118 Amicus capere potest legata, & fideicommissa ex testamento minus sollemni sicut liberi.

120 Amicitia operatur effectum clausulæ codicillaris, & semper præsumitur esse in testamento, vbi hæres est amicus.

121 Clausula derogatoria in secundo testamento censetur inserta propter amicitiam.

122 Suspicio fraudis oritur aliquando propter amicitiã.

123 Legatum debetur legatario etiam nõ adita hæreditate, quando legatarius est amicus testatoris.

125 Legatum factum pauperi dicitur factũ ad piã causã, secus si factum fuerit amico pauperi, nu. 125.

126 Statutũ volens quod de legatis ad pias causas debeatur tot pro centenario alicui ecclesiæ non intelligitur de legato facto amico pauperi.

127 Quarta Episcopo non debetur de legato facto clerico à suo amico.

128 Amicus præfertur in tutela pupillorũ alijs, & põt cogi sicut cõsanguineus & capiis pignoribus, n. 128.

129 Feudatarius contrahens amicitiam cum inimicis domini

mini feudi, priuatur feudo etiam si esset ecclesia nu. 135. & quid si solum habitasset, num. 136. & quid si nullum damnum afferret domino, nu. 137 138. & num. 148.

130 Amicus inimici mei est mihi inimicus.

131 Paria sunt esse inimicum, vel amicum inimici mei.

132 Feudum ammittitur propter inimicitiam contractam inter dominum, & vassallum.

133 Contrahens amicitiam cum inimico domini, videtur cōtrauenire iuramēto fidelitatis, & n. 142. & 143

134 Vassallus contraueniendo iuramento fidelitatis est priuandus feudo.

139 Inimicus meus censetur ille, qui cum inimicis meis conuersatur, & amicitiam contrahit, quòd limit. vt nu. 140. & 141. ampliatur etiam si vassallus solam considerationem habeat, n. 142.

144 Confugiens ad hostes sui Principis committit crimen læsæ maiestatis.

145 Vassallus contrahens amicitiam cum inimicis domini propter metum imminentis periculi, & nō priuatur feudo, nec quando talis amicitia non esset domino damnosa, & nu. 146.

147 Vassallus non priuatur feudo, si contrahit amicitiam cum inimicis domini eo volente, vel consentiente.

149 Dominus feudi agens ad priuationem feudi contra vassallum ob amicitiam contractam cum inimicis suis, debet probare quòd talis amicitia contraxerit dolo malo in eius perniciem.

150 Vassallus qui contrahit amicitiam cum inimicis domini, non solum priuatur feudo, sed etiam committit crimen læsæ maiestatis.

151 Onus probandi, quod vassallus contraxit amicitiam cum inimicis domini spectat ad dominum feudi.

152 Vassallus, prætendens quòd contraxerit amicitiā cū inimicis domini per metum, vel sine damno, & detrimento domini tenetur hoc ipse probare.

153 Exculpatio, seu exceptio prædicta qđ metu contraxit amicitiā ꝓbatur argumētis & præsumptionibus.

154 Amicus receptans alium amicum in domo sua, si aliqua res amico receptato subtracta fuerit, amicus receptans non tenetur de tali furto, sicut caupo.

155 Amicus spōsi, vel eius patris, si aliquid donat spōsæ, illud donatū non acquiritur ipsi sponsæ, sed spōso.

156 Donatum contemplatione sponsi præsumitur donatum ipsi sponso, & nō sponsæ, & post mortem viri restituendum hæredibus viri.

157 Delegatio facta amico delegantis, non transit ad successorem, ēt si esset facta sub nomine dignitatis.

158 Depositum censetur factum quando amicus reponit pecuniam, aut aliam rem penes amicum, licet non reponat nomine depositi.

159 Amicus patroni potest præsentare in beneficio vacāte, dummodo caueat pro amico quòd ratihificet.

160 Ius præsentandi in beneficium ob lapsum tēpus trāsit in Episcopum.

161 Vassallus offendens amicum domini, feudo priuatur sicut offendens ipsum dominum.

162 Amicus ꝓ amico pōt impetrare literas ad beneficiū.

163 Electus ad aliquod beneficium tenetur infra tres mēses petere confirmationem, tamen si amicus eam petit nomine amici, censetur impetrasse eius nomine, & esset valida.

141 Clericus non potest esse aduocatus inter laicos, tū respectu amicitiæ, nō prohibetur aduocare pro amico, quòd procedit non solum in clerico, verum etiā in monaco, & alio regulari, nu. 165.

166 Amicus verisimiliter cognoscit amicum ad vocem.

167 Testes deponens de aliquo actu, & redens causam scientiæ, eo quia cognouit ad vocem, si est amicus creditur, alias non.

168 Aduocatus, vel procurator aduocans pro amico, cēsetur patrocinium præstare gratis.

169 Procurator amicus expendens pro amico aliquid in lite, non repetit, quia præsumitur donasse.

170 Monachi, & alij regulares non possunt esse arbitri, tamen possunt ratione amicitiæ, nu. 171.

172 Receptans furem post furtum cōmissum habetur pro fure, secus in amico, si sola amicitia motus fuerit.

173 Amicus potest propulsare iniuriam amico illatam.

174 Amicus cogitur defendere amicum, & eius bona, q; procedit etiam in quocumq; alio non amico n. 175. etiam non requisito, nu. 176.

177 Clericus non potest esse procurator iudicialiter laici, fallit ratione amicitiæ, & nu. 178.

179 Amico licet occidere aggressorem sui amici, & non præsumitur occidere animo deliberato, nu. 180. & non solum aggressorem sui amici, sed etiam bonorum suorum, nu. 181.

182 Amico, prout consanguineo, permittitur defendere virginem, vel honestam viduam contra violentem raptorem.

183 Amicus ēt sine mandato admittitur ad recuperandū possessionem, qua amicus absens fuit spoliatus.

184 Amico licet resistere officiali de facto iniustè, & non iuridicè exequenti contra amicum.

185 Contractus annullatur propter metum illatum, ita pariter si metus non inferatur cōtrahenti, sed suis amicis, & consanguineis, & nu. 186.

187 Mulier non potest pœnam promittere, si non nupserit cum tali, ex quo matrimonia debent esse libera, ita non esset valida promissio facta in tali casu per amicum, vel consanguineum, nu. 188.

189 Statutum cogens consanguineos ad compromittēdum lites inter consanguineos, comprehendit etiā amicos magna amicitia.

190 Verba statuti sunt propriè, & strictè intelligenda.

191 Metus purgatur ex præsentia amicorum in contractu minoris.

192 Creditor in dando tutorem pupillis, contra eius bona agens, debet citari facere amicos, & coniunctos, vt veniant ad defendendum pupillum.

193 Tutor decernitur minori septennio, & curator maiori septennio.

194 Tutor gerens negotia pupilli in præsentia amicorum pupilli, ex tali præsentia excluditur omnis suspitio doli, & fraudis.

Digitized by Google

195 *Amico præstans alimenta amico, aut filio, vel mulieri intuitu amicitiæ ipsius amici, præsumitur ea donasse, & non potest repetere, vbi quatuor modis limitatur. num. 196.*

197 *Clam facere dicitur qui opus facturus est, & non denuntiat amicis illius absentis cui erat facturus.*

198 *Amicitia an impediat actionem negotiorum gestorũ*

199 *Notarius habet præsumptionem pro se tamquam publica persona, tamẽ si reperitur scriptus hæres aliquis amicus in testamento, tale testamentum non caret suspitione, quod limit. n. 200.*

201 *Notarius non potest publicare, seu eleuare instrumentum in eius vtilitatem, nec illud potest in causam sui amici.*

202 *Prosecutus de homicidio ij erat amicus interfecti ꝓsumitur illum non interfecisse.*

203 *Amicus interficiens amicum præsumitur potius casu quàm dolo interfecisse.*

204 *Amicus occidens amicum licet probetur quod data opera occiderit, tamen non est præsumendũ quòd habuerit animum occidendi.*

205 *Animus occidendi præsumitur ex vulnere illato in loco periculoso.*

206 *In dubio nõ præsumitur donatio, nec animus donãdi.*

207 *Expẽsũ pro amico ĩ dubio præsumitur animo donãdi.*

208 *Cessio iurium facta sine causa præsumitur simulata, tamen fallit si est facta amico. & nu 209.*

210 *Legatum rei alienæ est nullum, & non debetur ẽt eius æstimatio. fallit tamen ratione amicitiæ, nu. 211.*

212 *Pater familias non potest emere bona à filij, quorum bonorum est legitimus administrator, quòd secus est qñ id fieret præsentibus amicis, & palã n. 213.*

214 *Vendẽs rẽ Tirãno vili pratio præsumitur vẽdidisse per metũ. secus si venditio fieret amico ẽt Tirãno.*

215 *Contractus celebratus inter amicos, vt plurimum præsumitur simulatus.*

216 *Amicus non præsumitur inferre iniuriam amico, & præsumptio doli etiam in hijs, quæ sunt de genere maleficiorum cessat propter amicitiam.*

217 *Amicus institutus hæres sub conditione vt eo mortuo hæreditas alteri deferatur cẽsetur inserta conditio, si dictus hæres moriatur sine filijs, & n. 218*

219 *Iniuria censetur remissa inter iniuriatum, & iniuriãtem, si superuenit amicitia.*

220 *Procurator constitutus ab amico magnæ amicitiæ si nõ contradicit videtur approbare tale mãdatum.*

221 *Amicum si mutuat pecuniam amico, ex tali mutuo non oritur suspitio vsurarum.*

222 *Amicos vexare tanti est quanti consanguineos.*

223 *Amicus præsumitur consentire actui, qui alias non consentiret.*

224 *Amicus patris si aliquid expẽderit in causa filij, cui suspecti tutores fraudẽ faciebãt nõ poterit repetere*

225 *Amicus potest petere vt decernatur curator bonis absentis vt interrumpat præscriptionem.*

mici defunctorum possunt petere, vt detur tutor filijs defunctorum.

227 *Tisp ositio l. Græcus de adulterijs, concedens impunitatem patri occidenti colluctantem turpiter cum filia, extenditur ad amicos.*

Amici gaudent beneficio l. Græcus de adulterijs, sicut pater.

228 *Cui conceditur aliquid posse fieri, censetur etiam concessum id posse fieri cum amicis, sine quibus facere non posset.* (uersa.

229 *Res, q̃ reuertitur ad amicos nostros, dicitur nobis re-*

230 *Citatus dicitur si amicus impedit ne citatio ꝑueniat ad amicum.*

231 *Elemosina debet fieri potius amicis, quàm ignotis.*

Arbiter electus si est præsens, & nõ contradicit, videtur arbitrium acceptasse, si est amicus.

233 *Iniuria facta amico meo videtur mihi facta.*

234 *Voluntas perfecta non inducitur, si qs dicat vellem emerem, vel vellem legere, & similia, tamẽ si est amicus inducitur perfecta dispositio, nu. 235.*

236 *Delinquens causa, & occasione amicorum mitius debet puniri.*

237 *Pœna delicti remitti potest quando delinquens est amicus principis, vel mitius debet puniri, idem si esset amicus iudicis.* (rio.

238 *Iudex potest pœnã amico minorari quãdo est arbitra*

239 *Amicus dãs, vel faciẽs al. qd ꝑꝑ amicitiã nõ transit in obligationem, nec inducit consuetudinem.*

240 *Seruitus non inducitur quando amicus propter amicitiam aliquid permittit amico, vt puta transire per prædium amici, & similia.*

241 *Aduocatus potest cogi patrocinare, pro eo, qui non inuenit aduocatum, sed non contra amicum.*

242 *Delictum efficitur grauius propter amicitiam, & dicitur proditorium.*

243 *Amicus fictus occidens amicum committit delictum proditorium.*

244 *Tex. in l. ergo, ff. ex quibus causis maior. quo casu locum habet.*

245 *Executor relictus in testamento si est præsens in confectione testamenti, & nõ contradicit, tenetur post mortem testamentum exequi.*

Amici sunt cõuocandi ad defensionem absentis quãdo aliquid fieri debent contra absentem.

247 *Citatio amicorum in casu absentiæ amici est leuis solemnitatis, & eius omissio non vitiat.*

248 *Quarta non debetur de legato facto amico, sicut delegato facto consanguineo clerico.*

Amici pupilli sunt citandi, & requirendi in datione tutoris ipsius pupilli.

250 *Contumax vere non dicitur nisi citatis amicis, si velint eum defendere.*

251 *Amicitia, & conuersatio cum delinquentibus iuncta cum aliqua præsumptione facit indicium.*

Amici pupilli sunt requirendi, vt eum defendant antequam iudex decernat possessionem.

253 *Amicus potest prosequi iniuriam illatam amico cũ accusando.*

254 *Amicitia est causa, vt in casu successionis amicus anteponi possit.*

Amici debent conuocari in contrahendis nuptijs sicut

cut consanguinei.

256 *Vulnera amicorum reputantur meliora quam oscula inimicorum.*

257 *Actus præsumitur deliberate factus, quãdo fit interuenientibus amicis.*

258 *Cõtractus, seu obligatio facta per amicũ de negotio spectãte ad amicũ, censetur facta gratia, seu contẽplatione ipsius amici, & tanquam fidessor.*

259 *Fideiussor dicitur ille qui se obligat insolidum cum alio, cui spectat negotium principale.*

260 *Voluntas testatoris colligitur qua nã fuerit ex amicitia cum testatore.*

261 *Consilia amicorum semper quęrere debemus in negotijs nostris.*

262 *Donatio reuocatur per superuenientiam filiorum, secus si fuerit facta valde amico, & n. 263.*

264 *Clericus efficitur irregularis si rixatus fuerit cũ aliquo, & ob id amici sui occiderint rixantem cũ eo.*

265 *Legata facta à testatore nõ debẽtur rupto testamento ob natiuitate posthumi præteriti, quòd secus si fuerint legata amicis, & n. 266*

267 *Iudex in dubio debet inclinare in fauorem amici, ubi lim. n. 268*

269 *Potentior dicitur ille, qui habet plures amicos.*

270 *Amicos habere est vtilius, quam habere aurum, & argentum.*

271 *Amicus potest seruum amici vindicare si in fuga esset constitutus.*

272 *Amicus potest vindicare necem defuncti, si est coniunctus sanguine.*

273 *Amicus meus occidens inimicum meum præsumitur illum occidisse de mandato meo, nisi aliter probatum fuerit.*

274 *Decretum interpositum a iudice in contractibus minorum, in quo non apparet de causa cognitione, si interuenerunt amici pupilli, qui asserũt quòd fuit vtile, præsumitur cum causa cognitione.*

275 *Officialis non potest recipere munera à litigantibus, & recipiendo committit barattariam, & simoniam, fallit si receperit ab amico, n. 276*

277 *Legatum factum videtur ademptum si res legata alteri legetur sub commemoratione primi, fallit si primus legatarius esset valde amicus, n. 278*

279 *Disparitas in matrimonijs consideratur, & probatur tam ex numero, & qualitate consanguineorũ tum etiam amicorum.*

280 *Eligens potest eligere in officijs, & beneficijs magis amicum quàm alium.*

281 *Amicus faciens actus possessorios iure sui amici videtur facere iure familiaritatis.*

282 *Permutans beneficium magnum cum tenue ad est præsumptio simonia si inter extraneus, secus si inter amicos.*

283 *Citatio substinetur si fuit data amico, qui asserit illã dedisse amico citato.*

284 *Creditores hæreditarij sunt citandi in confectione inuentarij, tamen si sunt absentes sufficit vt citentur eius amici, num. 285*

286 *Amicitia, & cõuersatio habita cum inimicis occisi, vel iniuriati facit indicium contra amicum.*

287 *Amicus venditoris fundi potest tradere possessionẽ illius etiam si venditor mortuus fuerit.*

288 *Amicus dicitur familiaris, & domesticus amici, & in eo verificantur ea, quæ dicuntur de domesticis.*

Amici debent eligi in tutores pupillorum.

290 *Denuntiatio noui operis potest fieri amicis, si dominus est absens.*

291 *Amicus patris prædefuncti potest accusare suspectũ tutorem pupillorum, & expendens aliquid, illud recuperat.*

292 *Offendens amicum meum respectu mei dicitur fregisse pacem meam.*

293 *Amicus potest pacisci pro alio amico.*

Arbiter excusatur propter amicitiam superuenientem inter compromissarium, & cõpromittentem.

295 *Actio furti cessat propter amicitiam.*

296 *Accipiens rem amici etiam secreto, non est reputandus illam furasse.*

297 *Citatus a iudice amico sui inimici, non tenetur coram eo comparere.*

298 *Iudex an legitime recusari possit, quando aduocatus partis aduersę esset amicus strictissimus iudicis.*

INter cętera, quæ in iure nostro quamplures, varios, ac diuersos operatur effectus, est amicitia, circa quam (vt dixit *Arist. in 8. Ethicorum*, prout enim refert *Luc de Pen. in l. 2. a cuatis, in princ. C. de decur. lib. 10.*) legum compositores magis, quàm circa iustitiam studuerunt, idem Luc. de Pen. in l. 1. in princ. C. de Metropol. Beri lib. 11. Quæ quidem amicitia diuersimode diffinitur, siue magis describitur, namq; Diuus August. epist. 45. & Cicer. in lib de amicitia dicunt, quod amicitia est omnium humanarum, diuinarumq; rerum cum beneuolentia, & caritate summa consentio, & secundũ eundẽ Ciceronẽ in primo Recthor. est voluntas erga aliquem bonorum rerum illius, ipsius causa, quem diligit, cum eius pari
1 voluntate, & secundum Arist. in 8. Ethicor. amicitia est beneuolentia pacis non latens, vel sic, amicitia est studiorum omnium, voluntatumq; consensus, cuius contrarium inimicitiæ sunt; sed in iure nostro amicitia dicicitur esse voluti quædam fraternitas, *l. verum in princip. iuxta gloss. ff. pro socio, Socyn. cons 263. column. 6. ver. sed ad ista respondeo, lib. 3. Ias. in l. quæ dotis, colum. 13. in 3. casu, ff. solut. matrimo. Foller. super constitut. paterenorum, num. 80. in tit. de haretic.*

Amicitia vero est quatruplex secundum Di-
2 uum Thomam in 3. sentent. distinct. 27. quæst. 2. articu. 2. & distinct. 29. articul. 6. scilicet naturalis, domestica, ciuilis, & diuina. Hæc autem amicitia domestica, siue ciuilis, quæ spectat præcipue ad materiam, de qua sum-

B mus

mus tractatur, est triũ graduũ. Primus quorũ est, quãdo amicitia est maxima, & penitus inhærens animis inuicem se amantium, vt eadẽ aĩa duobus in corporibus esse videatur de qua habetur apud *Labertium in Dialogo, qui Toxaris inscribitur, quẽ referunt Alciat. in l. lata culpa, §. amicos in princ. ff. de verb. signif. & Caron. in tra. de iuram. decisor. q. 6. 9. q. princ. n. 3.* circa quod dicit *Rebuff. in tract. de priuil. scholar. priuil. 104. n. 9. in 18. to. tra. diuer. cart mihi 52. amici veri duo sunt corpore, anima vero est vna,* idemq; ante eũ figurauerunt *Ouid in 4. de tristib.* dum dixit,

Hi duo corporis, mentibus vnus erant.

Et Horatius in 3. Ode.

Et seruet animæ dimidium meæ.

In tãtum quòd *Cicer. in lib. de amicitia* asseruit, quòd verus amicus est alter idem, quod dictũ ex Nostratibus sequuti fuerunt *Io. de Amicis cons. 85. nu. 13. & Illustriss. Cardin. Tusch. in suis conclus. in verb. amicitia, nu. 3.*

Secundus gradus est in amicitia, quæ non est tam ardens, & arta, sed tamen non leuiter coniuncta; & honesta consuetudine introducta *Caron vbi supra.*

Tertius gradus est amicitiæ vulgaris, & cõis, qua homines viles, & abiectæ conditionis se inuicem amicos appellant, *Caron. d. n. 3.*

Posset etiam & Quartus adduci amicitiæ gradus, hoc est illa, qua mali, & pessimi homi-
4 nes inter se contrahũt ꝓ aliquo facinore perpetrando, vel aliud malum agendo, sed hæc talis non dr̃ amicitia, sed potius factio, conspiratia, & fraus, & dolus, vt dixit *Salustius in Iugurt.* dũ inquit, *Inter bonos amicitia, inter malos factio est, & ex Nostratibus voluerũt glo. in l. latæ culpæ, §. amicos. ff. de ver. sign. Bal. in l. eos, C. de test. Mascard. in tract. de probat. concl. 85. nu. 11. Natt. cons. 298. nu. 4. lib. 2. Farin. in tract. crim. q. 43. nu. 174. Cū ill. Fulg. in summa in tit. de penis, §. 3. nu. 18. vers. vnde non est amicitia. & Arist. in 8. Ethic.* loquens de tali amicitia, eam appellat impropriè amicitiam, dum dicit *amicitiæ genera plura sunt, primum aũt eam nominamus, quæ inter bonos est, quia boni sunt: reliqui autem ex similitudine amici sunt, &c.* ideo cũ loquimur de amicitia, eiusq; effectibus, in iure nostro semper intelligere debemus de ea amicitia, q̃ est in primo, & secundo gradu, & non in alijs, *Caron. in tract. de iuram. decisor. q. 6. 9. q. princ. n. 3.* qui dicit quòd licet *Alciat. in d. l. latæ culpæ, § amicos, ff. de verb. signif.* videatur sentire, vt ea oĩa habeant locũ tantum in primo gradu amicitiæ, attamen, ex quo hodie talis amicitia est rarissima, & ad superos conuolauit (*vt dicit Alciat. in d. §. amicos, & Io. Batt. Magonius in lucerna morali. p. 1. c. 2. nu. 4*) debet intelligi, & operari etiam in secundo, quod tamen Alcia in meo lib. in princ. nõ dicit, prout ipse Caroc. asserit; sed qđ omnes effectus amicitiæ, a legibus positi, habeant locum in hoc secundo gradu, licet referens postea aliquos ex effectibus ipsis dicat quod illi habent locum tantum in primo gradu amicitiæ, quod tamen dictum Caroc. puto quod sit verissimum in aliquibus casibus, & effectibus, vt cum dicimus (prout *Pitagorici*) *inter amicos*
5 *omnia debent esse communia,* nam hoc intelligere debemus de amicis in primo gradu amicitiæ descriptis, & sic dum *Philosophus, & ibi Commẽtator in 9. Ethicor.* dicit, *Amicii est anima vna & omnia communia, nec est amicus, nisi amico cor suum prabeat. & Tullius lib. 1. de offic. & S. Augustinus, lib. 2. confess. Amicitia dulcis est propter bonitatem animorũ, ideo qui amicus est, amico omnia communicat, s. cor suum, & bona, & Tiraq. super ll. connub. l. 4. nu. 26. Ne quid inter amicos fictum, fucatum, tectum, ne[c] non nuda, simpliciaq; sint omnia.* hi omnes, & similes debent intelligi (vt iam dixi) de amicis in prima classe amicitiæ constitutis; sed istis calamitosis temporibus experientia compertum est, vt non solum non reperiatur amicus aliquis, prout in primo gradu amicitiæ descriptus est, verum etiam cum magna difficultate reperitur is, qui verè sit in secunda specie amicitiæ, cum vsu frequentior sit
6 ea amicitia, quæ à commoditate initium habet, & durat durante ipsa commoditate, prout dixit *Philosophus in 8. Ethicor. quem refert Ripa in l. si vnquam, num. 38 C. de renoc. donat. Cõstant. Roger. in trac. de summo bono vers. nunc congruum est, n. 17. in 3. tom. trac. diuers. p. 2. car. mihi* 10. Et est versus.

Nullus amor durat, nisi fructus seruet amorem.

Et *Bart. in l. 1. §. mandatum, num. 2. ff. mandat.*
7 ad propositum dixit, quòd hodie amicitia inter paucos inuenitur, & *Ozer. in sua summa, siue manus institut. moral lib. 9. c. 3. in prin.* dixit, quòd hodie non amatur amicus, sed commoditas, quę ex amicitia prouenit. Et redeundo ad no-
8 strum principale institutũ, puto quod tutius sit illud remittere arbitrio iudicis, qui iudex arbitrabitur quis sit amicus, & qualis amicitia, & an iura huiusmodi de effectibus amicitiæ in eis locum habeant, quam circa hoc dare certam, & determinatam regulam, ita dixerunt *Paul. de Castr. in l. cum alienam, C. de leg. Simon de Prætis in tra. de interpret. vltim. vol. lib. 1. interpr. 2. dub. 2. solut. 4. n. 7.*

9 Requisita autem veræ, & realis amicitiæ sunt sex, secundum Caroc. in tract. de iuramẽto decisio. in 6. quęst. 9. quęst. prin. nu. 3. quæ (vt ipse asserit) colliguntur virtualiter ex tex. in l. latæ culpę, § amicos, ff de verb. significat. Primum requisitum est, vt amicus debeat esse notus amico, quia nihil amatur, nisi prius cognoscatur. Secundum vt is talis sit coniunctus non leui amicitia, ideo non videtur

tur amicus, qui est leni amicitia notus Alber. in l. cum quidã, n. 1. ff. de leg. 2. Tertium quod sit familiares diuturna familiaritate, & cõsuetudine astrictus. Quartũ quod illa familiaritas sit quæsita honestis rationibus, & medijs, quia amicitia ex honesta causa cõtracta, & co pulata, dicitur propriè, & verè amicitia, secũ-
10 dũ Constant. Roger. in tra de summo bono. vers. nunc cõgruũ est n. 18. i 3. to. tra diuers. p. 2 car mihi 10. est tñ verũ q̃ multæ amicitiæ prin cipiũ habẽt à causa illicita, & tractu temporis amicitia fit licita. Quintũ requisitũ est quod iura ipsa amicitiæ sint quæsita cum patrefami lias, idest cum viro honestę conuersationis, & famæ, *l. pronuntiatum*, §. *matrem familias*, *ff. de verb. signif. & in l. lata culpa*, §. 1. *eodem tit. Tho. Actius in tract. de ludo Scacc. q.* 11. *n.* 49. *Rol. Ca-uagn. in obseru. ad decret Montisfer. dec. et.* 1. §. 17 *n.* 1. & hoc procedit ex eo, q̃a sine virtute ami citia consistere nõ põt, secundũ Tullium, quo fit vt amicitia reproborũ non sit propriè amicitia, vt dicã paulo inferiùs, ideo est oino fugienda, *l. nullus, & quod ibi not. Doctores, & præser. Sal. C. de malef. & mathema. Bertac. in reper. in ver. amicitia reproborum, Tiraqu. in tract. de penis temperand. aut remitten. causa* 22. *n.* 89. *Lel. Zdc. in instit. cler. instit.* 6. *n.* 3. quod aduertens Cato inter cætera sua fere diuina instituta dixit.

Cum bonis ambula.

Et Regius *Propheta salmo* 17. scripsit, *Cum sancto sanctus eris, & cum uiro innocente innocẽs eris, & cum electo electus eris, & cum peruerso peruerteris*, quasi dicat fugias amicitiam reproborũ, ne fias malus, & sequere illã bonorum, vt fias bonus, & perfectus, & est vulgare Axioma, *Cõ chi sei visto sei rasomigliato.* Et aliud, *Dimmi cõ chi vai, & ti so dire quel che fai.* Et aliud, *Chi conuersa con pazzi assai presto impazzisce.*

Sextum requisitum est qd amicitia sit quęsita rõnibus, idest non cauillationibus, non lenocinijs, neq; adulationibus, vt hodie persæ-
11 pe fit, ideo vera amicitia non potest esse nisi inter habentes charitatẽ, *Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius in ver. testamentum, il* 3. *nu.* 48. *de testam. qui refert Diuum Hieronymum in epistola ad Paulinum in princ.* dum dicit, *Veram esse necessitudinem, qua Christi glutino copulata est, & quam Dei timor conciliat.*

Qualitates verò, seu proprietates amicitiæ
12 (prout eas describit Io. Bapt. Magon. in lucerna morali, p. 2. c. 1. n. 6.) debẽt esse octo, Prima vt semper sit recens, neq; diuturnitate tẽpotis tepescat. Secunda vt omnibus pateat, & amicus amicum suum publicè confiteri non erubescat. Tertia vt in arduis amicus, & in persona, & in rebus promptus quomodocunq; reperiatur. Quarta qualitas est, vt perpetuo seruetur amicitia. Quinta vt in prosperis, & in aduersis constans permaneat. Sexta vt intrinsecum amico non abscondat. Septima vt cor verbis, & verba cordi correspõsionẽ tribuãt. Octaua vt nullo tẽpore aboleatur, nullaue locorũ intercapedi ne amicũ separet amicitia.

Quos omnes qualitates Romani antiquitus ostendebant quodam Hieroglifico picturæ, namq; ipsam ita pingebant.

Primo, iuuenis forma.

Secundo, discopertam capite.

Tertio, rudi tunica indutam.

Quarto, in eius fimbrijs descriptum erat mors, & vita.

Quinto, in fronte notatum habebat, æstas, & hyems.

Sexto, habebat latus apertum vsque ad cor.

Septimo, brachium inclinatum, digito cor ostendens.

Octauo, longe, & propè descriptũ habebat.

Sed væ temporibus nostris, in quibus si esset describenda, & pingenda moderna amicitia, deberet pingi non solũ senex, sed et decrepita, non capite detecto, sed penitus velato, & occulto, non rudi tunica, sed vesti satis præcinta, & attellata, in fimbrijs nõ cum scriptura, mors, & vita, sed durante commoditate, & vtilitate, in fronte non æstas, & hyems, sed floridum, ver non latere aperto vsq; ad cor, sed loco cordis patefacti, cor satis occultatum pluribus pãnis, & vestibus, & plusquã planta palmæ saluaticę, quæ apud nos vulgariter dicitur (ciafaglioni) q̃ planta hẽt plusq̃uã centũ inuolucra, antequã possit penetrari ad intimũ, & dulce non digito ostendens cor, sed palma illud occultante, & tandẽ absq; scriptura, longe, & prope, sed prope q̃nque: & hoc q̃a vt plurimum hodie amicitia cito senescit, nec inter amicos reperit realitas, & veritas, sed fraudes, ingãna, & mẽdacia, itẽ magis practicat, & cõuersat ceremonijs, & obsequijs, q̃ legalitate, & charitate, & magis fictione, q̃ affectionem.

Et q̃uis hodie amici parui inueniantur, qui sint verè amici, nihilominis si q sũt, inter eos
13 debent seruari pcepta, siue leges amicitię, sint q̃bus ipsa stare non põt, q̃ sunt quatuor, quarum legum est Prima vt ab amicis honesta pe tamus, & non rogemus turpia, nec patiamur ab eis rogari, *ita Marc. Tull. de amicitia*, quem sequitur *Guliel. de Bened. in repet. cap. Raynutius in verb. testamentum, il* 3. *nu.* 48. *de testam. Marian. Soc. in c. repellantur, nu.* 5. *de accusat. Io. Sicard. in*
14 *l. eos, n.* 3. *C. de test.* ideo amico iniusta petenti non est assentiendum, & dicit *Soc. loco citato, ex Valerio Maximo in lib.* 6. *c.* 4. *tit. de grauit. dicta, aut facta*, quod cum quidam Rutil improperaret amico, ex eo quod non fecerat quod ille rogabat, respondit, *Quid mihi prodest amicitia tua si pro te quid inhonestum facturus sim*, & dicit

gl. super S. Matthaeum quam refert *glossa nostra in rub. C. de mendis. val. lib. 11. iustius feceris si iniuste petentem correxeris, quàm si ei dederis qd petit,* & facit tex. in *l. Aetilicinus ff. de seruit. rusticor. prę1. & Io. Redin in tract. de maiest. princ. in verb. grauem, n. 13. & 14. in 16. to. trac. diuers. car. mihi*
15 162. dixit quòd amicis iniusta petentibus nõ
solum petita sunt deneganda, sed etiam graui
tate verborum ipsi petentes sunt reprehendi,
& Cato satis ad propositum.

Quod iustũ est petito uel quod videatur honestũ:
Nam stultum est petere quod possit iure negari.

Et Abb. noster Consiculus, q cõiter Panor-
16 mitanus appellat, ex quo huius Vrbis fuit me-
ritissimus Archiepiscopus, & S. Ecclesiæ Car-
dinalis, scriptũ reliquit in c. repellãtur, n. 3. de
accusat. quod amicitia dẽt tantũ causare ho-
nestos effectus, & nõ quod ꝓ amico turpia ge
17 ramus, & Natt. cõs. 298. n. 4. lib. 2. dixit ꝙ no-
mẽ amicitiæ sonat in bonũ, & excludit, pſum-
ptionẽ, vt qs ꝓ amico falsum deponeret, qa
nõ pręsumitur quod quis sit oblitus animę suę
pp amicitiã, secũdũ Barbat. cons. 3. n. 71. lib. 2.
18 imò amicitia nullã tribuit excusationẽ pecca-
ti, si amici cã peccaueris, *ita Tull. in li. 3. de offi. quem refert Soc. in c. repellantur, n. 5. de accusat.*

Secunda lex, siue præceptum amicitiæ est,
19 vt sit realis, & effectualis, & non ficta, seu adu-
latoria, *Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius in verb. testamentũ, il 3. n. 48. de testa. qui refert Tullium in li. de amicitia, dum dicit, In amicitia nulla pestis maior est, quàm adulatio, & vitiosa simulatio, qua verũ iudicium tollit, & amicitiam adulterat,* quibus addo *Diuũ Ambrosiũ in li. 3. officior.* dũ dixit, *Nũ est vera amicitia vbi est fallax adulatio, & Arist* loquens de amicis fictis *in 9. Ethicor. dicit, Qui fingit se amicũ, & non est, peior est*
20 *eo, q facit, seu cudit falsam monetã, & Seuerus Boetius de consolat. Philos lib. 3 prosa 5. ait, Qua vero pestis efficacior est ad nocendum, q̃ familiaris inimicus? quem refert gl. in c. 2. in verb. hostis 93. dist. & est argum. in l. lata C. de dolo, Iodoc. Damoder. in encherid. parium, aut similium iuris in verbo ami-*
21 *cus fictus,* qui dicit, ꝙ nil est deterius q̃ fictus
amicus, ad ꝙ bene cõtert illud vulgatũ carmẽ.

Non odium grauius quàm simulatus amor.

22 Et *Labertius Diogen. de vit. & mor philoso. dicebat, Magis amicorum fictorum inuidiam, q̃ inimicorum patentes insidias cauere debemus, illud enim celatum, hoc vero apertum malum, & Gulielmus Durãdus* à Nostratibus *Speculator* appellatus *in ti. de aduocat. §. 9 n. 7. Nulla (inquit) pestis maior q̃ familiaris inimicus, & Diuus Augustinus ad Vincentium Donatistam, & Rogatistã* scribit, *Nã oĩs qui parcit amicus est, nec oĩs qui verberat inimicus est, meliora enim sunt vulnera amici, q̃ voluntaria oscula inimici, melius est enim cum seueritate dilige-*
23 *re, q̃ cũ lenitate decipere. Et prouerb. 27.* habetur,
Meliora sunt vulnera diligentis, q̃ fraudulenta oscula odiantis, & deniq; amor, qui in affectu est ꝓ-
prie amicitia dicit, prout scribit *Arist. in 8. & 9 Ethic. & Seneca epist. 29. ad Lucilium, Qui amicus est amat, qui amat non vtiq; amicus, est amicitia semper prodest, amor aliquando nocet, non est qd amicum tantum, vel in foro, vel in curia quaras, si diligenter attenderis, domi inuenies erras enim qui amicum in atrio quæris, & in conuiuio probat, pectore enim amicus non in atrio inuenitur,* & tandẽ nõ
24 sufficit amicitiam lingua, vel verbo, sed opere
demõstrare ꝓut habet ex *Diuo Ioan. c. 3. ait inquit, Non diligamus verbo, aut lingua, sed opere, & veritate. Et ex Apostolo epist. 2. ad Corinth. c. 6. Exibeamus nosmetipsos Dei ministros, &c. & ibi In charitate nõ ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei,* immo, & ipse Dominus noster Iesus Chri
stus tales fictiones verborum detestans repre-
hendit Hebræos, dum dixit, *Populus iste labijs me honorat, cor autem eorum longe est a me.*
25 Tertia lex siue præceptum veræ amicitię est,
vt sit discreta, ex quo nõ dr̃ vera amicitia eo-
rum, q quosdã adeò stulte diligũt, quod volẽ-
do vti amicitia excessu doni, & muneris, se ip-
sos damnificant, & concutiunt (vt vtar verbis
Guliel. de Bened. in repet c. Raynutius in ver.
testamẽtũ il 3. n 48. vers. tertia lex de testam.)
contra quos loquitur Cato, dum dicit.

Dilige sic alios, vt sis tibi carus amicus.
Sic bonus esto bonis, ne te mala damna sequantur

Et est vulgare dictum, quòd prima charitas
incipit à seipso. Et Ariostus in suo Furioso.

Et qual è di pazzia piu segno expresso,
Che per saluar altrui perder se stesso.

Quarta lex siue præceptum amicitiæ est, vt
sit constans, & firma, & quod nunq̃ deficiat,
præsertim in aduersitatibus, vt dicit *Valerius Maximus, lib. 4 c. 7. in tit. de amicitia in principio, Sinceræ fidei amici præcipuè in aduersis rebus cognoscuntur, in quibus quidquid præstatur, totũ à cõstanti beneuolẽtia proficiscitur felicitatis cultus maiori ex parte adulationi, quam charitati erogatus certe susceptus est; & S. August. in lib 10. confess. scribit, Adulantes amicitiam peruertunt, & semper in necessitate deficiunt, & Prouerb. 18. habetur, omni tẽpore diligit, qui amicus est, & frater in angustijs cõprobatur. Et prouer. 19. Diuitię addũt amicos plurimos, a paupere autem, & hi quos habuit separabũtur. Et Seneca in Tenalto Tragedia 2. asserit Quos*
26 *amor verus tenuit semper tenebit. Et Labertius Diogenes de vita, & morib. Philos. ait Amicis felicibꝰ, & infelicibus, idem sis. Et iterũ alio loco Vis experire amicũ, calamitosus fias. Et ecclesiast 6. legitur, Vere enim est amicus, mense, & non permanet in die necessitatis. Et iterum 22. Fidem posside cum amico in paupertate illius, & i bonis illius lateris, in tẽpore*
27 *tribulationis illiꝰ permane illi fidelis.* Et tales ami
ci, q in necessitatibus amicos suos deserũt, hi-

rum-

Digitized by Google

rundinibus æquiparantur, quę dum durat ex-
timum tempus nobiscum permanēt, tempore
vero hyemali statim a nobis recedunt, quia
ipsi tempore calamitatum nostratum nos de-
serunt, prout assert *Io. de Terra Rubea contra re-
belles suorum regum in glo. super verbo nō erat re-
ctum fol. 55. Et Isidorus de summo bono lib. 2. in-
quit. In prosperitate iuncta est amicitia, nescitur
vtrū felicitas, aut persona diligatur, cuius Isidori
verba refert S. Greg. in lib. 7. moral. & Boetius de
consolat. lib. 3. prosa 5. scripsit, An præsideo sunt
amici, quos nō virtus, sed fortuna conciliat, sed quē*
28 *felicitas amicū facit infortunū faciet inimicum, &
ideo solet dici, Aurū in igne probamus, amicos autē
in aduersitatibus decernimus, quod intendens Ouid.
de tristibus eleg.* 8. satis ad propositum dixit.

Donec eris fęlix multos numerabis amicos.
Tempora si fuerint nubila solus eris.
Aspicis vt veniant ad candida tecta columbæ,
Accipiat nullas sordida turris aues.
Horrea formica tendunt ad inania nunquam
Nullus ad amissas ibit amicus opes.

Et iterum *de tristibus lib. 1. eleg. 4.*

Sic tamen hæc nauis vento feretur amico
Ignoraretur forsitan ista fides.
Thesea Pirothour non tam sensisset amicos
Si non infernas viuus adisset aquas.
Vt foret exemplum veri Phoceus amoris
Fecerunt furiæ tristis Oresta cuæ

Et iterum *paulo inferius.*

Scilicet vt fuluum spectatur in ignibus aurum,
Tempore sic duro est inspicienda fides.
Dum iuuat & vultu ridet fortuna sereno
Indelibatas cuncta sequuntur opes:
At simul intonuit fugiunt, nec noscitur vlli
Agminibus comitum, qui modo cinctus erat.

Et iterum *de Ponto lib. 2.*

Diligitur nemo nisi cui fortuna secunda est:
Quæ simul intonuit proxima quæq; fugat,
Sic ego non paucis quondam munitus amicis.
Dum flauit velis aura secunda meis.
Vt fera nimboso tumuerunt æquora vento,
In medijs lacera naue relinquor aquis.

Et *Ludouicus Ariostus* satis prudenter in suo
Furioso dixit.

Alcun non po saper da chi sia amato
Quando felice in sù la ruota siede,
Però ch'a i veri e' finti amici a lato,
Che mostran tutti vna medesma sede;
Se poi se cangia in tristo il lieto stato,
Volta la turba adulatrice il piede,
Et quel che di cor ama reman forte,
Et ama il suo signor doppo la morte.

Et concludendo dico cum *Petr. Rebuff. in tra.
de priuil. scholar. priuileg. 104. num. 29. 18. tom.
tractat. diuers. car. mihi* 52. quod ille est amicus
verus, qui omni tempore, & in aduersitate, &
prosperitate amicum diligit, & sequitur, & hu-
iusmodi amico fideli nulla est comparatio, vt
habetur *Ecclesiast. 6.*

29 Et quia amicitia est iuris naturalis, & a
principijs naturalibus ortum habet, vt dixe-
runt *Fortun. Garc. in tract. de vltimo fine iuris, nu.
82. in 1. to. tract. diuers. car. mihi 111. 10. de Ligna.
in tract. de Amicitia, in princ. n. 5. & in 3 q n 1, &
4. in 12. tom. pręd. tract. car. mihi 227. Lel Zanc. in
instit. cler. instit. 6. nu. 6.* ideo est de genere per-
missorum, *l. lata culpæ, § amicos, ff. de ver. signif.
Menoc. cons. 102. n. 2. lib. 1. qui etiam nu. 27.* dicit
quod est laudabile amicitias contrahere. Sed
circa hoc est satis cogitandum antequam cū
aliquo amicitia contrahatur, secundū *Alban.
in lucubrat. ad Bar. in l. admonendi, n. 28. ff. de iure-
iur. & Soc. in rub. extra de iniurijs*, dicit qđ ami-
30 cos hr̄e est melius quàm honor, & quàm fa-
ma, & melius est amari, quàm honorari, quod
ante eum dixit *Philos. in 8. Ethicorū Pet. a Plaz.
in epitom. delict. c. 43. n. 2.* & est versus.

Vtilius regni est meritis acquirere amicos.

In tm̄ quod *Salustius in Iugurta* dixit quod
31 copia amicorū nulli vnquā satis fuit. *Et Quin-
til. Declam. lib. 5. dixit, Nō reperio quid in rebus hu-
manis excogitauerit natura pręstantius amicitia. Et
Val. Maxim. li. 4.* asserit quod vita hominis est
deserta nullius amicitiæ cinta pręsidio, *& Ari-
sto. in 8. Ethic. Nullus eligeret viuere sine amicis
habēs oīa alia bona. Et Cicero pro Roscio. Amicitia,
& Fides duę res sanctissimæ, & Eccles. 6.* vt dixi,
habet, *Amico fideli nulla est cōparatio,* & iterū,
*Amicus fidelis protectio fortis; qui inuenit illū, in-
uenit thesaurū.* & idē *eccles. 24. Beatus qui inuenit
amicum verum. Et Philos. in 8. Ethic. In infortunijs
refugium est ad amicos.* Et tandem multas alias
commoditates, & vtilitates, quas amicitia
attulit, ponam latius *infra in ipsis effectibus.*

32 Amici vero sunt palam laudandi, & secretò
admonendi, secundum *Tiraq. in trac. de leg. con-
nub. l. 9. nu. 232. & Card. in clem. 1. §. 1. de iureiur.*
prout eū refert, & sequit' *Bertacc. in suo repertorio
ver. amicos clā,* circa quod Diuus *Ambrosius, li.
3. officiorum* scribit, *Obiurget amicus amicum non
iactantiæ studio, sed affectu charitatis, neq; admo-
nitio aspera sit, neq; obiurgatio contumeliosa,* & ite-
rū, *si quid vitij in amico cognoueris corripe occulte,
si non audieris corripe palā, errantē amicum incor-
rigibilem oīno deseras. & Senec. in lib. de moribus
ait,* Amicos secretò *mone, palam autem lauda.*

33 Et quia (vt dixi) amicitia procedit à princi-
pijs naturalibus, ideo inter oēs in dubio p̄su-
mitur *Bar. & Bal. n. 17. & Sal. n. 2. in l. si qs testibus
C. de test. Gram. cōs. 42. n. 11. Alex. in l. non solū, §.
qui alieno, ff. de pcur. Bero. cōs. 16. n. 24. lib. 3. Rim.*
34 *iun. cons. 88. n. 35. lib. 1.* Et si vis scire varios mo-
dos, quibus probetur amicitia, consulas *Masc.
in tract. de pbat. cōcl. 85. per tot. Io. de Amic. cōs. 7
n. 41. & cōs. 85 n. 17. & cōs. 4. n. 18. Bald. cons. 40.*

n.1.lib.2.Decia.conf.18,n.348.li.1.Triuif.dec.64
n.6.lib.2.Sim.de Prat.in tract.de interp. vlt. vo-
lunt.lib.1 interpr.2.dub.2.solut.4.n.7.8.9. Meno.
conf.99.n.87.lib.1.Soc.in c.repellãtur.n.3.de accu
sat.Marcell.Cala in tract.de modo art.& prob.§.2.
gl.vnica,n.19.341.& 342.Curt.in tra.de test.cõ-
cl.39.n.65.vers.quod amicitia dicitur, & oritur,
Rim.sen.conf.649.n.24.li.4.Ang.in auth.de mo-
35 nachis,§.cogitandũ,in fi. colla. 1. sed an amicitia
sit cõcludenter probata,vel nõ, remittitur iu-
dicis arbitrio, vt dicũt multi ex paulo ante al-
36 legatis. Et vt finẽ imponã præsenti Præludio,
dico quod cum amicitia sit quid accidentale,
de facili variatur,& tollitur, Ang.de Perus.in tr.
de test.in prin n.3.ad qđ allegat tex.in l.in cõ
firmãdo,in fin.ff.de cõfirm.tut. & ideo qui in
37 ea se fundat,dẽt hoc cõcludẽtur probare tanq̃
fundamentũ suæ intẽtionis, per ea,q̃ latè scri-
psi in meo tract.de except in prælud n.271. &
amicitiam de præterito non censetur eam pro
basse de præsenti. per ea,quæ dixi in tract. de
effect.clericatus eff 1.lim.1.n.713.cum seqq.
38 Primus itaq. effectus amicitiæ est, vt qs pp
amicitiam repellatur a testimonio ferẽdo pro
suo amico,l.3. ibi, vel amicus si pro quo testimo-
niũ dat.ff de test.c.si testes,vers si testiũ fides,4.q.
3.c.quoties,ibi,neq.amicitia,de test. c.quotuor 11.
q.2. Spec.in tit.de test.§.1.n.1.ver.amicus, Aufr.
in tract.de reprobat.test.n.10. ver.amicitia repellit
testẽ Iacobi.in d l.3.n.3.de test.Alber.de Malet.in
tra de test.c.2 n 4.Campeg. in eo.tra.de test. reg.
21.inp in Roger.Rulant in tra.de cõmissarijs,li.5
c.12.n.23. Io.Maria Mõticell. in repert. de test. in
ver.amicus car.mihi 12. Damod.in enchir. rerum
crim siue in practica criminali, c.50. de reprob. n.
4.& 8.Masc.in tra.de pbat.concl.1357.nu.38. Io.
Sicard.in l.eos,C.de test. Corsett.in addi. ad repert.
Abb.in verbo amicus, vbi alios allegat,Cassa.super
cõsue. Burg.rubr.4.§.5. in verb. le marij sans pro-
curatio,n.31.Flam.de Rubejs cõs.32. n.181. lib.1.
cũ alijs,quos allegaui in meo tra de excep.ad mate-
riã statuti,excep.24.n.64. sed in isto effectu cõ-
trariũ colligitur ex tex.in l.sciẽdũ,de usur. & hac
opinionẽ tenuerũt Abb.in c.occidẽs,1l 2.n.8. vt
lite nõ cõtest. Bal.in l.eos,n.1,C.de test. Rom.cons.
420.col 1.ver.1.gl.in d.l.sciẽdũ,in ver.adhibẽdos,
Alex.cõs.88.n.14.lib.5 & cõs.78.n.3.li.1.& cõs.
4.n.8.li.6.Gabr.in suis cõm.cõcl in tit.de test.cõcl.
11.n.1. vbi multos,& alios allegat,& testatur
de cõ. opi. Ang. Aret cõs.50.nu.9.& in §.plane
Instit.de milit testa. Alba.in lucubr.ad Bar.ĩ l.ad-
monẽdi,n.25.ff.de iureiur.Fel.ĩ c.quoties,n.6.ver.
nota quinto,de test. Alex.Randẽs.cõs.10.n.238.&
241.li 1 Blãc.in tra.de cõpromis.q 3.n.49.ver.fa
cit in super Io. Batt.Ferret.cõs.392.n.27.li.2.Blãc.
in tra.de ind.n.170.vbi testatur de cõ.* opi. Io.Si-
card in l.eos,n.3. C.de test. Surd.in tra.de alim.tit.
6.q.21.n.6.Suarez in com.opi.in lit.A.n.177.qui
ait quod hæc est cõis*opi. Io.de Ana.ĩ c.cũ oport
teat,n.4.& 5.de accus. Laur.de Pin.cõs.74.nu.21.
Crot conf.168.n.22.& conf.182.n.53.lib.2. Bar-
bat.cõs.3.n.30.32.33.34.& 41.lib.2.& cõs.25.
n 17.lib.4. Rim.sen.cõs.45.n.18.li.1.Crot.in trac.
de test.p.4.n.193.Purp.in repe.l.admonẽdi,n.247
ff.de iureiur.Soc.iun.conf.127.n.18.li.3. Tiraq. in
tract.de penis temper.aut remittend. causa 22.nu.
45.Sal.in l.eos,num.2.C.de test. latè Farin. in trac.
crim.q.55.in 5.inspect.n.233.vbi testatur de cõ.
& magis cõ. opi. & licet hæc secũda opinio ex
numero Doctorũ eã sectantiũ sit magis cõis,
39 attñ priorẽ opinionẽ sẽper putaui veriorẽ, &
tutiorẽ,& pſertim vbi amicitia eẽt nimis arcta
40 Est bene verũ quod si qs vellet accedere opi
nioni Doctorũ tenentiũ, amicũ non repelli a
testimonio ferẽdo pro suo amico,sed bene ad-
missum ad testificandum nõ esse testẽ integrũ,
& oĩ exceptioni maiorẽ, fortasse nõ erraret. &
esset magis tutus, quã opinionẽ sequuti sunt,
gl.in §.cogitãdũ,in ver.testes,paulo ante finem, ibi
licet tãquam amico aliquãtulũ minor fides adhibea-
tur,in Auth.de Monac.Alber.in d l.eos,num.1. ff.
de test. & ibidem Cyn. qui dicit, qđ amicus ad-
missus ad testimoniũ ferendũ pro amico nõ
facit tãtã fidẽ sicut,& alius,Io Andr.in add. ad
Spec.in tit.de testib.§.1.n.1.in add.incip. quoties,vi
de Iac.de Belloui.in d.§.cogitandum,Ang.in l.sciẽ
dum,ff.de vsur. Abb.in c.quoties,in 2.col. de test.
Bal.in l.data opera,col.12.ver.& nota sexto,de ac-
cus.Alber.in l.testium,n.7.ff de test Gram.cons ci-
uil.107.in fi. Ant Gabr.in cõ concl in titu de test.
concl.11.n.2.vbi multos alios allegat Affl in ti.
quæ fuit prima causa benef.admitt.§ porro si domi-
num,n.20.vbi dixit hanc esse veritatem, Rom.
cõs.420.n.2.Nell.in trac.de test.n.5. Campeg. in
eodem tra.reg.21.in 3.lim Mascard in tra de pro-
bat.cõcl.86.n.3.4.& 5.vbi etiam alios citat Au
frer.in tra.de prob.test.n.10.Gigãs cons 41.nu.10.
Rim.iun.consi..752. num.14 lib.7. Natt.cons 95
n.17.li.1.Alciat.in l.lata culpa,§ amicos vers.&
de fide diminui, ff.de verb.sign.Pet.a Plaz in epit.
delict.c.43.n.6.ver.duodecimo fatis,Th. Doct.cõs.
89.n.4.Camerar.cons.vnico,post cons.Zabar. n.35
in fi.ver.nõ tamẽ negat,Barbat.cõs.9.n.4.li.1.cõs.
3.n.37.38.& 42.lib.2. Alex.Randẽs.cõs.10. nu.
240.lib.1.Grat cõs.75 n.11.lib.1.Alex.cons.93.
n.10.lib.6.& cõs.99. n.6. lib 7. Lãfranc de Orian.
in tract.de testib n 84.ver.tamẽ si est magnus ami
cus Alber.de Malef.in eo.tract.de testib.c.2.n.20.
Franc.Aret.cõs.71.n.3.Rip.in l.admonẽdi,n.177
ff de iureiur.Farin. in tract.crim.q.55.in 5.inspect.
n.234. vbi ex hoc infert n.235.quod testis ami
41 cus non facit semiplenam probationem, pro-
ut faceret alius non amicus quod ante eũ vo-
luerunt Bar.in d.l.admonẽdi,n.37.& ibidem Ias.
in repet.n.178.& 179.Soc.iun.cõs.12.n.11.li 2.Cra
uet.cons.281.n.4.lib.2.Corrad.in prac.§.2.de offi.
Pra-

Pratoris in causi.ciuil. in tit. de test. in verb. amicus, n. 64. car. 100. Mascar. d. concl. 86. num. 5. Hector Emil. in tract. de test. p. 1. in verb. testis amicus, nu. 13. car. 159

Alij, & quartā constituerūt opinionē, q̄ est
42 vera, & tuta distinctio duarū priorū opinionū: aut.s. amicitia est leuis, & ipsa nō repellit teste à testificando nec ei' fidē minuit, aut amicitia est maxima, & arcta, & tunc teste à testimonio
43 ferendo repellit, qa talis arcta, & maxima amicitia verisimiliter in teste corruptionē, vel saltim maximā affectionē præsumere facit, *ita glo. in l. lata culpa, §. amicos, in verb. amicos, ff. de ver. sign. & in c. accusatores, il 3. ī gl. magna 3. q. 5. Bal. in l. testiū fides, ff. de test. Alex. cons. 78 n. 7. lib. 1* qui asserit quod ita cōiter distinguūt *DD. in c. quoties, de test. Spec. in tit. de test. §. 1. ver. & hos si maxima Bar. in d. admonēdi, n. 37. ff. de iureiu. Bal. in l. si q̄s, n. 8. vers. aduerte, C. de test. Fely. in c. quoties, n. 6. & in c. placuit, n. 3. de test. Rīma cōs. 410 n. 2. ver. dēt itaq; & ibi Mand. in add. in lit. A, ver. sed his non obstantibus, Alex. cons. 73. n. 3. lib. 1. & cōs. 4. n. 8. lib. 6. & cons. 76. n. 8. eod lib. Iacob. Leonissa cons 83. n. 11. inter cons. crim. diuers. to. 2. Port. cons. 93. n. 29. Soc. iun. cons. 12. n. 11. lib. 2. Iacob. Berrett. cons. 80. n. 12. Affl. dec. 304. n. 13. Ias. in l. Titia, n. 22. ff. de verb. obl. Iacob. in d. l. testiū fides, n. 4.* vbi testatur de cō. opi *& cons. 64. n. 52 & cons. 112. n. 23. li. 1. Mazzol. cons. 90. num. 113 Alex. Raud. cons. 10. nu. 239. & 64. lib. 1. Smid. in tract. de altm. tit. 6. q. 21. n. 7. Horat. Carpan. super stat. Mediol. c. 90. n. 55. lib. 1. Machell. patroci. 14. n. 38 Borell super pragm. odia litium §. 1. gl. 3. n. 99 Gabr. in cō. opi in tit de test. concl. 11. n. 4.* vbi multos alios congerit *Masc. in trac. de prob. concl. 86 n. 1.* qui non solū alios allegat verū ēt pluries te stat' de cōm opi. *Ang. de Perus. in tract. de test. in princ. n. 3. Nell. de S. Gemi. in eod. tract. in prin. n. 5. Crot. ēt in ipso tract. de test p 4. n. 193. vers secūdo fallit Rip. resp. 72. n. 15. aliàs resp. 3. in tit. de ~~p~~ōs. Th. Triuis. dec. 49. n. 17 lib. 2. Gram. vot. 22. nu. 9. Farin. d. inspect. 5. n. 236.* vbi alios allegat, & plu ries asserit quod hæc est communis opinio.

Et quod q̄n amicitia inter testē, & produce-
44 tem non est magna, sed leuis, non repellat teste à testimonio ferendo, & si testis fuerit admissus reputet' idoneus, tenuerunt in specie *gl. in c. accusatores, il 1. in gl. magna, in uer. nō quilibet amicus 3. q. 5. Spec in tit. de teste, §. 1. n. 1. vers. & hos si maxime Bal. in l. 3. n. 2. ff de test. Nell. d. n. 5 vers. secus si leuis Alber. de Malet. in tract. de test. q. 2. n. 17. ver secus si sit leuis cū multis alijs quos co piose congerunt Farin. d. q. 55 num. 238. & Hector Emil. in tract. de test. in ver testis amicus, n. 14. & seq.* est bene uetū quod etiam isto casu aliquātulū de fide minuitur testi, ita leuiter amico. *Masc. in tra. de probat. cōcl. 86. n. 15. Hector Emi lius eadem verbo testis amicus, num. 7. in fin.* qui omnes alios allegant.

45 Et si quis vellet formare regulā, & ponere ꝓ regula q̄ testis amicus ex sola amicitia non repellitur a testimonio ferendo, sed quod testifi cando non sit integer testis, ꝓut talem regulā firmauit, *Farin. in tract. crim. q. 55. inspect. 5. n. 243.* eam limitare habet aliqu bus modis.

Limitatur 1. q̄n non deponit principaliter pro amico. nec ex sua depositione amicus con sequitur cōmodū. vel incōmodum, sed in quādam consequentiā, vt si deponeret super re vē dita per amicum, q̄n amicus vendens non tenetur de euictione *Alber. in l. 3. ff. de test. prout eum allegat Albert. de Malet. in trac. de test. c. 2. n. 18. Campeg. in eod. trac. de test. reg. 21. in 2. lim. Mascar d. concl 86 n. 21. Alber. in l. testium, nu. 7. ff de test. Farin. q. præd. n. 244*

46 Limitatur 2. in testibus instrumētarijs, q̄ licet sint amici contrahentiū, vel alterius ipsorum reputantur tn̄ idonei, & integræ fidei, qa tunc a principio censentur a partibus approbati *Nell. in tract. de test. n. 6 in fi. Hect. Emil. in tra. de test. in verb. testis amicus, n. 31. Marcell. Cala in tract. de modo artic. & proband. §. 2. n. 92. Neuiz. cons. 25. n. 19 Bertaz. in tra. clausul. claus. 2. gl. 2. n. 13. & seq. Farin. d. q. 55. num. 245.* & ego alijs late de ista limitatione scripsi *in meo trac de except ad materiam statuti excludentis oēs ex-*
47 *ceptiones excep 19 n 96 & seq.* vbi prope infinitos adduxi, & n. 97. ipsam conclusionē limitaui q̄n talis defectus pueniēs ex amicitia ignorabat ab illa parte, cōtra quā testis amicus vult deponere quia ita ignorans nō censet' eos approbasse *Ang. Ias. &* ceteri scribentes in *l. 1. C. de test.* cum alijs ibi per me allegatis.

48 Limitatur 3. q̄n plures amici deponerent, vel simul cum amicis deponerent alij non amici, quia tunc numerus supplet defectū, & ex integritate aliorū integrātur ipsi amici, *Corn. cōs. 131. n. 9. lib. 4. Alex. cōs. 43. nu. 33. lib. 4. & cons. 4. n. 9. lib. 6 Gram. cons. 107. in fi. in ciuil. Lancell. Corrad in tra. de Pretore li. 1. c. 9. §. 2. n. 64. Afflic in c. 1. §. potro, n. 20. quæ fuit prima cons. benef. admitt. Gabr. in suis concl. in tit. de test. concl. 11. n. 7. Alex. Raudens. cons. 10. n. 242. lib. 1. Soc. iun. cōs. 146. n. 15. lib. 1.* vbi dicit, q̄ si tres amici deponunt ꝓ suo amico, tunc tali numerus supplet
49 defectum *Crot. in tra. de test p. 4. nu 193. vers. notare tamen,* vbi etiā dicit, quod tres testes ēt maxima amicitia astricti cū producēte plene probant *Mascar. in tract. de probat. concl. 26. nu. 5 & concl. 86. n 9. & 10. Barbat. cons. 44. nu. 27. lib. 3. Rol Cauagnol. in obseru. ad decret. Montisferr. decret. 6. §. 12. n. 60 Bertac. in repert. in verbo amicitia quę, & qualis in fi. Ias. in Auth. si vero n. 5. C. de iud. Hect. Emil. in loco sup. cit. n. 35. Farin. d. q. 55 n. 246. & 247.* vbi multos alios allegat, & dicit q̄ hoc ꝓcedit in amicitia nō maxima, sed si es-

si esset maxima numerus nõ suppleret defectũ.
50 Limitatur 4. vbi pars se non opponeret de
tali defectu proueniente ex amicitia existente
inter testem, & producentem, ita not. gl. & Doctores, & praesertim Sal. in 6. col. in l. si quis testi
bus, C. de test. Campeg. d. reg. 21. in vl. limit. Masc.
d. concl. 86. n. 22. Farin. in trac. crim. q. 55. inspect.
5. nu. 248.
Limitatur 5. vbi amicitia esset honesta, in-
51 sta, charitatiua, & officio pietatis plena, quia
tunc talis amicitia, ẽt si esset maxima, adhuc
nõ repellit testem à testimonio ferendo, q̃a hu
iusmodi amicitia est virtus, vt dixerunt Abb.
in c. quoties, n. 5. de testib. Crot. cons. 132. nu. 52. lib.
2. Affl. in c. 1. §. porro, nu. 20. in tit. quibus modis
feud. admitt. Gabriel in suis concl. in tit. de test. con-
cl. 11. n. 6. Soc. iun. cõs. 127. n. 20. lib. 3. Masc. d. cõ-
cl. 86. n. 11. & 12. vbi allegat rõnẽ. s. quia isto ca
su nõ est pręsumẽdũ, aliquẽ pro amico falsum
depositurum, quia hoc non est bonum, neque
ęquũ, & pro amico nõ est aliquid inhonestũ fa
ciendum, vt dixit Tiraq. in tract. de penis tẽp.
seu remitt. cã 22. n. 88. sed quia hodie tp̃s est tã
corruptũ, tãq; malignũ, puto esse impossibile
reperire amicum, qui integre deponat pro suo
amico, prout voluit Rip. in l. admonendi, nu. 177.
ff. de iureiu. & Masc. d. concl. 86. n. 15. ad quod fa-
ciunt etiam d. per Fely. in c. quoties, de test. & per
Alex. cons. 13. lib. 1.
Limitatũ 6. qñ q̃s esset ęqualiter amicus vtri
52 que parti, q̃a tunc nõ remouetur à testificãdo
pp amicitiam, Alex. cõs. 186. n. 1. lib. 7. Natt.
cons. 95. n. 15. lib. 1. Alba cons. 59. n. 10. Mars. in l.
de minore, § tormẽta, n. 27. ff. de q. Mascar. d. concl.
26. n. 5. & concl. 86. n. 7. Farin. in pluries citata, q.
55. n. 250. & faciũt ea, quę scripsi in meo tr. de
excep. ad materiam statuti, &c. excep. 24. n. 53
53 Limitatũ 7. vbi veritas aliter hĩ non posset,
Plot. in tra. de in litem iurãd. §. 4. n. 23. qui di-
cit ꝙ testes amici admittunẽ ad probãdũ fur-
54 tum vel dolũ factũ in domo actoris de die, vel
de nocte, & ad probandam quantitatẽ rerum
ammissarum, si alijs testes in ipsa domo actu,
vel habitu verisimiliter haberi nõ possint He-
ctor Emil. in tra. de test. in verb. testis amicus,
n. 39. late & copiose more suo Farin. ĩ tr. cri. q.
55. n. 35. & seqq. & n. 251. & q. 62. n. 50. & seq.
55 Limitatur 8. qñ testis deponẽs pro suo ma-
ximo amico esset persona nobilis, & adduce-
ret causam sui dicti, ita Mars. sing. 114. Mascar.
d. concl. 86. n. 16. vers. amplia.
56 Limitatur 9. & vltimo, qñ testis valde ami-
cus deponeret pro suo amico ad defensam, ex
quo tali casu, quãuis amicitia sit maxima cũ
eo, pro quo deponit, adhuc non repellitur a te
stimonio, Ang. Aret. cons. 85. nu. 57. vbi dicit
hoc non solũ procedere in amico singulari, ve
57 rum ẽt in patre, & fratre; sed si amicitia esset in
honesta, turpis, vel carnalis talis nãq; amicus
nullatenus admitteretũ ad testimonium feren-
dum, Abb. in c. quoties, n. 5. de test. Masc. in tra. de
prob. concl. 86. n. 17. vbi hanc conclusionẽ exem
58 plificat in amasio deponẽte pro amasia, & alle
gat Bal. in c. 1. nu. 3. ver. quaero nunquid, vbi ẽt Fel.
de test. Cyn. in l. 2. C. de test. & vltra eos idem vo-
luit ipse Bal. in c. in literis, n. 3. vers. item quibus,
ita de testib. Alber. de Malet. in tract. de test. §. supe-
rest, nu. 2. & ver. & idem est ẽt dicendum, & hoc
idem dixerunt multi alij relati per Gulielm.
in suis cõcl. in tit. de test. concl. 11. nu. 3. Crot. concl.
182. n. 52. vbi dicit ꝙ per talẽ amicitiã inducitũ
corruptio testis, vt dixit ẽt And. Barbat. cõs. 3.
59 n. 40. li. 2. quod ẽt non habet locũ qñ ex ami-
citia vnius sequeretur odium alterius, quia
tunc is talis repellitur à testimonio, Bal. in l. si
quis testibus, col. fi. ver. quaeritur hic Cy. de test. A-
lex. cons. 4. col. fi. ver. nec obstat vol. 6. Gabr. d. con-
cl. 11. n. 9. Masc. d. concl. 86. n. 13. Crot. in tract. de
test. p. 4. n. 193. vers. fallit nisi.
60 At reuera in materia praesentis effectus ami
citię tutius esse puto, vt hoc totum remittatur
arbitrio iudicis, qui isto casu considerare hẽt
cãm, de qua tractatũ, ac personas testiũ, & pro-
ducentium, quibus consideratis arbitrabitur,
an tales testes sint examinandi, & examinatis
quae fides sit eis praestanda, ita ferè cõcludunt,
& ita tenuerunt oẽs fere Doctores allegati pro pri
ma, & secunda opinione praesentis effectus Sal. in l.
eos, vers. quaeritur an amicus, C. de test. & ibi etiam
Bar. n. 1. Corset. in add. ad Repert. Abb. in ver. ami-
co, Bertac. in repert. in ver. amicitia, quae & qualis,
Campeg. in tract. de test. reg. 2. in 4. lim. Gabr. in tit.
de test. cõcl. 11. n. 8. Masc. in tract. de probat. concl.
86. n. 17. Barba. cons. 29. n. 10. lib. 1. D. Intrigl. cõs.
14. n. 30. lib. 1. Lancell. in tra. de Pratore in tit. per-
sonas testium aggrediendo, in uerbo amicus, num.
64. car. mihi 171. Laur. de Pin. cons. 174. n. 22. A-
res. in §. pater n. 12. instit. de testam. ordin. Bal. cõs.
50. n. 1. p. 2. Io. Sicard. in l. eos, n. 1. C. de test. Farin.
in tra. crim. q. 55. n. 241. qui omnes multos con-
cordantes allegant, & licet Tho. Triu. s. dec. 50.
61 n. 13. lib. 1. dicat, ꝙ prędicta opinio nõ procedat
in criminalibus, in quibus si amici offensi, &
quęrelantis, seu accusantis, in testes producũ-
tur, nõ solũ non probant, uerũ ẽt nec faciunt
indicium ad torturam (vt ipse dicit) & allegat
Plot. in repet. l. si quando n. 141. C. unde vi, nihilo
minus tali opinioni nullatenus est assentien-
dum, sed ẽt quod in criminalibus hoc totũ re-
mittitur arbitrio iudicis, vt voluerũt multi ex
proxime relatis, & praesertim Farin. d. n. 241
62 Et pro cõplemento praesentis effectus, dico
quod ad hoc vt testis repellatũ à testimonio pp
amicitiã, nõ sufficit allegare amicitiam in ge-
nere, sed est necessarium illã deducere, & pro-
bare in specie cum suis qualitatibus, & circũ-
stan-

ſtantijs ad hoc vt ex eis iudex poſſit iudicare an ſit talis, quod teſti fidem minuat, & quantum, *Natt conſ.95.nu.13.lib 1.Miſing.in c.quoties,nu.10 de teſtib. Barbat.conſ.44. nu.28. lib.3.* vbi dicit, ꝙ ꝓ hoc vr̃ *tex.in l ſciendum,ff.de vſu fr Farinat.d.q.55.n.253.* qui ēt dicit quòd ſi aliter ſit æquiuoce probatum, talis probatio interpretatur contra producentem, & ponit etiã in numeris ſequentibus, quid ſit determinandum quãdo teſtis eſt interrogatus an ſit amicꝰ producẽtis, & dicat quod ſic, ſed quia ipſe de hoc latè, ac doctè (more ſuo) ſcribit, ideo ad dicta per eum me remitto.

63 Secundus effectus amicitiæ eſt, vt quis propter amicitiam repellatur à munere iudicãdi, dummodo amicitia ſit intima, & maxima, & per eam quis tãquam ſuſpectus poteſt recuſari *Calder.conſ.7.num.1. in tit. de appell. Abb. in c. accedens,nu.8 vt l.t.non conteſt. Bero.conſ.16.nu.25.lib.3.Grat.conſ.134.n.5.lib.2.Rodoa.in tra. de rebus eccleſ.non alien.q.59.nu.10.Io.de Deo in doctrina aduoc lib.3.c.7.n.15 Marant.in pract.p.6. actu 2.n.28.car.mibi 487.cũ multis alijs, quos adduxi in meo tra. ad materiam ſtatuti excludẽtis oẽs exceptiones excep.24.n.60.cũ multis ſeq.* vbi late tractaui materiã huius effectus, ideo, ne iã ſcripta iterum hic referã, ad ibi dicta me remitto.

64 Tertius effectus eſt, vt licet receptans bannitum, vel aliter delinquẽtem, puniatur eadem pęna, prout delinquens, vel pęna ſtatuti prohibentis bannitos receptari, l.1.ff de receptat.l.1. C.de his, qui lat.occultauer. Caſſa.ſuper conſuet.Burg.in tit.des iuſtices, §.4 verſ.& ſur les oẽs, n.11 & 12. Pet Moll.Hiſpan.in reſponſo ꝓ amico dubio 2.n.138. attã ſi is, qui receptat, eſt amicus receptantis, non punitur pœna ordinaria ipſius ſtatuti, ſed mitiori, *Alex.conſ. 144.in fi. lib.2.Petr.Rebuf.in tract.de priuil.ſcholar.priuil.104.nu.24.in 18.tom.tract.diuerſ.cart. mibi 52.Foller ſuper conſtit.paterenorum,n.78.79 & ſeq.in tit.de haret.* vbi pro iſta opinione ponderat *text.in l.fi. ff. de recept.* & reſpondet *Affl.* qui vr̃ contrarium tenere *in eadem conſtitutione in 6.q.* & tãdem, n.85. dicit quod Affl. & Sal. per eum citati, dicũt veritatem, dum dicũt qđ debeãt puniri, ſed non negãt, quod mitius puniri debeãt *Bertac.in reper.in verb. amicus receptans, Tiraq.in tract.de penis moderandis, aut temperandis cauſa 22. n. 85. & 89.* vbi impugnat opinionem Sal qui contrarium tenuit in l. nullus, C.de malefic. & mathem. & licet amicitia
65 excuſet receptantem bãnitũ ad hoc vt mitius puniatur, non tamen excuſabit amicũ receptãte hęreticum, ēt ſi ipſa amicitia eſſet inueterata *Carrer.in pract. crim.in tit de hęret.n.172. in 11.tom.tract diuerſ.p.2. car.mibi 51.*

Quartus amicitiæ effectus eſt, vt amicus poſ-
66 ſit agere in iudicio per amico etiã ſine ſpeciali mandato, dummodo caueat de rato *Bal.in l. 1 nu.6 ff.de negot. geſt.Bart.in l exigendi, nu.13. C de procurat. & in l.non ſolum, §.qui alieno,nu.1.ff de procurat.Corne.conſ.81.nu.16.lib.1. Rebuff.in tra.de priuil.ſcholar.11.in 12.tom.tract.diuerſ.car. mibi 52. Alciat.in l.lat culpa, §.amicos vel.ſunt, & qui ff.de verb ſignif Decian.in tract. crim. p.1. lib.3.c.5.nu.14.verſ & licet, ubi teſtatur de magis comm.* * *opin.Rom.in l.ſi vero, §.de viro, nu 50.ff. ſol.matr.Iaſ.& alij in l.exigendi, C.de procur. Gail obſeru.133.n.2.lib 1.* qui tamen dicit quòd hęc opinio non eſt recepta in Camera Imperiali *Bonat.ſuper conſt.Egid.gl 8 nu.259.Camill. Borell. ſuper prag.odia litium, §.1.gl.3.n 91.* vbi ad hoc prope infinitos congerit *Iacobin.in d l. exigendi n.22.& 23.C.de procurat.* qui præſentem concluſionem varijs medijs corroborat, & comprobat, *& in l.cum aliena,nu.5.C.de legat. Lambert. in tra.de patron.lib.2.p.1.art.17.in 4 q. prin.nu. 18. Marc.Ant Blanc.in tract.de comprimiſ.q.3. n.48 Menoc.in tract.de præſumpt.lib.4.præſump.89. n. 69 Io.Ples in proceſſ.iudic. titul.4. nu.51. Sigiſm. Scac.in tract.de iudic.p.1.c.101.num.48.* vbi teſtatur de cõm. opi. & multos alios allegat *Io. Pet.Bim.conſ.108 nu.64.lib.2.Rom.conſ.10. nu. 1.lib.4 Gulielm.de Bened.in repet. c. Raynutius in ver.teſtamentum, il 3.nu.52 de teſtam. Barbat.cõſ. 61.nu.26.lib.3. Ang.Aret.in § pręterea, num.69. Inſtit.de except.Crot.conſ.182.n.36.lib.2.& conſ. 3.nu.8.lib.1.Damod.in encherid.parium, aut ſimilium iuris in verb.amicitia, & coniunctio, Tiraq. in tract.de penis tempor.vel remittend. cauſa 22.nu. 34.* vbi multos congerit *Bertach.in reper. in ver. amicus admittitur, Alber.in l.ſed hęc num.3. ff.de procur.Petr.a Plaz.in epit. delict.c.43.nu.1. ver. & huic rei,* vbi alios allegat, & teſtatur de com. opi. * *Medices regul.8. res inter alios act. num.11.* ſed in iſta concluſione contrarium tenuerunt *Abb.in c.cum ſacerdos,nu.4. de poſtul. & in c. coram,nu.6.de offic. & poteſt. iud. deleg. & vtrobiq. Addentes, Alex.in l.exigendi,n.16.C.de procurat. & in l.tutori,n.2.C.de negot.geſtis, & in l.1. §.lex Falcid.n.6.ff.ad leg.falc.Rom ſing.656 nu 2. Addent.ad repert.Fel.in ver. amicus vtrũ Ferd.Vaſq. in controuerſ.vſu frequẽt.li.2.c.23.num.7. Viu in cõ.opi.in ver.amicus non põt.* vbi alios allegat, & teſtatur de cõ. * opi. *Peregr.Iannin. in tra. de citat.reali,lib.3.c.3.n.1.verſ.tu vero Vinc.Caroc.in tra.de locat.& cõduct.lib.1.in tit.de locat.annuaq. 4.n.2.* vbi teſtatur de magis com. * opin.

Et licet iſtæ opiniones videantur inter ſe
67 diſcrepare, nihilominus de facili concordari põt, vt prima opinio, ſ. procedat in amico magnæ, & vehemẽtis amicitię cõiũcto: ſecũda vero in eo, q eſt parua, & leui amicitia aſtrictus, ita vñt ſentire multi, ex ſuperius allegatis, pro vtraque opinione, & præcipue *Bart. in d.l. exigendi, n.13.C.de procurat. ubi etiam Alexan.num.*

Digitized by Google

16.idem Alex.in l.tutori,n.2.C.de neg.gest Vasqi
autem d.nu.7. alio modo vr has opiniones con
cor 'are,scilicet,vt prima ꝓcedat in casu quo
dominus principalis scit litem agitari:secun-
68 da vero, qñ dñus est ignarus, quæ conciliatio
non pōt subsistere, naq; Doctores loquuntur
in amico agente ꝓ amico absente. si ergo ami
69 cus est absens,semper vr ignorare,cum absen-
tia inducat ignorãtiam.c.cum in tua,vbi Ant.
de Butr. Abb.& alij,qui matri.accus.poss.Ias.i
l.is pōt,n 63.ff de acq hered.Surd.dec.246.n.
17 qui si esset præsens tunc presumeretur con
sentire,& mandasse Alex.in l.sæpe,n.88.ff.de re
iud.Capr.reg.55.num.1.& seqq.Tiraq.in tract.de
penis temper. causa 22.n.57. & sic essemus extra
terminos conclusionis, in qua nos loquimur,
ideo vera,& indubitata cōciliatio harum opi-
nionum,puto quod sit illa,quam supra primo
70 loco posuimus,& licet in agendo aliqui discre
pent,nihilominus in defendendo, & excipien
do oēs vno ore affirmant, quòd amicus admit
titur ad defendendum amicum absentem cū
cautione rū de ratum habendo,vel iudicatum
soluendo, Sal.in d.l.exigendi,n.1.C.de procur it.
& ibi Ias.ēt n.1.idē Ias in l.1.n.5.C.eo.tit. Alex.
cons.147.nu.9.in fin lib.6. Vant in tra.de nullit.
in tit.de nullit.ex defect.inhabilit.mandat.compar.
n.82.Iannin.in tra de citat.reali,lib.3.c.3,num.4.
Scacc.in tra.de iudic.p.1.c.101.n.51. vbi allegat
rationē scilicet, quia interest Reipublicæ reos
defendi Rot Rom.dec 420.n.2 alias dec.35.
71 in tit.de procurat.nouis,Ias d. n.1. & dicit q
hinc est qd exceptio procuratoria nō hēt locū
cōtra defensorē,ita Ias.in l.de pupillo §.si ꝓ-
curator n.2.ff.de nou oper.nunt.& dū dixi,q
defensor tenet satisdare de ratū habēdo,vel de
iudicatum soluendo,talis conclusio limitatur
quinq; modis, de quibus habetur per Ias. in
pluries citata l.exigendi,n.2.C.de procurat.
72 Et quando amicus agit pro amico etiā sine
mandato vicem procuratoris obtinet,& gerit
Tiraq. in tra.de pœnis temp.aut remit caus 22
n.16. In tantū quod sicut procurator, ita ami-
73 cus agens ꝓ amico absente tenet subire iusm
calumniæ,gl.in l liberto §.item iudicium.in verbo
aget,post mediū, ff.de neg.gest. Ant. del Re in tra.
de iuram.calum. c.15.n.264. vbi n.265. dicit,q
tale iusum præstabit in animā ipsius, & non
amici, pro quo cōparet, qa ad iurādum de ca-
74 lūnia in animā alterius requiritur speciale mā-
datum, Rot. Rom. dec.1.n.3.in tit.de iuram. calū.
in nouis Paris.cōs.45.n.41.lib.1.Pet.Nicol.Moz.
in tract de contract.tit.de mandat nu.33.car. mihi
127. Quæ oīa supradicta ꝓcedunt ēt si is, pro
75 quo agitur esset pupillus,qa tunc ex mandato
legis amicus pro eo agere pōt ita Bertac. in suo
repert.in verb.amicus pupilli, vbi ad hoc allegat,
l.2.qui pet.tut §.1.& 2.& quod ibi not.DD.C.de
neg.gest. Alex. in l non solum, §. qui alieno, ff.de
procur.quibus modo Bart.in l.1 n.8.C.si per vim,
vel alio modo,Peregr.Iannin.in tra.de citat. reali,
lib.3.c.3.n.3.

Et hic effectus,seu mauis regula, quod ami
cus possit agere pro amico ēt sine mādato, fal
lit in multis casibus, de quibus habetur per
Ias.in d.l.exigēdi nu 9 & seq. C.de procur. & per
76 Scac.in tra.de iud.p.1.c.101.n.49.& 50 & præ-
cipue fallit in causis beneficialibus,vt p Scacc.
& Ias.in locis proxime allegatis,& per Octau.Ve-
strum in pract lib.3.c.4.n.1.

Sed iuxta prædicta quæro, an amicus agēs
77 negotia amici absentis, ipsi præiudicet, circa
hanc quæstionem vide quæ late scribunt Do-
ctores,& præsertim Imol & Butr.in cap.ex par-
te decani,de rescript.

Et quia superius dixi quod amicus ad hoc
vt admittatur ad agendū pro amico absente,
78 dēt præstare de ratum habendo, ideo hic dico
quod huiusmodi fideiussio tria continere hēt.
primum, dolum malū abesse, secundum, rem
defendi,tertium, iudicatum solui, de quibus
tribus habetur per gl.in §.sed hęc hodie,in ver.sa
tisdationem institut.de satisdat. Marant.in pract.p.
6.mēbr.8.n,11.in fi.Cumia super ritu M.R.C.istius
79 Regni,c.56.n.4.Scac.d c 101.n.54. nec isto casu
est sufficiens cautio iuratoria,sed opus est, vt
interueniat fideiussor,Scac.d.n 54.

Quintus effectus amicitiæ est (qui a præce-
80 denti parum distat)quod amicus ēt sine mā-
dato possit appellare a sñia contra amicum la
ta, dummodo sequat ratificatio ipsius princi
palis infra tps habile Marant. in pract. p.6. act.
2.in verbo.& quandoq; appellatur,n.218. Bart.in
l.1.ff de appel recip.vbi Alex.in add. Archid.in c.
statuimus,de elect. in 6.& in c. solet 2.q.6. Pet à
Plaz in epit delict.c.46.n.6.in fi vers.decimoquar
to,Scacc.in tract.de iud.p.1.c.101.n.52.Pet.à Au
gust.cons.47.n 2.lib.3.Bertach.in reper. in verbo,
amicus pro amico,Tiraq. in tra.de penis temp.causa
22.n.55.Decia.in tra.crim.p.1.lib.3.c.5.n.15.
81 Sextus effectus est,qa amicitia æquiparatur
affinitati,& coniunctioni sanguinis Abb.in c.
requisiti,n.24.de testam Alex.in l.nō solū,§.q alie
no,ff.de procur.Bertac.in reper.in verb amicus ; &
ꝓpinquus,Tiraq d.cā 22.n.66.l.cū allegas vbi glo.
C.de castr.ff.pecul.Borel ī repe.pragm.odia litiū,§.
1.gl.3.n.83.vbi multos alios allegat Rom.sing.656
n.1.Surd cōs.450.n.21.li.3.vbi alios allegat Io.Di
lect.in tra.de arte testādi tit.6.cautel.33.n.1.Co-
uar.in relect.c.reqsiti,n.7.de testa. vbi ēt alios enu
merat Iannin.in tra.de citat.reali lib.3.c.3.nu.1.
Rebuff.in tra.de priuil.schol.priuil 104.n 7.in 18.
to.tra.diuers.Mars.sing.351.Damod.in encher.pa
riū,aut similiū iuris, ī verbo amicitia, & cōiūctio,
& in verbo amici,& affines,Meno.in tr.de præsūp.
lib.5.præsump.40.n.23.& cons.313.n.42.lib.4.

Bur-

Burſat.conſ.430.n.20.lib.2.Plot.conſ.91.n.1.Nebiz conſ.57.n.14.Fuſc.in ſuis ſing.in lit.A,nu.60 circa medium,Iul.Patian.in tract.cui incumb.onus proban.negat.lib.1.c 29.n.23.Surd.in tract.de aliment.tit.1.q.11.n.14.& tit.6.q.21.n 3.& 4. Rodoa.in tract.de rebus ecclеſ.non alienand.q.59.n.9. Crot.conſ.3.n.7.lib.1.Rim.iun cōſ.42.n.82.lib.1. Afsn.in trac.de exequu.§.9.c.348.n.9.Decia.cōſ. 46.n.57.lib.2.Bim.conſ 108.n.65.lib.2.Guliel.de Bened.in repet.c.Raynutius in verb. teſtamentum, il 3.n.50.de teſtam.Natt conſ 95.n.14. Purp. in repe.l.admonēdi,n.250.ff.de iureiu.Illuſtriſ.Card. Mantic.in tract.coniectur.vlt.volunt.lib.8.tit.6.n. 18.& lib.6.tit 11.n.25.Iacobi.in l.exigendi,nu.23 C.de procur.Ruyn.conſ 10.n.1.lib.4. Caſſan ſuper conſuet.Burg.rub.4 §.5.in verb le mary ſans procuration,n.23.car.mihi 5 1.Grat.conſ.71.n.20.li.

82 1.& non ſolū amicitia æquiparat coniunctioni ſanguinis,verum & perſepe anteponitur ipſi conſanguinitati, *l.ſed ſi plures, §. in arrogato, ibi,amicus,vel cognatus,ff.de vulg.& pup.ſubſti. l.ſi ſeruus plurium,§ fi.ibi, legatarij charitas, & neceſſitudo,ff.de leg.1.l.Teopōpus,ibi,amici,& cognati,ff.de dote prælег.l.affectioni,ibi,amicos,& neceſſarios,ff de donat.*quos textus adhoc propoſitū ponderat,& allegat *Menoc.conſ.683.n.23.lib.7 Tiraq.in repet.l.ſi vnquā in verbo liberis, C.de reuoc.dona.n.100.& in tra. de penis tēp ſeu remitt. cauſ.22.n,4.*vbi pro iſta opinione allegat *Diuū Tho.in 2.2.q.27.& Diuū Ant.Flor.in 4.p.ſummæ tit.16.c.5. Reynal.Corſus in tract.de indagat.iur.li. 1.c.33.n.1.in 1.tom.tra.diuerſ.car.mihi 283.Decian.in tract.crim lib.3.c.5.n.13.ver.remanet*, & arguendo ex ordine ſcripturæ hoc clariſſimè deducitur ex dictis per Dauid ſalm.37. dū dixit *Amici mei,& proximi mei aduerſus me appropinquauerunt,& ſteterūt,& S. Ambroſius* ad propoſitum dixit,*Amici ſe plerūq. beneuolētiæ quiſque cōmittit,quàm fratris neceſſitudini*, & quod amicitia operet idem quod cōiunctio ſanguinis dixit *Io.Coraſ.in tra de iure ciuil. in arte redigēda,c.22.in prin.in 1.to diuer.car.mihi* 80. & qđ ſit potior cōſanguinitate,dixit *Iſocrates quē refert Franc.Duar.in tr.de pactis,c 4.n 7. in 6.to.tr. diuer.p.1.car.mihi 15.Rim.iun.conſ.554.n.81.& ſeq.lib.5.Decia.in tract.crim.p.1.lib.3.c 5.n.13. ver.remanet ergo, Nicol. de Lyra in expoſi. ad Iob & Geneſ.c.2.* & quod amicitiæ vinculū ſit ſanguinis viribus certius, & exploratius, firmauit *Valer.Maxi.in prohem. lib.4.c.7. prout eum refert Arius Pinell.in l.2.C.de bonis mater. Sim.de Prat. in tract.de interp.vlt.volunt. lib.1.interpr.2.dub.2*

83 *ſolut 4 num.1.* immo quod plures eſt, amicitia æquat,& ſuperat fraternitatem *Tiraq. d.cauſ. 22.nu.10.* vbi alios citat *Camill. Borell. in repet. pragmat odia licium, §.1.gloſ.3.num.* 105. vbi allegat *Alber. in l.ſed & hæ perſonæ, ff.de in ius voc. Alciat in tra.de præſum.regul.1.præſum.28. num.3.Menoch.in eodem tractat.lib.3.præſumpt. 124.num.29.& conſil.683.nume.24.lib.7.Surd. in tract de aliment. titu.6.quæſt.21. num.4. Decian.conſ.51.num.58.lib.4.* vbi multa ad hanc materiam pulchra,& curioſa refert, *& conſ 46 num.69.lib 2 Pariſ.in tract de confidene.beneſ.q. 30.num.20.* Et quod amici inter ſe habeant id

84 totum, quod inter ſe obtinent conſanguinei ratione affectionis ſanguinis & tantum operetur amicitia quantū conſanguinitas, dixerunt *Cy.Saly Alex.& Iaſ.in l exigendi,C.de procur.Io. de Ana.in c.fi. de poſtulat.Cy.in l.inuitus,col.3.C. de procur.cum alijs allegatis per Marſ ſing.351. in princ. & per Tiraquell.in trac. de penis tempernod. ſeu remitten.d.cauſ.22.num.44 & per Gulielm. de Bened.in repet. c.Raynutius, in verbo ſi at,ſq; liberis moreretur,il 1.nu.6.de teſtam* In tantū quod

85 multi dixerunt quod diſpoſitum inter ſanguine coniunctos,habeat locum etiam inter amicoss,*Iaſ in l.exigendi,n.4.8 & 15.C.de procur & in l.qua dotis,n.65.ff.ſol matr & in l.ſi res oblata, n.1.ff.de leg.1.Decia.in tra crim.lib.3.c.5.nu.13. verſ.& ideo,Foller.ſuper conſti.pateranorum,n.82 in tit.de heret.Camill Borell.in repet pragma.odia litium,§.1.gl.3.nu.82.Alcia.in trac de præſump. reg 1.præſumpt.28.n.5. Surd.in tra.de alim.titu. 6.q.21.n.4.in fi.& titu.5.q.6.num.10.Marſil ſingul.351.circa medium Sim.de Prat. in tra.de interpr.vlt.volunt lib.1.interpret.2. dub.2.ſolut.4. nu.2.Tiraq.in tra.de penis temper.aut remitt. cauſa 22.nu.26.& in repet.l ſi vnquam in verbo liberis,nu.102.C.de reuocan.donat. Caſſan.ſuper conſuetu.Burg.rubr.4.§.5.verſ. le mary ſans procuration,num.27.cart mihi 561.Illuſtriſs.Cardi.Mantica in tra.de coniectur.vlt.volunt lib 6 tit.11.nu.*

86 25. & nonnulli etiam dixerunt quod amicitia ſuperat parentum affectionē,*ita Bart.in l.ſi alimenta,ff.de alim.& cibar.leg. cum alijs in allegatis per Tiraq.in dicto verbo liberis,num.101. Surd. d.tra de aliment.tit.1.q.11.nu.15 & Luc.de Pen. in l.1.col.1.C.de caſtrenſ.pecul. lib.12.prout eum ſequitur Borell d.glo.3.n 89.Foller. in eodem tōſt.*

87 *pateranorum, n 84.de heret.* qui dixerunt quod amicus quodāmodo habet loco patris, & qđ amicus veniat appellatione ſuorū affirmauerunt *Bal in l.1.n.33.C.de ijs,qui accuſare non poſſunt Jaſ in l.exigendi,n.6.C.de procur.& in l.Titia n.22.ff.de ver.oblig.Bertach.in reper.in uerb.amicus ſingularis,Tiraq in d.tra.de penis temper. aut*

88 *remitt cauſa 22.nu 32.* vbi multos alios allegat & licet n.33. videatur contrarium aſſerere, nihilominus cōior opinio eſt,qd veniant appellatione ſuorū,hoc idē dixit *Caſſan in loco proxime citato,nu.26.* qui ēt alios citat *Decian. in tra. crim.lib.3.c.5.n.13.Damod in encherid.par.ii, aut ſimiliū iuris,in uerbo diligit,vt frater Iacob. in d.l. exigendi,nu.23.C de procur.Cauenſis ſuper rit. M. C.V.ritu 192.n.7.Alciat.in trac.de præſum p.reg.*

1. præsump. 38. n. 2. Pet. a Plaz. in epit. delictor. lib. 1. c. 28. n. 24. ver. vir amicabilis, Borel. supra prag. odia litiũ §. 1. glo. 3 n. 103. Menoc. in tract. de præsump. lib. 4. præsump. 89. n. 66. Foller. in d. const. paterarorum, nu. 83. in tit. de hæret. Caroc. in tract. de iurament. decisorio, q. 6. 9. q. princ. n. 2. & in tra. de locat. & conduct. in tit. de locatione annua. q. 4. n. 1. car. mihi 37. Cotta in memorial. in verb. amor, quę tamen proxime dicta intelliguntur, vt procedant in ijs tm̃, quæ nihil ad naturam pertinẽt *D. Thom. in 2. 2. q. 17.* dum dicit, *Coniunctos sanguinis in his dumtaxat, quę naturã ipsam concernũt amicis anteponendos, in cęteris postponendos,* prout eũ refert, & sequitur *Pet. à Plaz. in epito. delict. c. 43. n. 3. vers. ex quibus,* vbi ẽt alia multa circa hoc scribit, *Tiraq. in repet. l. si vnquam in verb. liberis, n. 97. & 106. C. de reuoc. donat.*

89 Septimus effectus amicitiæ est, qđ amicus poterit capi facere debitorem sui amici absentis, ita Peregr. Iannin. in tra. de citat. reali, li. 3 c. 3. n. 1. quod puto indubitatum qñ debitor esset paratus, & in procinto accipiendi fugam, vel de fuga vehementer suspectus, alias in alijs casibus de eo valde debito.

90 Octauus effectus erit, vt amicus admittatur ad allegandũ causã absentiæ sui amici, & hoc tam in causa criminali. quam ciuili, *Bal. in c. cõsultationibus, nu. 8. de offi. de leg. Albert. Gandi. in tract. de malef. in rub. vtrũ procurator in malef. interueniat, n. 5 vbi ẽt addentes in lit. A, Cępoll. cons. 64. in crim. Bal. in add. ad Spec. in tit. de citat. ver. quãdo citatus, Bertac. in suo reper. in ver. amicus cõparens. Tiraq. in tra. de penis tẽper. aut remit. causa*
91 *22. n. 81.* & huius effectus rõ est, qa Reipublicæ interest absentes a quocũq; defendi, *ita Cępol. & Addẽtes in locis proxime allegatis Rot. Roman. decis. 410. num. 2. alias decisio. 35. in titu. de procur. in nouis, Ias. in l. exigendi, num. 1. C. de procur. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 101. n. 51.* & amicus,
92 qui allegat causam absentiæ sui amici, non tenetur modo aliquo satisdare, *Bald d. n. 8. Ias. in eadem l. exigendi, n. 2. Peregr. Iannin. in tra. de citat. reali, lib. 3 c. 3. n. 5.* & is talis, qui venit ad allegandum causam absentiæ, dicitur excusator *Iannin. d. num. 5. Sebast. Medices in trac. de diffinit. p. 1 diffin. 29.*

93 Nonus effectus amicitiæ est, vt amicus dicatr alter ipse cum amico, *Io. de Amicis cons. 85. n. 14 Mascard. in trac. de probat. concl. 85. n. 2. Natt. cõs. 298. nu. 4. lib. 2. Tiraq. in tract. de penis temper. aut remitt. causa 22, n. 11.* qui ad hoc citat non solũ alios ex Nostratibus, verum etiã aliqua dicta *Aristotelis, Pitagora, Ciceronis, & aliorum Philosoph. antiquorum, Decian. in tra. crim. p. 1. lib. 3. c. 5. n. 13. ver. nam vt inquit,* cum alijs, quos allegaui *supra in prælud. n. 3.*

94 Decimus effectus est, vt amicus ẽt sine mandato admittatur ad recuperãdam possessionẽ, qua suus amicus absens spoliatus est, *l. 1. C. si per vim, vel alio modo, & ibi Bal. Alex. in add. ad Bart. in l. non solum, §. qui alieno, ff. de procur. Fely. in c. coram de offi. de leg. Foller. in pract. crim. §. itẽ quod fuit leno, nu. 28. Tiraq. in tract. de penis, causa 22. n. 72. Iannin. in tract. de citat. reali, lib. 1. c. 1. n. 595. Borel. in repet. prag. odia litiũ, §. 1. gl. 3. n. 94*

95 Vndecimus effectus amicitiæ esse potest, vt amicitia inter gestorem, & dominum, cuius negotia geruntur, faciat pręsumi negotia fuisse gesta nomine illius, ad quem negotiũ pertinet, *Bart. in l. si pupilli, §. sed si ego in 2. not. ff. de negot. gest. & in eadem l. in §. item quæritur in 2. colum. in princ. vers. item ex alijs coniecturis* dicit hoc esse verum in dubio, secus si appareat negotium alieno nomine fuisse gestum, Bertac. reper. in vet. amicitia inter.

96 Duodecimus effectus amicitiæ est, vt amicus offerens debitum sui amici, vel illud consignans, vel depositans, liberet amicum debitorem Bal. in l. obsignatio, n. 2. C. de solut. qđ procedit nõ solũ si hoc faciat amicus, verũ ẽtiã
97 idẽ est in quolibet alio extraneo, q̃ poterit soluere debitũ alterius ẽt ipso debitore inuito, vt late scripsi in meo tra. de except. ad materiam statuti excl. oẽs except. excep. 25. n. 87. & seq. & hęc solutio facta ab alio puto quod prosit ipsi debitori etiam ad euitãdam pęnam, quã alias incurreret ob non factam solutionem.

98 Decimus tertius effectus amicitiæ est, vt alienatio facta inter amicos, censeatur facta in fraudem fisci, *ita Dom. meus Flam. Paris. in tra. de confiden. beneficial. q. 30. n. 17. 18. & 19.* vbi dicit, quòd licet fraus ex sola amicitia nõ arguatur, tamen concurrente amicitia inter alienantes, facilius præsumitur fraus.

99 Decimus quartus effectus est, vt amicus pręsumatur scire facta sui amici, *Rip. resp. 3. nu. 12 in tit. de constit. & statut. lib. 1.* vbi ex hoc infert, quod amicus Vicarij præsumitur scire collatio
100 nem beneficij sibi a Vicario factam, Bernard. *Bombi. cons. 45. nu. 25. Affl. dec. 308. Bal. in l. 1. C. de caduc. tollen. Gram. cons. 91. n. 8. Menoc. in tract. de pręsumpt. lib. 4. pręsumpt. 89. n. 67. Caroc. in tr.*
101 *de iuram. decisiuo, q. 6. 9. q. princ. n. 2.* vbi ex hac ratione infert quod facultas iurãdi concessa defuncto transit in hæredem quando hæres fuisset amicus defuncti.

102 Decimus quintus effectus amicitiæ est, vt in feudatio, vel concessio ad emphyteusim rei ecclesiæ facta per Papam, vel alium quemcumq; Prælatum eius amico, præsumatur facta nulla subsistente causa, nisi de ea expresse appareat, & hoc tãm si amicitia prouenit ex honesta, quàm ex turpi causa, *glos. in l. sed & hæ, ff. de procurat. & in cap. requisiti, vbi etiam DD. de testam. Salyc. Cyn. & Moderni in l. exigendi, C. de procur. Barbat. in l. cum acutissimi, colum.*

16. C. de fideiu. & cõs. 3. vol. 2. quos oẽs refert, & sequit Rodoa. in tra. de reb. eccl. nõ alien. q. 59. n. 9.

103 Decimus sextus effectus est, vt si quispiã iurasset aliquem defendere contra quemcumq; non intelligitur iurasse, nec teneri eum defendere contra suos amicos, quemadmodum nec contra suos consanguineos, *ita Abb. antiqu. & Abb. noster Panor. col. fi. ver. non tamen placet in c. petitio de iureiur. Afin. in tract. de execut. §. 9. c. 348. n. 8. Barb. in repet. l. cũ acutissimi col. 91. ver. & facit qd voluit, C. de fideic. Tiraqu in tra. de pen. temper. caus. 22. n. 47. qui allegat lo. de Montes. in repet. l. fratre, col. 6. ff. de cond. indeb.*

104 Decimus septimus effectus est, vt si fiat legatum, vel fideicommissum Titio, & in loco adsunt duo Titij, tunc legatum censet factũ illi Titio, qui est amicus testatoris, & si ambo sunt amici, tũc censetur factũ illi, q est astrictiori amicitia coniunctus. *l. haeredes palam, vbi hoc not. Roma. n. 5. ff. de testa. & l. cũ fuerit, ff. de reb. dubijs, & l. si quis seruos, §. inter duos ff. de leg. 1. notant Doctores in l. duo sunt Titij, ff. de testam. tut. Bal. in l. voluntatis col. fin. ver. item legatum, C. de fideic. Bertac. in reper. in uer. amicitia est prẽsũptio Illustris. Card. Mantic. in trac. de coniectur. vltim. volunt. lib. 8. tit. 4. n. 5. ver. proinde videndũ est, & lib. 4. tit. 6. n. 2. Soc iun. conf. 168. n. 95 lib. 2. Sim. de Prat. in tra. de interpr. vlt volunt. lib. 1. interpr. 2. dub. 2. solut. 4. n. 3. car. mihi* 58. vbi dicit, q in istis ambiguis sufficit, qd vnus supetet aliũ ẽt in modico *Paris. conf. 3. n. 47. lib. 3. Imol. in l. tem pus, §. quoties, ff. de hered. instit.*

105 Decimus octauus effectus amicitiæ (qa ꝓxime relato parum distat) est qd si testator instituit, vel substituit aliquẽ sub noie appellatiuo, vt puta fratrem, vel nepotem, & plures hẽat fratres, vel nepotes, tuc cẽsetur instituisse magis amicum, & dilectum eorum, & eũ q magis cum testatore conuersabat, & q magis benemeritus extitit, *l. cohgredi, §. qui descriptos, & ibi oẽs scrib. ff. de vulg. & pup. subst. Anch. cõs. 27. Viu. dec. 412. n. 21.* vbi multos alios allegat.

106 Decimus nonus effectus est, vt licet legatũ habeat strictã interpretationem, ad tradita ꝑ Polydor. Rip. obser. 303. & per Bim conf. 153 lib. 2. & interpretetur cõtra legatariũ, ita vt minus grauet hẽdem quantum fieri põt, *l. vnũ ex familia, §. si rem, ff. de leg. 2. cum simil. allegatis per Menoc. in tract. de praesum. lib. 4 ꝓsum. 10. n. 24. & praesum. 66. n. 4. ꝑ ꝓsũ. 106. n. 18. & praesum. 132.*

107 *n. 2. & praesum. 150. n. 8.* nihilominus qñ tale legatum esset factũ personę coniunctæ, vel amico particulari fieret lata interpretatio, ẽt qd ex ea heres grauaret *Caualc. dec. 31. n. 8. p. 3. Illustriss Cardi Franc. Mãtic. in tract. de coniect. vltu volunt. lib. 7. tit. 1. n. 14. Natt. conf. 616 nu. 3. lib. 3. A. bill. Padroch. conf. 23. n. 36. Surd. conf. 170. num. 19. lib. 2. Ant. de Amat. dec. 44. nu. 24. Thesaur. decis. 168, num. 7.*

108 Vigesimus effectus amicitiæ est, qd si testator instituat, vel substituat aliquem sub nomine appellatiuo, vtputa fratrem, vel nepotem, & plures hẽat fratres, vel nepotes, censetur tũc instituisse eorum magis amicum, & dilectũ, & eum, q magis eũ testatore cõuersabatur, & qui magis benemeritus existit. *l. cohgredi, §. qui descriptos, & ibi oẽs scribentes, ff de vulg. & pup. substit. Ancher. conf. 27. Franc. Viu. dec. 412. num. 21* vbi multos alios allegat.

109 Vigesimusprimus effectus erit, vt si testator aliquid legauerit Prælato, vel Rectori ecclesię si legatarius est amicus testatoris, tunc cẽsetur factum cõtemplatione amicitię, & psonæ, cui fit legatum ẽt si factũ fuerit sub noie dignitatis, & per consequẽs, acquiritur ipsi legatario, & non ecclesiæ, *Tiraq. in tract. de pen. temper. aut remit. cã 22. n. 24 vbi allegat gl. in c. requisiti in uerbo prẽsumitur de testa. Innoc. in c. 2. col. 1. in verbo disponere de sepult. Bal. in Auth. licentiam, col. 1. C. de episc. & cleric.* & vltra prædictos idem dixerunt *Abb. in d c. requisiti, num. 4. & 25. Alciat. in tra. de praesump. reg. 1. praesump. 28. n. 2. Surd. in tr. de alim. tit. 5 q. 6. n. 11. Soc. sen. in l. ciuilibus, nu. 14 ff. de reb. dub. Illustris. Mantic. in tract. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 6. n. 17. & 18.* vbi dicit, q amicitia debet esse magna ad hoc vt opetetur

110 istum effectũ, Couar. in d. c. requisiti, n. 7. qui multos alios congetit, & dicit, q hęc est communis opinio, ex quo effectu sequitur qd ipse legatarius poterit de tali relegata ad suũ libitũ disponere, tũ per cõtractũ, tum ẽt per vltimã voluntatẽ, *Bal. in Auth. licentiã, n. 2. C. de episc. & cler. Barbat. in tra. de praestantia, Cardi. p. 1. q. 3. Rebuff. in tra. de priuil. scholar. priuil. 104. n. 12. in 18 to. tra. diuers. car. mihi 52.*

111 Vigesimus secundus effectus amicitiæ est, vt amicus possit ꝓ amico stipulari sicut, & ꝓcurator, *gl. in ver. videamus vbi etiam Bal. Ang. & Paul de Cast. in l. si vnus, §. 1. ff. de pact. Ias. cõs. 41 col. pen. in fi. vol. 3. Port. cõcl. 46. lim. 32. lib. 2. car. mihi 535. Tiraq. in repet. l. si vnquam in verbo libe ris, n. 99. ver. tamen, C. de reuoc. donat. Pet. a Plaza in epit. delic. c. 43. n. 6. ver. quinto huic, Cassa super cõsuet. Burgund. rub. 4. §. 5. vers. lo mary sant procuration, n. 33. vers. octauo car. mihi 561 Rebuff. in tra. de priuil. schol. priuil. 104. n. 14. in 18. to. tra. diuer. car. mihi 52.* At in præsenti effectu contractum tenuerũt *Bart. & Bald. in l. fideiussor, ff. de pact. Paul. de Cast. in l. & heredi, §. in his, ff. eod. tit. Bal. in l. vnic. col. 6. C. de senteut. qua pro eo, Ias. in d. l. si vnus, §. 1. ff. de pact. & in l. 1. col. 2. ff de in lit. iurand. Gabr. in suis concl. in tit. de ver. oblig. concl. 1. n. 11. in fi. vbi testatur de com.* opi. *Tiraq. sibimet contrarius in trac. de penis temper. aut remit. caus. 22. n. 21. & seq.* vbi tñdet argumentis, quæ prius n. 14. & seq. posuerat pro cõtraria opi.

Ego

112 Ego autē has opiniones ita cōcordarē, aut
sumus in contractibus stricti iuris, & in eis p-
cedit secunda opinio, aut sumus in contracti-
bus bonæ fidei, & in illis habebit locū prima
opinio; ad quam conciliationem roborandā
bene faciunt dicta *Ias.d.cons.41.col.pen. vol.3.*
& in l.hæredi, § in his, col.2.ff.de pact. & per Bal.
Nouell.in tracta.de dote in 4.p.princ.q.4. Gabr.d.
113 *cons.l.1.n.12.* vel alio modo.s. aut loquimur de
iure ciuili, & tunc procedit secunda opinio,
aut de iure canonico, & procedit prima opi-
nio, & hoc ea rōne, quia de iure canonico vn⁹
pōt alteri stipulari, gl. in c.quoties cordis, 1.q.
7 cū multis cōcordantibus adductis, & allega
tis p Intrigl.in tra.de feud. cent.2. ar.30.n.28
114 Vigesimus tertius amicitiæ effectus est, vt si
fiat cōpromissū in aliquē Prælatū, vel officialē
sub nomine dignitatis, & ille Prælatus, vel of-
ficialis est amicus cōpromittentis, tūc cēsetur
fuisse factū cōpromissū ī illū talē rōne personæ
& nō dignitatis, vel officij, Bal.i c.1.col.7.ver.
sed duo magni dñi de inuest in marit.fact.vbi
loquitur de compromissū facto per Ducē Su-
baudiæ in persona Regis Frācorū, Fel.in c qm
Abb.in princ.de offi.de leg.Germo.in trac.de
indulto, in §. Hieronymo, n.60.car.mihi 20.
115 Vigesimus quartus effectus est, vt si reliqua
tur executor testamēti aliquis amicus sub no-
mine dignitatis testator vš nō dignitatē, sed
amicitiā cōsiderasse, iō mortuo ipso executore
nō trāsit officiū in successorē in dignitate, *gl.in*
c.requisiti, & in c 2 de testa.in 6. vbi ēt Abb.n.24
idē Abb.in c.qm abbas col.2.ver.sed concludo,
de offi de leg.Germo.in tra de indul.§ Hieronymo,
n.58 Tiraq.in tra de penis caus.22.n.25. Blanc.in
trac.de cōpromiss.q 3.n.48. vers.pterea facit Plaz.
in epit.delict.c. 43.n 6 vers.decimotertio, in fi.
116 Vigesimus quintus effectus amicitiæ est, vt
amicus habitās domū amici, q̄ nō erat solita lo
cari, nō tenetur ad solutionē pēsionis, secus si
esset solita locari quia tūc tenet' *Alex.cōs. 44.*
n.9. vbi Natt.in add lib.3 Granut.theorem 2.n.8.
117 Vigesimus sextus effectus est, quod si hǣdi-
tas delata sit absenti, qui nescitur vbi est, sed p
mundum vagatur, tunc poterit amicus talis
hǣdis absentis p eo peteret, vt decernatur bo-
norum possessio, *Bald in rub. C qui admitti, q.6.*
Borell.in repet prag.odia litium, § 1.gl 3.n 93.
118 Vigesimus septimus effectus amicitiæ est, vt
amicus capiat legata, & fideicōmissa ex testa-
mento minus solleni, sicut & liberi, *gl in l in te-*
stā, ff de fideic. libert. Bald in l.si iure, C.de testam.
manum. qui dicit glosam pdictā esse singularē,
& similē in iure non reperiri, put ēt hoc dixit
Matthes sing 45. Barba.cons.3.col 3.vers ita ppo
sito, lib.2. Ias.in l.1.col.5.ver. & clarū est, C.de summ
Trin.& fid.Cath in lect.Papiēsi, & in l.nō dubiū,
col.fi.ver.ideo ui respōdeas, C.de testa.& in l.cū alie-
nam, nu.5. C.de leg.Barba.in rep.l.cum acutissimi,
col.11 C.de fideic.Tiraq.in trac.de penis tēp.aut re
mit caus.22.n.26.& in rep.l si vnquā, in ver.libe
ris, n.103.C.de renoc.donat.Sim.de Prat. in tra. de
interpr.vlt.volunt.lib.1.interpr.2.dub.2.solut.4.n.
9. Borell.in repet.prag.odia litiū §.1.gl.3.num.87.
Mars.sing.351.Surd.450.n.2.lib.3. & tr.de alim.
tit.1.q.11.n.14.Menoc.in tra.de præsum.lib.4.præ
sum.166.n.43 Vasq.in tract de succes.creat.§.21.
n.161.Pet.a Plaz.in epit.delict.c.43.nu.6.vers.
nono suff agatur.
Vigesimus octauus effectus est, vt amicitia
119 operet effectū clausulæ codicillaris, & sic in te-
stamēto, in quo inscribitur hæres amicus, vel
legatur amico, sēper psumitur inserta clausula
codicillaris, & hic effectus poterit inseruire p
rōne effectus pcedentis, *Surd in tr.de alim.tit.1.*
q 11.n.14.& cōs.450.n.21.li.4.Tiraq in repet.l.si
vnquā in verbo liberis, n.104.C.de reuoc.dona. &
in tract.de penis temp.aut modif caus.22.n.27 vbi
multos atq; multos cōgerit *Gram. dec.62. n 27*
Alciat.in trac.de præsump.reg.1.præsump.28. n.6.
Blāc.in tra de comprom.q.3.n.48.ver sed vltra su
perius, Matthes.sing.41.Ias.in l.cunctos populos, in
2.lect.n.2.C.de sum.Trin.& fid.cath. Addent. ad
Abb.in c.occidens, il 2.n.8 in lit. A, vt lit.non cōr.
Menoc.in tract.de præsump.lib.4.præsum.89.n.68.
vers.tertio affertur, Io.Dilect.in tra.de arte testād.
tit.5.de legatis cautel.2.n.7.Decia.cons.46.n.55.
lib.2.Cotta in memor.in uerbo amor licitus, Sicard.
in l generaliter, §.cum autem, n.16.C.de institu. &
substit.Vasquez in tract.de success creat.§.21.nu.
161.Alciat.in l.lata culpæ, § amicos, ver hinc ali-
qui, ff.de ver.sign. Sim. de Prat in tra. de interpr.
vlt.volunt.li.1.interpr.2.dub.2.solut.4.n.9.
120 Vigesimus nonus effectus amicitiæ est, vt p
eā censeatur inserta in secūdo testamēto clau-
sula derogatoria primi, *Rom.cons.170.n.7. quē*
eum allegat Decia.cons.46.n.56.& 57 lib 2.Ias.ī
l.exigendi in 3. not. C. de procurat. & in l.1.C.de
sum.Trin.& fide Cathol. Barb.cons.3.nu.27. vol.2
& in repet.l.cum acutissimi in 11.col vers.& si ver
bis daretur, C.de fideic.& in tract.de præstant.Car
di.in 3 q.1.princ.in 1.col.in fi. & in 14. col. etiam
in fi. Alciat.in l lata culpæ, §.amicos ff.de verb si-
gnif.Tiraq.in tract.de penis causa 22.n.28. Sicard.
in l.generaliter §.cum autem n.17. C.de instit. &
substi.Menoch.in tra.de præsum.lib.4.præsum.166
n.43.Gram.dec.62.n.28.Pet.Moll. Hisp.in suo re
sponso pro amico dub.2.n.136.
Trigesimus effectus est, vt qnq; per amicitiā
121 oriatur suspicio fraudis, verbi gratia, si oēs no
minati in instrō essent amici, nam tunc præ-
sumitur quod instrm fuerit clandestine factū,
ita Decian.cōs.81.nu.32.li.4. vbi ad hoc allegat
Bal.in c.1.de test.Spec.in tit.de test.in prin. Florian.
in l.3.ff.de testib.Fel.in c.quoties, colum.2. de test.
Rom.consil.405.

Tri-

122 Trigesimus primus effectus amicitiæ est, vt
si legatarius esset amicus testatoris, ei debetur
legatum etiam hęreditate non adita Bald. in re
pet. l 1. 14. colum. vers. super nona quæstione, C. de
summa Trin. & fid. Cath. Tiraq. in tra. de penis tēp.
aut remit. causa 22. n. 29.
123 Trigesimus secundus effectus erit, quod li-
cet legatum factum pauperi dicať ad pias cās
gl. & Bal. in l. illud C. de sacros. eccl. Ang. & Imol. ī
124 l. si styrum, §. stipulatio, ff. de ver. oblig. nihilomi
nus si tale legatum fieret amico, licet pauperi,
nō diceret ad pias causas Crot. cons. 3. n. 1. &
125 7. & per tot. lib. 1. vbi ex hoc infert, quod licet
vigore statuti de legatis ad pias causas debeāť
tot pro centenario alicui ecclesiæ, vt puta pa-
rochiali nihilominus illa nō debebuntur de le
gato relicto amico pauperi, Guliel. de Bened. in
repet. c. Raynutius, in verb. testamentum, il 3. n. 51.
de testamen. vbi infert ex gl. in c. requisisti de testa.
quod de legato facto clerico à sua amico debeť
126 quarta episcopo, qa tale legatū non dř factum
intuitu ecclesię, Surd. in tract. de alim. tit. 8. pri
uil. 1. n. 14. vbi alios allegat, & dicit ꝙ quo ad
exactionē exequutiuā tale legatū habeť ꝓprio
127 Trigesimus tertius effectus erit, vt in tutela
pupillorum semper pręferātur amici patris ip-
sorum pupillorū, ita videtur tenere Guliel. de
Bed. in repe c. Raynutius, in verbo tutores im
puberis, n. 3. de testa. & qđ ad hoc amici, ꝓut
128 cōsanguinei possunt cogi etiā captis pignori-
bus, vel mulcta indicta dicit Ral. Cauagn. in
obseru. ad decreta Montisfer decr. 24. §. 7. n. 1
129 Trigesimus quartus effectus est, vt feudata
rius contrahens strictam amicitiā cū inimicis
capitalibus domini feudi, committit felloniā,
& per consequens feudo priuetur, c. 1. & ibi Al
uarott. Qui test. sint necess. ad proband. ingratit. gl.
in c. 1. in §. item si fidelis, in verb. cōcubuerit, & ibi
Iacob. de Belloui. Bal. Aluarot. Prępofit. & Mat.
de Affl. quib. mod. feud. ammitt. gl. in c. 1. §. porro,
& ibi Andr. de Isern. Aluarott. Bald. Præposit. &
Affl. quæ fuit 1. causa gl. in l. 1. § cū patronus, ff de
offi. Præfect. vr. & ibi etiam Bald. glo. in l. liberi, C.
de inoffic. testam. vbi etiam Bald. Sal. & Ias. nu. 3.
Bal. in l. 1. n. 33. ff. de rerum diuis. & cons. 250. nu.
1. lib. 2. Io. de Anan. cons. 7. n. 15. Spec. in tit. de do-
nat §. 1. vers. quid si aliquis Baro, Lucas de Penn. in
l. vnic. col. 2. circa fi. C. si propter inimic. cont. amic.
fit, Soc. cons. 87. n. 16. lib 3. Dec. cons. 544. nu. 5. &
cons. 604. n. 2. & cons. 606. nu. 3. Capic. in inuest.
feud. in verb. feudo ammit. car. 4. col. 2. circa mediū
& col. seq. & col. 5. in prin. Iser. in tit. q̄ sint regal.
vers. & bona committentiū, post n. 84. Ruy. cons. 33
n. 1. lib. 1. Paris. cons. 13. n. 1. lib. 1. Io. Paul. Balze.
in c. 1. nu. 12. vers, contrarium quib. mod feud. am-
mit. & in d. § porro, n. 11. & in præcitato tit. Qui te-
stes sint necessar. ad proband. fellon. in princ. nu. 4.
Ardizz. in summa feud. in tit. vtrū vassall. ammit.
feud. si cū inimici domini. Soc. iun. cons. 134. nu. 35.
lib. 3. Crot. cons 120. n. 47. lib. 2. Io. Sceuden in epit.
feud. p. 8. n. 55. Albert. Bru. cōs. 14. n. 63. Io. Tho.
de Minad. cons. 11. n. 32. Iacobin. de S. Georg. in in-
uest. feud. in verbi. distiq. vassalli, nu 14. Io. Borgolt.
in tract. de feud. in tit. q̄uo & feud. amitt. c. 8. n. 124
Zasi. in eodem tra de feud p. 10. n. 23. Cuman. cons.
161. n. 4. Curt. in tract. de feud. in 4 p. n. 37. Fely. in
c. repellantur, n. 2. de accusat. Io Ign. in l. fideicom-
missum, n. 72. ff. ad Sylla. Grat. cons. 1. n. 81. & cōs.
51. n. 3. lib. 1. Iacob. Emil. cons. 38. n. 14. Natt. cōs.
174. n. 18. lib. 1. Menoc. cons. 102. n. 23. lib. 1. Bar-
bat. in c. cæterum, n. 106. de iud. Tiraq. in trac. de pe
nis temper. caus. 22. nu. 61 Lodul Scrad. in tract. de
feud. p. 9. c. 5. n. 23. & licet aliqui relati à Balzer.
in c. 1. n. 12. in princ. in tit. quib. mod. feud. ammitt.
videantur tenere cōtrariū verior,* & cōior*
opinio est qđ per talē causa feudo sint priuan
139 di, & ratio est clara, & euidēs, scilicet, qa ami
cus inimici mei dř meus inimicus, d l liberi, &
ibi Bal. Sal. Ias. & cęteri omnes, C. de inoffi. testam.
l. aut affinitate, ff. de procur. l. sciendum, §. si accusa-
tio, & ibi Bar. ff. de legat. c. si inimicus, distin. 93.
131 Scrad d c 5. n. 24. & patia sunt esse inimicum,
vel amicū inimicorū Loffre. cons. 5. n. 21. Bal-
zer. d. n. 12. vers. conuersantes, nec est ambigē-
132 dū quod ꝑ inimicitiā contractā inter domi-
num, & vassallum feudum ammittať, quia ita
tenuerunt Bal. Sal. Ias. n 2. & cæteri omnes in l. li-
beri, C. de inoffic. testam. idem Bal. in l. si quis test lib.
n. 15. C. de test. & in l. nam socijs, in lectura, antiqua
ff pro socio. Io. Scheud. in epit. feud. p. 8 n. 56. Patia.
in tract. cui incumbat onus proban. negat. li. 2. c. 40
n. 22. Menoc. d. cōs. 102. n. 11. lib. 1. vbi plures alios
allegat Balzer. in c. 1. n. 12. vers. & qui probatur tit.
quib. mod feud. ammitt. Bonif. Vital. in clem. quia
ergo, n. 12, de iureiur. Decia. in tract. crim. to. 1. lib.
3. c. 25. n. 68. Io. Botta cons. 1. nu. 29. Io. de Amic.
cons. 101. n. 22. Decia. cons. 96. n. 34. lib. 3. Dec. in
c. ex insinuatione, n. 15. de appell. Butr. in c. repellā-
tur, n. 7. vbi etiam Io. de Anan. n. 1. de accusat. Io.
133 Borgolt. in tit. q̄uo feud. ammit. c 8. n. 124. Alia pōt
esse ratio, quia cōtrahere amicitiā cū inimicis
domini est cōtrauenire iuro fidelitatis, in quo
inter alia iuratur esse amicum amicorū, & ini-
micum inimicorum dñi, vt habetur in c. 1. de
forma fidelit. Menoc. cons. 102. n. 25. lib. 1. Patia. in
tra. cui incumb onus proban. negat lib. 2. c. 40. n. 21
& sic vassallus contraueniendo iuramento fi-
134 delitatis est feudo priuandus Menoc. & Patia.
in locis proxime allegatis, Io. Sceud. in epit. feud. p.
8. num. 1. & seq.
Ampliatur 1. prędictus trigesimus quartus
135 effectus amicitiæ, vt ꝓcedat in ecclesia feuda-
taria, quæ si contraheret amicitiam cum ini-
micis domini, ammittit feudum sibi cōcessū,
prout quilibet alius vassallus laicus, Spec. in tit.
de donat. §. 1. vers. quid si aliquis Baro, Io. de Amic.
cons. 2.

conf.2. Iaf.in l liberi, C.de inoffi.teftam.Curt in tra. de feud p. 3.nu.37.Crot.conf.220.n.47.lib.2. Lodulf. Scrad.in tr.de feud.p.9.c.5.nu.27. verf.fexto hac conclufio.

Ampliatur 2. vt procedat dictus effectus ẽt
136 fi folum habitaffet cũ inimicis domini, qa adhuc per talem cohabitationem effet feudo priuãdus *Curt.in tro.de feud.p 4.n.37. Io.Scend.in epito.feud.p.8.n.57.* vbi dicit, quòd is, qui habitat cum inimicis meis, meus quoque cenfetur inimicus Hiero.Grat.cõf 9 n.56.li.2. Scrader d.c.5.n.25. & 26. vbi tamẽ hãc ampliationẽ limitat qñ habitatio effet per longũ tẽpus, quia alias per parum tẽporis non cenferetur contracta amicitia ex cohabitatione, allegat Fel.in c.repellantur, n.2. de accuf.

137 Ampliatur tertio, vt dictus effectus procedat etiam fi ex amicitia vaffalli contracta cum inimicis domini, ipfi domino nullum damnum illatum fuerit, *Andr.de Ifer.in c.1.§ porro, & ibi Matt.de Affl.qua fuit prim.cauf. Scrad.d. nu.27. ver.feptimo hac conclufio.*

Ampliatur 4. vt vaffallus priuet feudo non
138 folum per amicitiam contractam cũ inimicis dñi, verum ẽt per fimplicem conuerfationem habitam cum eis *Affl.in c.1.§.item fi fidelis, n.55.quib.mod.feud.ammit.Io.Scend.in epit.feud.p.8.n.57 Lodulf.Scrad.in tra.de feud.p 9.c.5. n 26. ver.fecundo hac conclufio*, & ratio huius ampliationis eft, quia is, qui cũ inimicis meis conuer-
139 fatur cũ eis amicitiam contrahit, & meus inimicus effe cẽfetur *Fely.in d.c.repellantur, n.2. de accufat. Hieron Gigans in tra. de crim. lefa maieft. rub. quomodo, & per quos crimen lefę maieft. probetur q.2.n.27. Bald.in c.1. in princ. de probib. feud. alienat. per Fider. Bertac.in reper. in verb.amicitia nafcitur, Scrad. in loco proxime allegato*, quæ tamẽ
140 ampliatio duobus modis, eft limitanda, Primo qñ cõuerfaretur ad alium effectum, & non in percutiẽ dñi, Dec.in l.confilia, §.focij, nu.3 ff.de reg.iur. Decia in tra.crim.p.1. lib.3.c.25.n.69.in fi. de qua limitatione dicã paulo infe-
141 rius. Secũdo limitatur, vt tantũ ꝑcedat qñ cõuerfatio effet longa affidua, & continua, alias fecus *Iac.Emil.in cõf.38.n.15.Scrad.d.n.26. ĩ fi.*

142 Ampliatur 5. vt dictus effectus procedat ẽt fi vaffallus faciat folam cõfiderationẽ cũ inimicis, dñi quia tunc etiam ex ea feudum ammittit *Bald in l 1, § cũ patronus, ff. de offi. Præfect. vrb. & in l.liberi C.de offi teftam. vbi etiã Sal. & Iaf. Io Scend in epit.feud.p.8.n.57.Soc.fen.cõf.87 n.15.lib.3. Ruy.conf.23.lib.1. Dec.conf.604.n.2. Io.Iac.de Leonard.inter cõf.Brun.cõf.114.n.63.Gordin.conf.1.n 26.Menoc 102.n 9.lib 1.*

143 Ampliatur. & vlt. vt dictus effectus multo magis procedat in vaffallo, q ad ipfos inimicos dñi confugerit, *Bal.conf.129.n.9.li.3. Scra.in tract. de feud. p.9.c.5.n.27.verf.octauo hac conclufio.* Et ratio eft, qa huiufmodi confugientes
144 ad hoftes fui Principis committunt crimẽ lefæ maieftatis, & tamquam tales puniuntur, *l.2.ff* ad leg Iul.maieftat.

145 Limitatur 1. prædictus trigefimus quartus effectus amicitię qñ vaffallus amicitiam contraxiffet cum inimicis dñi ꝑꝑ metum imminẽtis periculi talis namq; metus excufat à pœna priuationis feudi, *Martin. Laudenf. in c.1. §. item fi fidelis quib. mod feud.ammit. Iac.de S.Georgio in inueft.feud in verb dicti vaffalli, n.14. Dec. conf.604 n.8. Affl.in d.§.item fi fidelis, n.55. & ibi etiam Bal.n.22, Gram.dec.18.nu.6. & dec.13. n.35. Marf.in l.1.§ prætevea, n.10.ff de quęft. Alciat.conf.467.n.7. Blanc.in tr.de indict. & tortur. n.170.in fi. Barbat.in c.cęterum, n.107.de iud. Menoc.conf.102.n.8.lib.1. Decia.in tro.crim.to.1.lib.3.c.25.n 69. Lodulf.Scrad.d.c.5.n.31.*

146 Limitatur 2. qñ amicitia per vaffallum cõtracta non effet domino damnofa *gl. in c.1. in verbo affalierit, Qua fit prima caufa benefi.ammit. Martin.Laud.in c.1. §.item fi fidelis, quibus mod. feud.ammit. Ifer.in c.1.§.porro, col.3. verf fed an dominus, & ibi ẽt Bal. & Laudenf. & Propof.eo.tit. Aluarot.in c.1.in tit. Qui teftes funt neceff. ad proband.ingratit. Iacobi in inueft.feud.in verbo dictiq. vaffalli promiferũt, in quinta caufa principali, Affl. dec.307.Curt.in tract.de feud.in 4 p.princip. verf. decimaquinta caufa, Clar.in §.feudum q.54. Meno. conf.102. n.1. lib.1.*

147 Limitatur 3 prędictus trigefimus quartus effectus amicitiæ vbi vaffallus cõtraheret amicitiam cum inimicis domini ipfo domino volente, & confentiente, *Dec.conf.604. Scrad.d.c.25.n.31. verf.tertia hęc conclufio.*

148 Limitatur 4. & vlt. vt tunc demũ dictus effectus habeat locũ quando fcilicet tale amicitiã vaffallus iniret in iniuriã contumeliam. vel pernitiẽ domini, fecus fi ob aliã cãm amicitiã contraxiffet, quia tunc feudũ nõ ammitteret, *gl.in c fi capitanei, & ibidem Andr. de Ifern. Bald. Aluarott. Prępofit. & Matth. de Affl.in c.1.§. porro, qua fuit prima caufa benefic.ammitt Bal. Aluarot. Præpofit. & Affl.in c.1.§.item fi fidelis, quib. mod.feud.ammitt. Imol.in clem.1.de iureiur. Affl. dec.307.n.28. Iacobin.de S Georg.in inueft feuo.in ver.dictiq.vaffalli, n.14. Curt.in tra.de feud. in 4. p.n.37. Zaf.in eodem tra.p.10.n.32. Soc.iun. conf. 134.n.45.lib.3. Albert.Bru cõf.114.n.324. Dec. in l.confilij.§.focij mei, n.3 & ibidem Cagnol.nu.9. ff de reg iur. Euerard.in topica iuris, in loco a tãquã n.30. Lodulf.Scrad.in tract.de feud. p.9.c.3. n.16. & c 5.n.28.* vbi multa, & late circa hoc fcribit,
149 & multa ex hoc infert. & ideo dominus feudi, qui agit cõtra vaffallum ad pęnã priuationis propter iftam cãm, nunq̃ obtinebit, nifi fuerit probatũ quod talem amicitiã contraxerit vaffallus cũ inimicis domini dolo malo, & in eius

perni-

pernitiem, *Andr. de Ysern. Aluarott. Praeposit. & Affl. in c. si capitaneus, quis mod. feud. amittit. Yser. & Praeposit. in cap. 1. § porro, quae fuit prima causa Jacobi. d. nu. 14. Brun. praecit. conj. 144. nume. 325. Scruder. d. p. 9. sect. 13. nu. 40.*

150 Et aduertendũ est quod vassallus, q contrahit amicitia cum inimico dñi, non solu priuatur feudo, sed ẽt cõmittit crimen laesae maiestatis, *l. 1. ff. ad leg. Jul. maiest. Grat. conf. 5. nu. 12. lib. 1. Gigans in tractat. de crim. lesae maiest. lib. 1. q. 11. Menoch. conf. 102. n. 31. lib. 1. Io. Tom. Minad. conf.*
151 *11. n. 32.* vbi alios allegat, & onus probandi, qd vassallus contraxerit amicitiã cu inimicis dñi, spectat ad ipsum dñum tanquã fundamentum suae intentionis, *ita Patian. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. c. 40. nu. 33.* & e contra
152 si vassallus replicaret, quod illa cõtraxerit per metum, vel sine dãno, & detrimento dñi, is tenetur hoc pbare, ita in specie tenuerunt *Affl. in c. 1. § porro, nu. 13. Quae sit prima causa benefic. amitt. Zas. in tract. de feud. p 10. nu. 32. Soc. iun. cons. 134. nu. 36. lib. 3. Menoch. conf. 102. nu. 34. & 12. lib. 1.* vbi dicit quod haec excusatio, seu defensio, & exceptio pbatur argumentis, & prae-
153 sumptionibus, & coniecturis, & ratio est, quia in exceptionibus probandis reus habetur pro actore, & sic tenetur suã exceptionem concludenter probare, vt latius scripsi *in meo tract. de except. in praelud. n. 172. & seq.*

154 Trigesimus quintus effectus amicitiae est, qd si amicus receptat amicũ in domo sua, & amico ibi receptato aliqua res furto subtracta fuerit, amicus receptãs non tenetur de tali furto, put teneret si non esset amicus, sed caupo, *ita Roffred. in tract. de ordi. iud. p. 3. in rub. de actio. in factũ ex edicto nauta caup. & stabu. nu. 9. cart. mihi 124. Spec. in tit. de furt. §. 1. n. 20. Alber. in l. 1. n. 2 ff. naut. caupo. & stabul. Vesimb. conf. 36. n. 40. li. 1.*

155 Trigesimus sextus effectus est, quod si amicus sponsi, vel eius patris in nuptijs celebradis (put fit in patribus nostris) aliqd donet sponsae, illud donatũ non acqritur ipsi sponsae, sed sponso, cuius contẽplatione donatũ fuisse praesumitur, *l. sed si pluries, § in arrogato in fi. ff. de vulgar. & pupill. subst. vbi Bar. hoc not. vna cũ alijs Do Floribus, Corn. conf. 181. col. antepen. & penul. lib. 1. Bernard. Henriq. in summa magis com. opin. concl. 50. Tiraq. in tract. de pen. temper. causa 22. nu. 64. Ludou. Molin. in tract. de cõtract. disp. 430. n. 5. Alciat. in tract. de praesum. reg. 1. praesũp. 18. n. 1. Capr. conf. 135. nu. 16. & sequen. Anna sing. 157. Lup. in repet. rub. de donat. inter virum, & uxor. §. 45. nu. 1. & per totum car. mihi 91. Rol. conf. 10. nu. 11. lib. 2.* vbi asserit quod haec est cõis opin. *Clar. in §. donatio, q. 10. per totam, Rom. conf. 171. num. 2. cum alijs per me allegatis in tract. de effectibus clericatus*
156 *effectu 19. nu. 22.* & ideo post mortem viri, vel ita donata, sunt restituenda ipsi viro, vel suis haeredibus, *Bart. & Alex. argum. illius test. in l. sed si plures, §. in arrogato, ff. de vulgar. & pupill. substit. idem Alex. in l. si vero, § item quidquid, num. 2. ff. solut. matr. & in l. vt liberis, n. 4. vbi etiam Jas. n. 19. C. de collat. Bal. in l. cum te, col. 2. C. de do. ante. nupt. Rom. d. nu. 2. Affl. dec. 315. nu. 10. cum multis, quos late congerit Camill. Borell. in repet. pragm. odia litium, §. primo, gl. 3. n. 96.*

157 Trigesimus septimus effectus amicitiae est, vt si ille, cui fit delegatio, est amicitia coniũctus delegantis, etiam si delegatio fiat sub nomine dignitatis, censetur nihilominus facta ratione amicitiae, & per consequens non transit ad successorem in ipsa dignitate, *Iaf. in l. & quia nu. 65. ff. de iurisd. om. iud. vbi et Bald. & Fulg. Auctas. Germon. in tract. de indult. §. Hieronymo, nu. 59.* vbi dicit, quod haec conclusio probatur manifeste, *ex c. requisiti de testam. & ex glos. pen. in c. religiosus de testa. in 6.* & quod ad hoc facit *c. dilecti, iuncta, gl. in verb. contra, de foro compet.*

158 Trigesimus octauus effectus est, vt per eam contrahatur depositum nullo facto verbo de deposito nam si amicus reponit aliquam rem in domo amici ipso amico sciente, & patiente, censetur eam rem penes se reponentem depositasse, licet secus sit in alio non amico, *Cyn. in l. iniunctus, C. de procur. Bart. in l. quae dotis ff. solut. matr. Affl. dec. 308. nu. 16. vbi Prosper. Carau. & Marc. Ant. Pulner. in add. Tiraq. in tract. de pan. remitt. causa 22. num. 56. vbi alios allegat Bertac. in reper. in verbo amicitia facit, Patian. in tract. cui incumb. onus probau. negat. lib. 1. c. 29. nu. 23.* & ad hoc bene conferunt dicta *per Bart. & per Alex. ibi in apostilla in l. si quis vxori, §. apud Labeonem, ff. de fur.*

Trigesimus nonus amicitiae effectus est, vt
159 amicus patroni possit praesentare beneficiũ vacans, dũmodo caueat quod patronus ratã habebit talẽ praesentationẽ, *Lambert. in tract. de iure patron. lib. 2. p. 1. art. 17. in 4. q. princ. n. 18. cart. mihi 37.* & hoc ne labatur tempus praesentãdi,
160 & ppea ius praesentandi transferatur in episcopum, put alias transferretur, *vt in c. quoniã, & c. cũ propter de iure patron. & vtrobiq; notant scribentes, Lãbert. in tract. praedicto in 9. art. 1. q. princ. p. 2. lib. 2. car. mihi 118. cũ alijs cumulatis per Claudium Tutinum allegat. 14. n. 7. in tit. de iure patronat.*

Quadragesimus effectus est, vt vassallus, of-
161 fendens amicum dñi, feudo priuetur, sicut si offenderet ipsum dñum, ita voluerunt *Iacob. Aluarot. Bal. & Iac. de Bellouis. in c. imperialẽ. § illud quoq; de probib. feud. alienat. per Fider. Euerard. in topica iuris in loco a contrarijs siue oppositis, nu. 9. Tiraq. in tract. de penis temper. causa 22. nu. 61. Camill. Borell. in repet. pragm. odia litium, §. 1. glos. 3. nu. 95. vers. inde est quod.*

Quadragesimus primus effectus est, qd ami-
162 cus pro amico potest sine mandato impetrare

Digitized by Google

literas ad beneficiũ, *gl. in c. ad aures, & in c. nulli, de rescrip. Abb. in c. dura, n. 8 de crim falsi, Bal. bat. in c. Raynaldus, col. 7. de testa. & cons. 3 col. 2. ver. nec obstat si quis lib. 2. & cons. 54. col. 5. vers. ergo nullo modo, lib. 4. & in clem. in rub. de rescript. col. 8. & seq. & in tract. de praestant. Card. p. 119. 3. nu. 42. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 75. Rebuf. in tract. de priuil. schol. priuil. 104. num. 20. in 18. tom. predict. tract. car. mihi 52. Corsett. in add. ad repert. Abb. in verbo amico si est factũ, circa finem, Tiraq. d. causa 22. nu. 38. Borell. in loco proxime citato, nu. 103. Rebuff. in pract. benef. in reg. cancellar. in tit. de annuali possess. glos. 4. Petr. a Plaz in epito. delict. c. 43. n. 4. Petr. Ant. Anguis. cons. 46. nu. 8. lib. 2.* qui loquitur in rescripto ad lites.

Quadragesimus secundus effectus amicitiæ deducitur *ex gl. in c. quam sit, in verbo petere, vers. sed pone, de elect. in 6.* vbi dicit, quòd licet ex di-
163 spositione capituli p̃dicti electus ad aliqđ beneficiũ teneatur infra tres menses post cõsensum electioni præstitum, confirmationem petere, nihilominus si amicus eius nomine confirmationẽ petat ẽt sine mãdato, & ipse electus infra taiã habeat confirmationem, habetur ac si ipse illã petijsset, & sic esset valida, *gl. prædictam sequitur Domin. ibidem Cassan. super consuet. Burgund. rub. 4. §. 5. vers. le marij sans procuration, nu. 31. vers. quinto facit, Tirnq. dicta causa 22. nu. 37.*

Quadragesimus tertius amicitiæ effectus
164 est, vt licet sacerdos regulariter non possit esse aduocatus inter laicos, nisi pro certis personis expressaris, *in c. fi. de postulan.* vt habetur *in c. t. eo. tit. & in c. 1. ubi hoc not. Abb. in 5. notab. ne cler. vel vouent. Emanuel Henriq. in summa casuũ consc. p. 1. c. 1. n. 1. Bal. in l. placet, nu. 5. C. de episc. & cler. vbi ẽt Alber nu. 1. cũ multis alijs, quos adduxi in tit. de effectibus clericatus effectu 21. nu. 1.* hoc tñ fallit respectu amicitiæ, quia sacerdos non prohibetur aduocare pro suo amico, licet *in d. c. fin.* hoc non sit expressum, ita tenuerunt *Hostiens. Io. Andr. & Butr. in d. c. fi. Bobic in c. clerici, n. 9. & 10. de postul. Tiraq. d. tract. de penis temper. seu modif. causa 22. n. 39. Decian. in tract. crim. p. 1. libro 3. c. 5. n. 15. & dixi in d. effectu 21. nu. 23.* qui effectus ampliatur, vt non solum procedat in clerico seculari, verum etiam in monachis, ac cæ-
165 teris regularibus, qui ratione amicitię poterũt esse aduocati pro amicis sui monasterij, *Innoc. in c. cum I. & A. de re iud. Rom. sing. 278.* vbi dicit quod isto casu requiritur consensus superioris *Cepoll. cons. 21. n. 7 in ciuil.*

Quadragesimus quartus effectus est, vt ami-
166 ci verisimiliter se cognoscant ad vocẽ, ita *Falu. Patian in tract. cui incumb. onus probandi negat. lib. 1. c. 10. n. 44.* qui per to um illum capitulum la-
167 tẽ, & doctè examinat materiam q̃n testi deponenti de aliquo actu, & reddenti cãm scientiæ, eo quia cognouit ad vocem, credatur, vel non, *& nu. 37.* ponit ẽt quid in cęco deponente, & reddente rationem prædictã, & ẽt de hac materia vide quæ fusissime (more suo) scribit *Farin. in tract. crim. q. 69. n. 164 cum plurib. seqq.*

Quadragesimus quintus effectus amicitiæ
168 est, vt aduocatus aduocans, vel procurator procurãs pro suo amico, censeatur gratis patrocinium præstaisse, ac remisisse honorariũ, quod alias sibi cõpeteret, *Bar. in l. 2. nu. 4. ff. de neg. gest. Bal. in l. 2. n. 2. C. de iure dot. Menoc. in tractat. de arbit. iud. cas. 88 n. 60.* vbi dicit idem esse si aduocatus p̃ filio amici, *& cons. 683. nu. 21. lib. 7. & vtrobique,*
169 dicit quòd non solum non consequitur honorarium, siue mercedem, verum ẽt nec repetit, id, quod pro eo expendit, quia v̄r illud donasse *Caroc. in tract. de locat. & cõduct. lib. 1. tit. de locat. annua. q. 4. num. 3. ver. & supra vidimus cart mihi 37. Bened. de Barz. cons. 115. col. 1. inter cons. vltim. volunt. diuer. lib. 1. Tiraq in tract. de penis temper. seu remit. causa 22. n. 78.*

Quadragesimus sextus effectus est, quod li-
170 cet monachi, & cæteri regulares regulariter nõ possint esse arbitri, vt voluit *Spec. in tit. de arbit. §. pôt. & § fi. glo. in l. Pedius ff. de arbit. Vinc. in c. præsiuũ 16. q 1. Hostiens. in summa in tit. de arbit. § quis possit in fin. Card. in clem. 1. q. 19. & seq. de rescrip. Paul. de Leaz. in clem. si principalis, de rescrip. Archid. in c. tria 3. q. 7. & in c. præsentiũ 17. q. 1. cũ alijs, quos allegat Camill. Borell super prag. odia litium. §. 2. gl. 4. nu. 65.* si tñ amici monasterij in-
171 ter se litigarent, tunc rõne amicitiæ religiosus inter eos poterit esse arbiter, *Barb. in d. clem. & si principalis, vers. an autẽ possit esse arbiter, de rescrip. Butri. in c. 2. col. fi. de synd. & in c. peruenit, in 1. not. quis possint legitimi, Rom. sing. 276. Fel. in c. cum I. & A. col. pen. vers. casus, in quibus. de re ind. Tiraquel. in tract. de penis temper. seu modifi. causa 22. n. 40. in fin*

Quadragesimus septimus amicitiæ effectus
172 est, qđ licet receptans furẽ post furtũ cõmissũ, habeatur p̃ fure, *ẽm Damod. in enchet. rerũ criminaliũ, siue manuũ in pra. crim. c. 116. n. 3.* si tñ amicus sola amicitiã motus illũ receptauerit, & curiæ non tradiderit, non p̃pea p̃ fure erit reputandus, *Damod. e. 1. n. 5.* qui tñ dicit, q̃ licet amicus non teneatur indicare furem amicum, si tamẽ officialis vellet vim illum in domo perquirere, tũc amicus nullo modo potest hoc denegare.

Quadradesimus octauus eff. amicitiæ est, vt
173 amicos possit p̃pulsare iniuriã amico illatam, *Bal. in l. ut vim, col. 3. ver. 5. queritur an liceat, ff de iust. & iur. Barb in repet. l. cũ acutissimi, col. 11. ver. & si verbis daretur audacia, C. de fideic. Corn. cons. 107. col. 3. ver. quinimo ẽt vol. 1. idẽ Bal. in c. imperialẽ, § p̃i de p̃hib. alien feud. p̃ Frider. Pet. a Pla. in epig delict. c. 28. n. 31. Tiraq ĩ pluries citata cã 22. n. 42.*

Quadragesimus nonus effectus parum di-
174 stat a præcedenti, qui est quod amicus cogitur de-

defendere amicum, & eius bona a quocumq;
inuadente, & offendere volente, Bar. in l. 1. §. fi.
ff. de iust. & iur. gl. in l. culpa caret, ff. de reg. iur. Dy.
in l. 1. §. 1. ff. ad Silla. & in c. nō est sine de reg. iur. in
6. Sebast. Medic. in tract. de fortui. casib. p. 1. q. 8. nu.
41. Petr. à Plaz. præcitato, c. 28. nu. 21. & 23. Petr.
de Socen. cons. 97. n. 29. & 31. inter cons. crim. diuer.
lib. 2. Cyril. Fulgeon. in sum. crim. p. 2. in tit. de penis,
175 §. 3. n. 15. Bernard. Bombi. cons. 19. n. 32. Menoc. in
tract. de præsump. lib. 4. præsump. 89. n. 65. vers. se-
cundo Bologn. in l. vt vim, n. 78. & 79. ff. de iust. &
iur. vbi dicit quod amici male faciunt non auxi-
liantes suis amicis, nisi appareat, quod nō po-
terat auxilium præstari sine periculo auxilian-
tis, tunc enim amicus nō tenetur amico auxi-
liari, & id quod dixi de amico in foro exterio-
ri in foro cōscientiæ procedit in quocumq; alio
ēt non amico, ex diuino præcepto, dilige proximū
176 tuū sicut te ipsū, quod in specie dixi. Dec. in l. cul-
pa caret, ff. de reg. iur. Carrer in pract. crim. § circa
quartū car. mihi 147. nu. 46. & dixi latius in tit. de
effect. clericatus, effectu 9. ampl. 11. n. 61. & seq. &
tale auxiliū, & defensionē dēt amicus præstare
ēt quod non sit ab amico requisitus Bart. in l.
prohibitum, C. de iure fisci, lib. 10. Bonifa. in tract.
malef. in rub. de insultu, nu. 11. Ang. Aret. in eodem
tract. in ver. dictusq; Titius, vers. quare sient potest
& ibi August. de Arim. in add. Mars. sing. 456. Car-
rer. in pract. crim. d. §. circa quartum, n. 37. Paris. in
tract. de syndic. in verb. iudices ad syndicatum qui
sint c. 4. nu. 3.

Quinquagesimus effectus amicitiæ est, qd
177 licet religiosus non possit esse procurator iudi-
cialis laici, c. deniq; 14. q. 5. c. prolatū 88. dist. c. 1.
& c. fi. de postul. l. placet, C. de episc. & cler. c. 1. vbi
hoc not. Abb. in 5. notab. ne cler. vel monachi, gl. in c.
fi. 5. q. 3. cū multis alijs, quos latius adduxi in tra. de
effect. clericatus, effectu 11. n. 1. & seq. hoc tñ fal-
178 lit rōne amicitiæ, namq; si aliquis esset amicus
monasterij, tali casu pro eo non prohibetur reli-
giosus procurationem suscipere sicut, & pro mo-
nasterio, Innoc. in c. cum I. & A, de re iud. Ant. in
clem. & si principalis, & ibi Barbat. col. 12. vers. an
aūt possit esse arbitrer, de rescrip. Rom. sing. 278. Ce-
poll. cons. 21. n. 7. Tiraq. in tra. de penis tēper. causa
22. n. 40. cum alijs, quos adduxi in d. eff. 11. n. 22.

Quinquagesimus primus effectus amicitiæ
179 est, vt non ita seuere puniatur amicus occidens
aggressorem sui amici, l. 1. §. & generaliter, & qd
ibi not. Doctores, ff. de ventre in possess. mittēd. Mars.
in repet. l. vnic. n. 243. ff. de rapt. virgin. & sing. 351
Gail. in l. 2. pra. obser. obser. 110. n. 19. qui alios alle-
gat Domod. in encher. rerū crim. siue manus in pract.
crim. c. 76. n. 1. Seisell. in l. vt vim, nu. 33. ff. de iust.
& iur. Canonistæ oēs in c. in præsentia de offic. deleg.
Bombin. cons. 34. nu. 8. & cons. 46. nu. 17. Bolognet.
in l. vt vim, nu. 75. ff. de iust. & iur. Neuiz. cons. 57.
nu. 14. in fi. Tiraq. d. causa 22. nu. 14. vbi alios alle-
gat Blanc. in tract. de compromis. q. 3. n. 48. ver. vl-
timo facit, Neuell. in tra. ad defensā, n. 89. q ēt alios
offert Petr. à Plaz. in epit. delict. c. 43. nu. 7. Lud. a
Piguera decisione sine q. 14. n. 22. & illo casu ami-
180 cus occidēs rixantem cum suo amico, non dr
illum occidere animo deliberato. Menoch. in
tra. de arbit. iud. casu 361. n. 11. vbi alios allegat.

Quinquagesimus secundus effectus est eius
181 dē qualitatis, prout proximè relatus, imò est po
tius eiusdē præcedentis effectus ampliatio hoc
ēst, vt amico permittatur non solum occidere
aggressorem sui amici, sed ēt aggressorem bo-
norum eiusdem amici, vt si aggressor vellet
amicum bonorū possessione spoliare, Bar. in l.
deuotū, n. 2. C. de metal. & epi. li. 12. Corsett. in sing.
in verb. defēsio, il 2. Tiraq. in tra. de penis, in pluries
citata causa 22. nu. 43. vbi concordantes allegat Bo-
lognet. in d. l. vt vim, n. 76. ff. de iust. & iur.

Quinquagesimus tertius effectus est eiusdē
182 farinæ, prout præcedentes .s. vt amico, prout cōsan-
guineis, & parētibus permittat defendere virgi-
nē, vel honestā viduā contra violentē raptorē,
& eā abducere conantē, ita vt si eū raptorē, vel
aliū secū assistentē, & sociū occidat pro tali de-
fensione, tale homicidiū erit oīno impunibile
Damod. in encher. sine pra. rerum crim. c. 80. n. 21.
ad qd allegat l. vnicā, C. de rapt. virg. & Sal. l. rapto-
res, C. de episc. & cl. l. lex Cornel. in prin. ff. de iniur.
& ibidem glos. & Bart. Doctores in l. 1. C. vnde vi.
183 Quinquagesimus quartus effectus amici-
tiæ est, vt amicus ēt sine mandato admittatur
ad recuperandam possessionem, qua amicus
absens fuerat spoliatus, Decian. in tract. crim. p.
1. lib. 3. c. 5. n. 15. ver. ideo.
184 Quinquagesimus quintus eff. est, vt amico
sicut, & consanguineo licitū sit resistere ēt de
facto officiali iniuste, & nō iuridice cōtra ami-
cū suū exequenti, Bart. in l. prohibitū, C. de iure fi-
sci, lib. 10. vbi ēt Bal. in 3. not. Bertac. in reper. ī ver.
amici possunt, Cyrill. Fulgeon. in summa in tit. penis,
§. 3. nu. 15. cart. mihi 135. Cunno. in tract. de pact.
lib. 1. c. 24. nu. 207. vbi alios allegat.
185 Quinquagesimus sextus effe. amicitiæ est,
vt sicut contractus annullatur propter metū il-
latum contrahenti, l. interpositas, vbi scribentes,
& præsertim Bal. n. 5. C. de transact. gl. in l. 1. §. quæ
honeranda, in ver. matu solo, ff. quarū rerū actio non
detur. & in c. 2. de eo qui duxit in matr. vbi Abb. n.
5. Ias. in l. Titia, in princ. nu. 6. ver. quinto amplia,
ff. de verb. oblig. Gramm. cons. 90. n. 4. Maluas. cons.
65. n. 20. cum alijs similibus, quos allegaui in tract.
de except. ad materiam statuti excludentis oēs excep-
tiones except. 11. n. 7. & quos adducam in tit. de effe-
ctibus metus, ita etiam annullatur si metus
non inferatur ipsi contrahenti, sed suis con-
186 sanguineis, & amicis Bal. in repet. l. 1. n. 1. C. vn-
de vi, & in l. 1. n. 2. C. de indic. vidui. tollen. Rol. cons.
2. nu. 62. & seq. lib. 1. Bart. in l. de pupillo, §. si quis

ipsi pratori, nu. 18. ff. de nou oper. nunt. cũ alijs quos allegaui d. except. 11. nu. 78. Mart. de iurisdict. p. 4. cent. 1. cas. 45. n. 2. & licet prędicti Doctores loquãtur in mætu illato sanguine coniunctis, tũ
idem procedit in coniunctis magna amicitia,
quia, *vt dixi supra effectu 6. n. 82. & 84.* coniun-
ctio sanguinis tantum operatur, quantum
amicitia, imò quandoque plus operatur ami-
citia quàm coniunctio sanguinis.

Quinquagesimus septimus effectus, qui est
187 proximè præcedenti similis, est ille, quẽ ponit
Cyn. in l. fin. col. pen. 8. q. C. de sponsal. vbi dicit, ꝙ
sicut mulier non pôt pœnã promittere, si non
nupserit cũ tali, quia matrimonia debent esse
libera, *c. cũ locũ, vbi gl. Abb. nu. 2. & cateri oẽs de*
188 *sponsal.* ita ẽt non esset valida promissio pœnæ
si fieret ab amico, vel cõsanguineo ipsius mu-
lieris, Cynũ sequuntur *Bart. in l. Titia post prin-
cipiũ, ff. de verb. oblig. & ibi ẽt Angel. de Vbald. in
prin. et Ang. Aret. col. 6. vers. in ea glosa, Io. Andr.
in c. gẽma in fin. vers. alij loquuntur, de spons. vbi ẽt
Bar. col. 3 ver. venio ad secundũ Iacob. de S. Georg.
in l. exigendi, nu. 18. ver. itẽ confirmo de procur. Re-
buf. in tract. de priuil. scholar. priuil. 104. n. 23. in 18
tom. tract. diuers. cart. mihi 52.*

189 Quinquagesimus octauus effectus est, vt si
extaret statutũ cogens consanguineos ad com
promittendũ de litibus inter eos vertentibus,
tale statutũ comprehendit ẽt amicos, qui eius
vigore tenentur cõptomittere de litibus inter
eos vertentibus, ita dixit *Borell. in repet. pragm.
odia litium. §. 1. gl. 3. nu. 79. & plur. seq.* vbi addu-
cit varia media pro confirmatione istius opi-
nionis, *Petr. a Plaz in epito delict. c. 43. n. 6. ver.
decimoquarto,* Sed in isto effectu, ꝙ contrariũ sit
de iure verius, & ꝙ amici non ligentur tali sta-
tuto, dixerunt multi relati *per Blanc. in tract. de
cõpromis. 3. n. 48. & inspecie Lud. Rom. in l. si vero,
§. de viro, ff. sol. matrim. Alex. in l. 1. §. lex Falci-
dia, ff. ad leg. Falc. quibus addo Horat. Carpan. super
Stat. Mediol. c. 115. n. 144. p. 1. Caroc. in tract. de lo-
cato, & conduct. lib. 1. tit. de locat. annua, q. 4. num. 2.
ver. similiter cart. mihi 37.* Et rõ istius secundæ
190 opinionis pôt esse, quia statuti verba sunt pro-
prie, & strictæ intelligenda, vt latè scribit *Ca-
ualcan. dec. 19. n. 7 & dec. 39. nu. 11. & 26. lib. 1.
& vtrobique* concordantes adducit.

Quinquagesimus nonus effectus amicitiæ
191 est, vt præsentia amicorũ adhibita in contra-
ctu minorum, purget, & tollat præsumptionẽ
fraudis, doli, & metus, *l. transactionem, C. de tran
sact. Luc. de Pen. in l. 1. in prin. vers. & non præsumi
tur, C. de Castrens. pecul. Rebuf. in tra. de priuil. scho-
lar. priuil. 104. n. 12. in 18. to. tract. diuers. cart. mi-
hi 52 Constan. Rogger in tract. de sũmo bono in vers.
seu §. nunc congruum est, nu. 20. in 3. to. prad. tract.
p. 2. car. mihi 11. Tiraq. in tract. de penis tẽpor. causa
22. n. 52. vbi alios allegat Tenni. cautel. 405. nu. 8.
Menoc. cons. 747. n. 20 lib 8. Meniz cons. 84. num. 6
Oddo in tract. de rest. in integ. q. 22. n. 47. Bertaz. in
tract. clausul. claus. 10 gl. 13. n. 1. Vital in eod. tractat.
de claus. in tit. de metu vxoris, nu. 6. cart. mihi 289.
Cardin. Alba. in lucubr. ad Bar. in d. l. transactionum
nu. 1. C. de transact. Decian. cons. 56. n. 63 lib. 4. Si-
moncell. in tract. de decr. lib. 1. tit. 1. nu. 59. Visimb.
cõs. 52. n. 12. li. 2. & faciũt ea quę alias scripsi in tra.
de excep. ad materiã statuti excep. 11. nu. 89 & seq.*

Sexagesimus effect. amicitiæ est, vt quotieſ-
192 cumque est dãdus tutor pupillo ꝑ creditorẽ, q
contra eũ, & eius bona agere intẽdit, tunc cre-
ditor ipse dẽt citari facere amicos, ꝓut sangui
ne coniunctos, vt veniant ad defendendũ eun-
dẽ pupillũ, & suscipiã eius curã, qui si sunt cõ-
193 tumaces, tunc decernitur tutor, si is, qui debet
conueniri, est minor septẽnio, & curator, si est
septẽnio maior, *Nenizz. cons. 17. nu. 21. per totũ
Gail. obseru. 107. lib. 2. Afflict. dec. 262. nu. 2. Sigism.
Sacacc. in tract. de iud. p. 1. c. 50. n. 23. Sebast. Vant.
in tract. de nullit. in tit. de nullit. ex defectu citat. nu.
143 Osasc. dec. 89 nu. 7. & 8. Carpan. super statut.
Mediol. c. 34. nu. 7. lib. 1. Tiraq. d. causa 22. nu. 65.*

194 Sexagesimus primus effectus est, quod si tu-
tor, dum aliquid gerit circa administrationẽ
bonorũ pupilli, illud gerit in præsentia amico-
rũ ipsius pupilli, ex tali pręsẽtia excluditur oĩs
suspitio fraudis, & doli, *gl. in l. tutor, ff. de bonor.
possess. Bal. in l. pupillorum post princ. C. de repud. he-
red. vbi ẽt Ias. qd dicit talẽ gl. esse singularẽ, idẽ Bal.
in rub. C. qui admitt. col. 2. ver. & ideo de facto dice-
bãt Tiraq. in tract. de penis tẽper. causa 22. n. 51. Ca-
mil. Borel. in repet. pragm. odia litiũ, §. 1. gl. 3. n. 98.
Constan. Rogger. in tra. de summo bono in ver. seu, §.
nunc congruum est, nu. 20. in 3. tom. tract. diuers. p. 2.
cart. mihi 11.*

Sexagesimus secundus effectus amicitię est,
195 quod si amicus ꝑstat alimẽta amico, vel alteri
contẽplatione ipsius amici, vtputa filio contẽ-
platione patris amici, vel e contra, vel vxori ra
tione viri, tũc ea non pôt repetere ab ipso ami-
co alimentato, q. talia alimenta vidẽtur præ-
stita animo donandi, *l. is, qui amicitia, ff. de negot.
gest. Borell. d. gl. 30. n. 90. Surd. in tract. de alimen-
tis. 6 q. 21. nu. 1. 5. & 8.* secundum quæ hic effe-
ctus quatuor modis limitatur; Primo vt tan-
tum habeat locum in amico magna, & vehe-
menti amicitia coniunctio, *Bald. in dicta l. is, qui
amicitia, ff. de negot. gest. Surd. d. nu. 5.*

Secundo quando amicitia inducit affectum
196 paternum, seu charitatiuum erga eum, ꝓ quo
fuit expensum, *Surd. d. q. 21. n. 8.*

Tertio qñ expẽsa est modica habito respectu
ad præstantẽ alimenta, secus si magna, qa tũc
ꝑsumitur præstita animo repetẽdi, *Castr. in d. l.
is, qui amicitia, ff. de negot. gest. Surd. eadẽ q. 21. n. 10*

Quarto, & vltimo dictus effectus ꝓcedit tũ
in expensis, quæ fiunt circa persona amici,
non

Digitized by Google

non aũt si fierent circa rem, *Surd. vbi supra C.12*
& an p̄dictis, & similib. casibus reqrat aliqua
p̄citatio ex parte illius, q alimenta præstitit,
ad hoc vt possit illa conseq. vide quæ late scri-
bunt, *Canalc dec. 21. n. 21. lib. 4. Bologni. cons. 27. n.*
16. Surd in tract. de aliment. tit. 5. q. 8. per tot.
197 Sexagesimus tertius eff. colligitur ex textu
in l. aut qui aliter, ver. & si forte, ff. qd vi, aut clam,
vbi habet quod clam facere dr, qui se opus fa-
cturum nõ denuntiat amicis, ijs absentibus,
qbus erat denuntiandum, *Tiraq. in tract. de pen.*
tẽp seu remitt. cã 22. nu. 71. ad quod benefaciũt dicta
per Horat. Carpa sup stat. Mediol. p. 1. c. 34. nu. 38.
198 Sexagesimus quartus effectus amicitiæ est,
vt ipsa quandoq; impediat actionem negotio-
rum gestorum, vt voluit *Bald. in l. is qui amicitia*
ff. de neg. gest. Surd. in tra. de alim. tit. 6. q. 21. n. 2.
Sexagesimus quintus effectus amicitiæ, est
quod licet notarius tanq̃ publica persona ha-
199 beat p̄sumptionem pro se, vt voluerunt *Spec.*
in tit. de teste, § 4 vers qd si ergo, Io. Bapt. Magon.
in lucerna morali, p 1 c. 58. nu. 14. nihilominus si
in testamento reperit scriptus hæres aliqs ami
cus notarij tale testũ non caret suspitione fal-
200 sitatis, *Menoc. cons. 313. n. 41. & 42. lib. 4.* qui iñ
effectus fallit qñ vltra cõem p̄sumptionem p
ipso notorio adesset alia coniectura, vt q ipse
esset bonæ qualitatis, & hæres esset consangui-
neus, vel beneuolus, vel amicus testatoris, ita
Grat. cons. 30 n. 9 lib. 2. & ratio est, quia notarij
probitas, & integritas tollit oẽm suspicionem
falsitatis, *Neuizz cons. 25 nu. 10. & cons. 68. c. 31.*
late Menoc. in tra. de præsum lib. 5. præsum 20. n. 44
201 Sexagesimus sextus effectus amicitiæ est, q
sicut notarius non põt leuare, & publicare in-
strũm in causa p̄pria ad sui vtilitatem, & fauo-
rem, *l. 1. & quod ibi not. Bar. C. de ijs, qui sibi in te-*
stam. ascrib. & Io Bapt. Magont. in lucerna morali,
p. 1. c. 62. n. 5. ita pariter nec poterit illud leua-
re in fauorẽ sui amici, ita *Spec. in tit. de instrum.*
edit. §. instrumentum, vers. item quod est domesticus
Magon. d. p. 1. c. 66. per totum.
202 Sexagesimus septimus effectus amicitiæ est,
quod si p̄sequutus de homicidio erat amicus
illius, q fuerat interfectus pp ipsam amicitiã,
præsumit quod is illum nõ interfecerit, *gl. in l. 1*
C. ad leg. Cornel. de Sicar. Gram. cons. 42. n. 11. in cri.
Bursat. cons. 437. n. 5. lib. 4. & cons. 192. nu. 14. lib.
2. Jo. de Amic. cons. 86. nu. 14 Ferrett. cons. 238. n.
18. & 19. lib. 2. Decia. cons. 59. nu. 6. lib. 3. Sim. de
Prat. cons. 15. n. 61. lib. 1.
203 Sexagesimus octauus effectus amicitiæ est,
vt amicus interficiens amicum p̄sumatur po-
tius casu, quàm dolo interfecisse, *Mars in l. vni-*
ca, n. 207. C. de rapt. virgin. & cons. 51. n. 47. No-
uel. in tract. de defens. in respons. reorum, nu. 39. cart.
mihi 84. Franc. Aret. cons. 146. n. 10. Pet. a Plaz.
in epito. delict. c. 43. n. 7. Bertach. in reper. in verb.
amicitia excusat. Bertaz cons. 29. n. 14. & cons. 133
n. 5. Hieron. de Laurent. in rota Auenio. dec. 20. nu.
8. Guid. Papa in tract de præsumpt. 01. Paulus Fu-
sc. in suis sing. in lit. A. n. 60. Bursat. cons. 20. n. 40.
lib. 1. Ias. in l. 1. n. 22. ff. de delig. Menoc. in tra. de præ
sum. li. 5. præsum. 40. n. 22. & 24. Io de Amic. cons.
65. n. 11. & cons. 85. n. 15. Soc. iun cons. 38. n 8. lib.
2. Cranett. cons. 988. n 47. lib. 6. Flam. de Rub. cons.
41. nu. 47. lib. 1. vbi alios allegat Carrer. in pract. §.
homicidij autem n. 72. car. mihi 91. Rim. iun. cõ. 88
n. 35. lib. 1. Mascard. in tract. de probat. concl. 864.
n. 14. Pet. Rebuf. in tract. de priuil. scholarium pri-
uil. 104 n. 13 in 18. to. tract. diuers. q. si etc quod
alias de facto cum ista cõclusione defendit, &
liberauit quendam scholasticum a pœna mor
tis, qui interfecerat suum socium.
204 Sexagesimus nonus effectus parum distat à
proxime relato, & est quod si amicus occidat
amicum, licet probet quod illum occiderit da-
ta opera, nihilominus nunq̃ est præsumendũ
quod habuerit animum occidendi, sed tan-
tum vulnerandi, ita *Cepol cons. 2. in 2. col. in fin. in*
crim. Bertach. in repert. in verbo amicitia inducit,
Mascard in tract. de probat p. 1. concl. 71. nu. 5 Me-
noch. in tract. de præsumpt. lib 5. præsump. 40. nu. 22
quod tñ puto verum si vulnus non est illatum
205 in loco corporis periculoso, vt puta in capite,
in stomaco, vel simili, quia vulnerãs in talibus
partibus corporis præsumitur habuisse animũ
occidendi, *Mars. in l. 1 §. Diuus Adrianus, num. 15*
C. ad leg. Cornel, de Sicar. Signorol. de Homod. cons. 1,
n. 3. Mascar. in tra. prædicto concl. 79. n. 14.
206 Septuagesimus effectus est, vt licet in dubio
non præsumat facta donatio, neq; animus do-
nandi, *l. cum de indebito, cũ similibus, ff. de probat.*
207 nihilominus hæc regula limitatur rõne amici-
tiæ, & sic ppeam præsumitur donatũ amico,
& quod est expensum pro amico, censetur ex-
pensum animo donandi, *Bart. in l. cum quid nu.*
11. vbi Paul de Cast. & n. 31. ff si cert. pet. Bal. in l.
2. in 1. q ff. de iure dot. & in l. 1. ver. quaro C. ad Vel-
lean. & in c. si cautio, col. 1. ver. quaro nũquid teneat
de fide instrum. Fel. in d. c. si cautio, nu. 5. Ruy cons.
100. nu. 2. & 5. lib 4. Mascard. in tract. de probat.
concl. 554. n. 45. & concl. 559. n. 7. Rauden. cons. 50.
n. 532. lib. 1. Menoch. in tra. de arbit. casu 88. n. 61.
& cons. 683. nu. 20. lib. 7. Surd. in tract. de aliment.
tit. 6. q. 21. n. 6. & cons. 333. n. 51. lib. 3. Camill. Bo-
rel. in repet pragm. odia litium, §. 1. gl. 3. n 90. qui
effectus verificatur tantum duobus concurrẽ-
tibus, primo, qñ fuit impensum pietatis causa,
ne quis opprimatur, *vt l. is qui amicitia, & l. 1. C.*
de neg. gest. secundo, qñ impensa est modica, se-
cus, si magna, qa tunc non vr̃ donata, sed facta
animo repetendi, *Paul. de Castr. in d. l. is, qui ami-*
citia, Surd. ead. q. 21. n. 9. Menoch. d. nu. 61.
208 Septuagesimus primus effectus est, qđ licet
cessio iurium facta fine cã præsumat simulata,
& non

Digitized by Google

& non valeat, *l. per diuersas. vbi Bar. n. 2. & Paul.*
de Cast. nu. 3. C. mand. l. namque nuda, ff. de acquir.
rerum dom. cum allegatis, per Do. Cumiam super ri-
tu istius Regni c. 82. n. 19. & per Laurēt. Tenni. cau-
tel. 17. n. 15. & seq. & per Menoch. in tract. de p̄sum.
209 *lib. 3. præsum. 129. quasi per totam,* si tñ ipsa cessio
reperiatr̃ facta amico, valebit, qa tūc cēscē facta
titulo donationis, ita *Neniz. cōs. 57. n. 13. & 14*
210 Septuagesimus secundus effectus amicitiæ
est, quod licet legatum rei alienæ ignoranter
factum per testatorem sit nullū, ita vt nec res,
nec ipsius rei extimatio debeatur legatario, vt
est tex. *in l. cum aliena, C. legat. & in §. non solum,*
211 *vers. cum autem Institut. de legat.* hæc tū conclu-
sio fallit rōne amicitiæ, namq; si legatari⁹ esset
amicus testatoris valebit legatū, & ei debetur
saltim extimatio rei legatæ, *Fulgos. Alex. in Gu-*
liel. de Cun. Paul. de Cast. & Ias. n. 5. vers. 3. limit. in
d. l. cum aliena, Barbat. in repet. c. Rainal. c. 11. de te-
stam. Io. Dilect. in tract. de arte testand. tit. 6. de lega.
cautel 32. n. 1. Alcia. in tra. de præsump. reg. 1. præ-
sum. 20. nu. 1. Menoc. in eo. tra. lib. 4. præsum. 116.
n. 19. Tiraq. in tra. de penis temper. causa 22. nu. 30.
& in tra. de priuil. piæ causæ causa 66. in fi. Cusstā.
super consuet. Burgund. rub. 4. §. 5. ver. le mery sans
procuration n. 32. car mihi 561. Rebuf. in tract. de
priuil. scholar. priuil. 104. num. 7. in 18. tom. tract.
diuers. cart. mihi 52.
212 Septuagesimus tertius eff. colligitur, ex tra-
ditis per *Bal. in l. frater a fratre, in vltimu carta*
ver. tertio quæro ff. de cond. indeb. vbi voluit quod
licet pater familias non possit emere bona a fi-
lio, cuius bonorum est legitimus administra-
tor, cum de eis non possit filius disponere sine
patris authoritate, nec posset pater se authore
emere, *per tex. in l. 1. ff. de author. tut.* fallit tñ præ-
dictæ conclusionis dispositio, qñ id fieret præ-
sentibus amicis, qa tūc cessat omnis suspitio,
cum ex præsentia amicorum videatur palā fa-
213 cta venditio, & bona fide, & per cōsequēs erit
valida, quod dictū pro singulari refert *Ias. in re-*
pet. d. legis frater a fratre, col. 22. vers. signa tamen
Tiraq. d. causa 22. n. 52.
214 Septuagesimus quartus effectus est, qđ sicut
vendens rē Tyranno ꝓ tenui p̄tio censetur il-
lam ꝑ metū vendidisse, hoc idem præsumitur
si venditio fiat alicui amico Tyranni, *ita Grat.*
cons. 71. nu. 20. cum pluribus sequen. lib. 1.
215 Septuagesimus quintus amicitiæ est, vt cō-
tractus celebrati inter amicos plerumque præ
sumuntur simulati, *l. pen. §. facilior, ff. de bon. dam*
nat. Barbat. cons. 22. col. 3. lib. 4. Paul. Picus in l. post
contractum, col. 12. vers. vltimo dominus, vbi ēt Io.
Anibal. n. 118. ff. de donat. Flam. Paris. in suo tract.
de confid. benef. q. 75. n. 1. Tiraq. d. causa 22. nu. 53.
216 Septuagesimus sextus effectus est vt amicus
non præsumatur velle inferre iniuriam amico
Cuma. cons. 74. col. 2. post medium, vbi dicit quod
verba turpia prolata ab amico, non censentur
prolata animo iniuriandi, *Io. Eaber. in l. si non*
conuitij, ff. de iniur. pra. Bellouis. lib. 2. c. 3. in tit. de
iniur. n. 7. in fi. Crauet. cons. 988. n. 46. lib. 6. & cōs.
9. n. 29. lib. 1. qui loquitur in eo, q scripsit libel-
lum famosum amico, & dicit qđ præsumitur
absq; aīo inferendi *Mascurd. in tract. de probat.*
concl. 902. n. 5. & per totam, lib. 2. Farin. in tract. p.
3. q. 105. n. 147. sed caueant amici a talibus ver-
bis, qa amicus, nec ioco quidem est offenden-
dus, & quia amici palam sunt honorādi, vt di-
xi *supra in prælud. n. 32.* & ideo sunt improban-
dæ, & fugiēdæ cōuersationes, & amicitiæ qua-
rundam personarum, q vt videantur faceti, &
iocosi solent amicos verbis asperis, & iniurio-
sis pungere, quia cum talibus facillime deue-
nitur ad inimicitiam.
217 Septuagesimus septimus effectus est, vt ami
citia faciat cessare præsumptionem doli, ēt in
is, quæ sunt de genere malorum, & prohibito-
rum (& hic effectus poterit inseruire pro rōne
effectus præcedentis *gl. in l. 1. C. ad leg. Cornel. de*
Sicar. Bero. cons. 179. n. 9. lib. 3. vbi talem gl. singu-
larem appellat. Io de Amic cons. 7. num. 38. & cons.
86. n. 14. Ancher. inu. iu q famil. lib. 3. q. 72. n. 42.
Bertaz. cons. 133. n. 9. lib. 1. in trim.
Septuagesimus octauus effect. amicitiæ est,
qđ si amicus instituatur hæres sub conditio-
ne, vt eo mortuo hæreditas alteri deferatur, qđ
vtiq; in tali substitutione cēsetur inserta condi
tio, si dictus hæres institutus moriatur absque
liberis, iuxta terminos *l. cum acutissimi, C. de fi-*
deic. & l. cum auus ff. de cond. & demonstr. ita Bar-
bat. in repet. prædictæ l. cum acutissimi, col. 11. Mars.
sing. 351. & in rep. rub. ff. de fideiuss. n. 235. Blanc.
in tra. de compromis. q. 3. nu. 48. ver. adducit ēt pōt,
Guliel. de Beued. in repet. c. Raynutius, in verbo si
absq. liberis, il 1. nu. 4. de testament. Borell. in repet.
pragm. odia litium, §. 1. gl. 3. n. 84. Sicard. in l. gene-
raliter, §. cum autē, n. 15. C. de instit. & substit. Ias.
in l. Titia, n. 22. ff. de verb. oblig. Pet. de Plaz. in epi.
delict. c. 43. n. 6. vers. decimo ad id Cassan. super con-
suet. Burg. rub 4. §. 5. ver le mary sans procuration,
n. 33. ver. vndecimo car. mihi 562. Rebuff. in tra. de
priuil. schol. priuil. 104. n. 19. in 18. to. tract. diuers.
218 *car. mihi 52.* Sed in præsenti eff. ctu contrariū,
& melius tenuerunt *Soc. in d. l. cum auus, num. 11.*
Purpur. cons. 516. n. 7. lib. 2. Emanuel a Costa in re-
pet. c. si pater in 1. p. in verbo. si absque liberis, nu. 7.
de testam. in 6. Aut. de Padill. in d. § l. cum acutis-
simi, n. 27. de testam. Tiraq. in tract. de penis temper.
aut relax. causa 22. nu. 54. Menoc. in tra. de præsump.
lib. 4. præsump. 89. nu. 65. & seq. vbi respondent
argumentis adductis per tenentes, & defendē-
tes contrariam opinionem.
219 Septuagesimus nonus effectus, est quod si
inter iniuriatum, & iniuriantem superueniat
amicitia, per eam censetur remissa iniuria, *Io.*
de

de Ana.conf.44.n.6. Clar.in §. iniuria, nu.11. vbi Baiard in add.n.56. Frãc.Viu.dec.330. per totam, Mascard.in tract.de probat.concl.902.nu.19. cum plur.seq. vbi multa circa materiam præsentis effectus scribit, & alios allegat.

220 Octuagesimus effectus amicitiæ colligitur ex traditis per Cy in l.inuitus, col.5.ver.ex ijs pendet, C.de procurat. vbi dicit quod si magnus amicus constituatur procurator, si non contradicit ta li cõstitutioni, vr tacite approbare mandatũ, & illud acceptare, qd dictum sequuntur Bart. ibidem in 2. lect. & Bald. & in 2. col. vers. 1. quæro Patian.in tract cui incumb.onus proband.negat cap. 29.nu.23.p.2. Tiraquell. in tract. de penis temper. causa 22.n.56.

Octuagesimus primus effectus amicitiæ est ille quẽ ponit Alex.de Neuo in c.ex literis, nu.17.

221 ff.de iureiur.scilicet quod si amicus mutuat ali q̃ pecuniarum summã alteri amico, ex tali mu tuo non potorit vsuratum suspicio, qua amicitia non solum facit præsumere quod gratis fit mutuatum, sed et donationẽ (quod est maius) vt dixi supra effectu 70. n.206. quibus ibi dictis addo Bald.in l. post contrarium, num.3. ff.de donat. cum alijs allegatis per Flam.Paris.in tracta. de confie. benef.q.75.n.5. & seq.

Octuagesimus secũdus effectus amicitię est ille, quem posuit Tiraq.in tract. de pæn.in pluries

222 citata causa 22.n.60. vbi asserit quod nihil interest, an iudex solitus fuerit vexare appellantes ipsos, an vero suos amicos, eo quia ab eius sententia appellauerunt, allegat Ang. in addit. ad Bart in l. de pupillo, §. si quis ipsi pretori in 9. quæstio de operis noui nunt.

223 Octuagesimus tertius effectus est, vt per eam præsumatur, quod quis actui consentiat, & illam approbet, cui alias non consentiret Bal. Sal. & alij in l. inuitus, C. de procur. Alex. & conf. 1. nu.17.lib.3. Crauett.conf.237.n.2.vers. immo lib.2. Mascar. in tract de probat.concl.554.n.55. Meno. in tra.de arbit.casu 88.nu.61.

224 Octuagesimus quartus effectus est, quòd si amicus patris aliquid erogauerit, & expenderit in causam filij, cum suspecti tutores fraudẽ faciebant, non poterit repetere, qa censetur illud donasse not. in l. is, qui amicitia, ff. de negat. gest. Ruy conf.100.n.2.lib.4. Tiraq. in tract. de penis causa 22.num.63. Mascar.in tractat. de probat. d.concl.554.n.56.

225 Octuagesimus quintus effectus amicitiæ est vt amicus possit petere, vt decernatur curator bonis absentis, ad hoc, vt interrumpat præscriptionẽ, vel si sit ei delata hæreditas ad eam adeum sam Bal. in rub. C. qui admitti. col.4 q.6. ver item si haredes, Tiraq. d.causa 22. nu.8 Io. de Monte Spin.conf 169.n.13. vbi dicit, quòd tũc amicus censetur habere mandatum a lege, & alegat gl.in l.1.ff.de negot.gest.

Octuagesimus sextus effectus parum distat proxime relato, qui est quod amici parentum prædefunctorum possunt petere, vt eorum fi

226 lijs dentur tutores l.2.in prin.ff qui pet tut. Cyrill. Fulgeon. in summa in tit.de penis, §.3. num.17. Tiraq. d. causa 22.n.65.

Octuagesimus septimus est effect. vt disposi

227 tio, l.Graccus, de adult. promittens impunitatẽ patri si occiderit eum, quem inuenit cũm filia turpiter collectantem, illa, seu eadem impunitas extendatur ad amicos congregatos ad hũc effectum, sine quibus pater non potuisset tute illum occidere Bal in l vt vim, col.2.in fi. q 6.ff. de iusti.& iur. Marf sing 175. Rol.à Vall. conf.34. n 8 lib.2. vbi multos alios allegat Cepol.conf.4 n.15 Ign.in l.1.§ si maritus, n.31. ad Sillan. Villalo. in tract. de extens. legis tit. an gesta contra vel præter formam mandati, n.104 cart. mihi 172. qui dno vltimo loquuntur in terminis statuti Veronensis, quo permittitur viro im, une occidere adulterum repertũ cum vxore, & concludũt quòd etiam amici viri, qui interuenerunt in tali homicidio sunt impunes, prout ipse vir Nouell. in tract. de defensam, nu.81. & ratio est, quia cui conceditur aliquid et etiam conceditur, vt id possit facere cum amicis, & familia-

228 ribus, sine quibus id facere non posset, Bal. in l.1.col.antepe.vers.sed quid dicemus, C.unde vi Rol. à Valle d.conf.34.n.9.

229 Octuag.simus octauus effectus est, vt intelligatur ad nos reuersus, qui ad amicos nostros peruenit, non minus, quam si intra nostrã præsidia esse incepert, l. postliminij post princ. ff. de capti.& postlim.reuerf. Luc.de Pen.in l.1.in princ. vers. no.2 æquiparari, C. de Cast.ens. pecul. Cyrill. Fulgeon.in summa crim.in tit de penis, §. 3.num.17. Tiraq. in tract. de penis temper.aut relaxand.causa 22.n 68.

230 Octuagesimus nonus effectus amicitiæ deducitur ex dictis per Abb in c. quoniam frequenter, § porro, col 3 ver quæro an ille, vt lit.non contest. vbi voluit quòd satis videtur probari aliquem impedite ne citatio ad eum perueniat, si eius amicus talem citationem impediat, & per consequens vt habeatur procurato, Abba, sequuntur Tira.d.causa 22.nu.83. Casta super consuet. Burgund.rub.4 §.5.in verbo le mary sans procuration n.3.ver.9.car.mihi 562.

231 Nonagesimus effectus amicitiæ est, vt is, qui vult vel debet facere eleemosinam, teneatur illam potius facere, & dare amicis, & domesticis, quam exteris, & ignotis, Præposit. in c.non satis, numer.21.85.dist. Luc.de Pen. in l.1. in princ.vers.sed sols affectio, C. de castrens.pecul. Io. Medin de eleemosina in c de ijs quib est danda eleemosina, & quo ordine cart.157 col.4.vers inde oritur, Pet. Ceued.in collect. iuris canon.collect.36. nu. 2.Surd.in tra de alim.tit.1.q.93, n.1. Iac.de Graf. in

in dec. anr. p. 2. lib. 3. c. 14. num. 8. ver. decimo quia quòd tamen est intelligendum stante eadem necessitate, Surd. d. nu. 1. Foller. in pract. de censib. in vers. Nicolaus Episcopus, n. 8. car. mihi 27.

232 Nonagesimus primus effectus est, quod licet quis non dicatur arbitrium suscipere, licet arbitrer fuerit electus, si tamen amicus arbiter elegatur, & dum eligitur est præsens, & non contradicit, videtur arbitrium acceptasse, Bertac. in reper. in ver. amicitia inducit, Patian. in tract. cui incumb. onus proban. negat. lib. 1. c. 29. nu. 23. vbi alios allegat.

233 Nonagesimus secundus effectus est, vt iniuria facta amico meo, videatur mihi facta Alex. in apost. ad Bar. in l. de pupillo §. si quis ipsi prætori de nou. oper. nunt. Cassa. super consuet. Burg. rubr. 4. §. 5. in verbo le mary sans procuration, num. 3. cart. mihi 561. Arnon sing. 97. Gram. dec. 25. n. 2. Decia. cons. 125. n. 15. lib. 3. Becc. cons. 67. n. 18.

234 Nonagesimus 3. amicitiæ eff. est, vt licet quando aliquis dicit vellem emere, vel vellem eligere, vel vellem legare, per talia verba non inducatur perfecta voluntas, sed sit quodam imperfectum desiderium emendi eligendi, vel disponendi, vt voluit gl. in l. ementis, C. de contrah. empt. vbi etiam Bar. Aret. & cæteri Scribentes Raynut. cons. 204. n. 7. lib. 2. Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 596. num. 55. nihilominus tamen si quis disponendo dicat, vellem relinquere, vel

235 legare fundum Titio, si is Titius est amicus disponentis, ex talibus verbis inducitur vera dispositio, Ias. in l. 1. in 1. lectura, col. 3. & in 2. lectura, col. 5. C. de summa Trinit. & fide Cathol. Tiraqu. in tract. de penis relax. causa 22. n. 84.

236 Nonagesimus quartus effectus est, vt delinquens causa amicorum leuius sit puniendus, gl. in l. verum, ff. pro socio Ias. in l. qua dotis, ff. sol. matr. Sebast. Medic. in repet. c. erit, nu. 108. dist. 4. Cyrill. Fulgeon. in summa in tit. de penis, §. 3. n. 14. car. mihi 134. sed in foro conscientiæ nullo pacto excusabitur, vt dixi supra in præludio.

237 Nonagesimus quintus effectus amicitiæ est quod si delinquens esset amicus Principis, propter talem amicitiam ei potest remitti pæna delicti, vel saltem mitius puniri, c. nisi specialis de offic. legat. vbi glos. dicit hoc idem procedere si delinquens esset amicus iudicis, quod puto verum quo ad illam minorandam, non autem quo ad illam in toto tollendam, Rom. in l. si vero, §. de viro, ff. sol. matr. Corset. in add. ad repert. Abb. in verbo amico si est factum, Clar. in §. fi. q. 62. nu. 32. Pet. a Plaz. in epito. delict. c. 43. num. 6. vers. septimo, & præterea, Pet. Mollus in responso pro amico, dub. 2. num. 142. Tiraq. in pluries citata causa 22. in princ. Bernard. Herrich in summa magis com. opi. lib. 2. c. 167. Rebuf. in tracta. de priuil. schol. priuil. 104. numero 21. cart. mihi 52. Sebast. Medices in repet. c. erit, num. 113. distinct. 4. vbi

238 dicit quod iudex potest pœnam amico minorare, quando pœna est arbitraria, secus si est certa, & a lege, vel statuto determinata, quia tunc non potest, allegat Ias. in l. 1. C. ex quib. caus. infam. irrog. quod etiam dixerunt Siluest. in summa in verbo iudex, il. 1. circa medium, & Clar. in § fi q. 60. num. 31. qui etiam asserit quod iudex aliter faciendo graui pœna deberet puniri.

239 Nonagesimus sextus effectus amicitiæ est, quod si quis propter amicitiam aliquid dabat, vel faciebat, non possit astringi ad illud faciendum, vel dandum, vt puta obsequium præstare, vel certam partem fructuum sui viridarij amico offerre, namque talia, & similia, quæ fiunt, & præstantur propter amicitiam, non transeunt in obligationem, nec inducunt consuetudinem, l. qui iure, ff. de acqu. poss. gl. in l. 1. ff. de precar. Zas. in l. dedi tibi, § si liber homo, num. 12. ff. de cond. ob caus. vbi etiam Ias. num. 10. Cumno. in tracta. de pact. lib. 1. c. 24. nu. 110. qui dicit, idem esse si non esset datum, aut factum, sed tantum promissum dare, vel facere, Rodoa. in tractat. de simo. c. fi. num. 27. in 15. tom. tractat. diuers. p. 2. car. mihi 102. vbi dicit, quod licet amicus ab amico

240 pluries fuerit in domo receptus, non ob id acquiritur ei in domo amici quasi possessio hospitandi, & hic effectus potest quotidie inseruire pro excludendis seruitutibus, quas propter amicitiam patiuntur, vt si quis propter amicitiam passus esset, quod amicus transiret per eius prædium, vel hauriret aquam ab eius puteo, quia ex talibus actibus amicitiæ causa permissis, non posset induci seruitus, & ratio prædicti effectus esse potest, quia id, quod fit ob amicitiam, facillimè reuocatur, gl. in d. l. 1. in verbo quod genus, in fi. ff. de precar. Tiraq. in repet. l. si vnquam in verbo liberis, numero 93. C. de reuocand. donat.

241 Nonagesimus septimus effectus est, quod licet quis cogi possit, vt sit aduocatus pro eo, qui aduocatos non inuenit nihilominus amicos non posset cogi aduocare contra amicum, gl. in l. 1 § ait prætor ff. de postul. & ibi etiam Ang. n. 2. vers. in fi. gl. Pet. Rauennat. in suo Alfabeto, in ver. amicus. Tiraq. in tracta. de penis temper. aut relax. causa 22. num. 77. Polidor. Rip. in tracta. de nocturno tempore, c. 132. n. 5. Borell. in repet. pragm. odia litium, §. 1. gl. 3. n. 104.

242 Nonagesimus octauus amicitiæ effectus est, vt per eam delictum fiat grauius, & dicatur proditoriè commissum, nam si amicus fictus, & simulatus amicum occidit, tale homicidiũ dicitur proditorium, ita vt tunc habeant locum omnia, quæ de proditione per DD. scribuntur, & præsertim per Decia. in suo tract. crim. p. 2. lib. 7. cap. 29. per totum, & per sapientissimum Dom. Don Garsiam Mastrillum in suo sollemni tra. super Indulto. cap. 29. ita dixit Baldo. in l. respiciendum,

dum.§.delinquunt,ff.de penis,& in extrauag.ad reprimen.in ver.rebellis, Luc.de Pen.in l.fin.C.de desert.lib.10.Affl.dec.265.num.64. Decian.d.cap.29.nu.19.& 24.Mascard.in pract.crim.in titul.de homicid.mediant.mandato,nu.66. Anto.Gomez in lib.var.resol.to.3.c.3.num.5.Pet.à Plaz.in epit.delict.lib.1.c.21.num.1.cum seqq.Baiard.in add.ad Clar.in §.homicidium,ver.proditoriè,a.24.

244 Nonagesimus nonus effectus amicitiæ colligitur *ex tex.in l.ergo,ff.ex quib.cauf.maior.* vbi habetur quod illud edictum non potest habere locum, nisi amici fuerint interrogati, an velint causam amici defendere, *Tiraquell.in tractat.de penis temperan.seu relaxand.causa 22.num.69.*

245 Centesimus effectus, vt si quis testando eligat exequutorem sui testamenti aliquem amicum, si ille amicus est præsens tempori, quo fit testamentum, & non contradicit, sed tacet, videtur tale munus acceptasse, ita vt sequuta morte teneatur exequi facere omnia in testamento contenta, *ita Patian.in tractat.cui incumb.onus proband.negat.lib.1.c.29.numero 23.Bertach.in reper.in verb.amicitia inducit.*

246 Centesimus primus effectus colligitur ex notatis *per gl.in l.fi.ff.vbi pup.educar.debe.* vbi dicit, quòd cum aliquid debet fieri in præiudicium absentis, tunc sunt conuocandi eius amici, *Coras.in tracta.de inuent.num.18.in 8.to.tractat.diuers.part.2.cart.mihi 165. Tiraquell in multoties citata causa 22.num.69.* ex quo effectu infertur quod amici debitores absentis sunt citandi antequam interponatur secundum decretum, vt voluit ipsa met *glo.in cap.causam quæ,de dolo,& contumac.glo.in cap.consolationibus de officio,de legat.glo.fi.a.in capitu.fi.vbi etiam Innoc.& Ioan.Andr de eo, qui mitt.in poss.glos.in clement.1.in verbo ex certa scientia, vbi Cardin.Flor.q.6.de iud glo.in clem.1.in ver.liceret,de rescript.Bart.in Auth.at qui semel,num.13.C.quomodo,& quando index,& in l.magis,§.item prętor,ff.de reb.eor.Fulgos.cons.114.col.2.Bertac.in reper.in verbo amici sunt,Tiraq.d.causa 22.name.70.vbi multos alios allegat Borell.in repet.pragmat.odia litium,§.1.glo.3.num 92.* est beneuentum quod hæc citatio dicitur leuis

247 sollemnitas, ideoque eius ommissio non vitiat actũ, *Bald.in rubr.C.de success.edict.in 2.colum.vers.non tamen,Bar.in d.Auth.at qui semel,dicto num.23.vers.istad autem Bertacch.in repert.in verbo*

248 *amicorum citatio,* & ita practicatur in Regno isto, in quo amici nunquam citantur.

Centesimus secundus effectus est, quod sient delegato facto clerico à suo consanguineo, non debetur quarta Episcopo, *cap.requisiti,de testam.& dicam latias infra in titu.de effect.consanguinitatis effectu 23.* ita quoque non debetur de legato facto ab amico, *Plaz.in epitom.delict.capitulo 43.nume.6.versicu.sexto stabiliri posset.*

249 Centesimus tertius effectus amicitiæ est, vt amici pupilli sint requirendi, & citandi, quando per iudicem ipsi pupillo datur tutor per inquisitionem, *Bar.in l.scire,§.cum reliquis ff.de tutor.& curat.dat.ab ijs,Bertacch.in reper.in verb.amici pupilli.*

Centesimus quartus effectus est, quod ad hoc vt quis dicatur vere contumax opus est,

250 vt ipsius amici requirantur an velint illum talem suum amicum defendere nec ne, *Bart.& alij in l.ergo,ff.ex quib.cauf.maior.Tiraq.in tracta.de penis causa 22.69.*

Centesimus quintus effectus est, vt amici-

251 tia, & conuersatio cum delinquentibus faciat non mediocre indicium, & tale, vt iuncta cum aliqua alia præsumptione possit tormentis supponi, vt late scribit, *Faria.in tract.crim.q.43.n.175.& seq.*

252 Centesimus sextus effectus cogitur *ex text.in l.hoc autem,§.1.ff.quib.ex cauf.in poss.eatur.* qui dicit, quod amici pupilli sunt requirendi, vt eam defendant antequam iudex decernat bonorum possessionem, & hoc quia non est verisimile quod amici ommittant defensionem ipsius pupilli, *Tiraquell.prçcitata causa 22.n.69.Bertach.in suo reper in ver.amici sunt.*

Centesimus septimus effectus amicitiæ est,

253 quod amicus poterit prosequi iniuriam factam suo amico tanquam factam attinentibus suis, ipsum iniuriantem accusando, & demum cum eo pacem faciendo, *Bald.in repe.cap.si pater,de testa.in 6.& in l.1.num.49.C.qui accusar.non poss.& conf.78.volum.4.Alexand.in add.ad Bart.in l.non solum,§.qui alieno,ff.de procur.Alciat.in tracta.de presumpt.regul.1.presumpt.28 num.2.Plaz.in epitom.delict.cap.43.nu.7.verf.quibus omnibus,* qui loquitur in amico singulari, *Rebuff.in tracta.de priuil.schol.priuileg.104.num.8.in 18.tom.tract.diuerf.cart.mihi 52.Decian.in tractat.crim.par.1.lib.3.ca.5.nu.13.& 14.* cęteris copiosius *Farin.in tractat.crim.q.13.n.31.& seq.* qui hanc conclusionem declarat, & limitat diuersis modis.

Centesimus octauus effectus est, vt amici-

254 tia sit causa, vt etiam in successionibus amicus anteponi possit, & quandoque debeat etiã sanguine coniunctis, exceptis tamen filijs, *Menoc.conf.683.nu.22.lib.7.& in tract.de presump.lib.1.presump.28.n.17.* quod pbat authoritate antiquorũ legislatorũ, non aũt nostrorũ iurisc̃osultorũ, cuius dictũ intelligo, quod testator possit in eius successione anteponere amicum sanguine c̃oiunctis in testamento, vel qđ cũ sit aliqua c̃otrouersia inter sanguine c̃oiũctos, & amicũ, tũ capiẽda sit interp̃tatio ꝓ amico, nõ aũt qñ defect hẽditas ab intestato, qa tũc amicus

cus quantumuis strictus, & cordialis penitus
excluditur.

Centesimus nonus effectus est, quod in con
255 trahendis nuptijs sunt conuocādi amici, pro-
ut consanguinei, *l. si donationum, in fin. C. de nup. Tiraquell. in tract. de pen. temp. aut relax. causa 22. num. 75. Cyrill. Fulgeon. in summa crim. in tit. de penis, § 3. num. 17. qui hunc effectum dicit esse priuilegium amicitiæ.*

Centesimus decimus effectus est, vt amici
256 vulnera reputentur meliora, quam oscula, &
voluptates inimicorum, *vt supra in prælud. nu. 22.* & voluerunt *Damoder. in enchir. parium, aut similium iuris, in verb. amicus factus, il 2. in fin. Roman. singul. 678. Corrad. Brun. in tractat. de haret. lib. 3. cap. 8. num. 9. in 11, tom. tract. diuers. par. 2. cart. mihi 299.*

Centesimus vndecimus effectus est, quod
257 actus præsumitur deliberate factus vbi fit con-
uocatis, & interuenientibus amicis, *Bartol. in l. gerit, columm. 3. versicul. quæro quid si, ff. de acquirend. hæredita. & ibi etiam cæteri scribentes, idem Bartol. in l. final. ff. de testament. Ias. in l. 1. in lectura Ticinen. colum. 5. versic. & non obstat, & in lectura Patauina, colum. 3. versicul. non obstat, C. de summa Trinit. & fide Cathol. Tiraquell. in tra. de penis temper. causa 22. n. 79.*

298 Centesimus duodecimus effectus colligitur
ex dictis per *Soc. iun. in consil. 27. num. 17. lib. 2.* quem refert, & sequitur *Riminald. consil. 108. num. 63. lib. 2.* qui dixit quòd contractus, &
obligatio facta per amicum de re, & negotio
spectante ad amicum, censetur facta gratia,
& contemplatione ipsius amici, & ipse con-
trahens intercessisse tanquam fideiussor, &
259 pro hac conclusione, & effectu optime con-
fert illa communis, & recepta conclusio, sci-
licet, quod licet aliquis se obliget insolidum
cum eo, constituat se principalem debito-
rem cum eo, & ad quem principaliter nego-
tium spectat, nihilominus is talis obligatus
semper habetur, & reputatus pro fideiusso-
re, *Cornel. consil. 124. lit. C. lib. 1. Decian. consil. 49. num. 16. lib. 2. Rol. a Valle consil. 64. numero 5. lib. 1. Marsil. singul. 109. Cumia super ritu istius Regni cap. 6. num. 96. Paul. de Castr. consil. 331. num. 1. lib. 1. Laurent. de Pinu consil. 71. nume. 4. Rom. consil. 114. num. 1. Rim. consil. 150. num. 23. Ordo consil. 41. num. 14. lib. 1. Duen. reg. 335. in 9. lim. Sim. de Prat. conf. 153. n. 25. lib. 1.*

260 Centesimus decimus tertius effectus ami-
citiæ est, vt ex ea colligi possit quænam fuerit
voluntas testatoris in eius dispositione, *l. si seruus plurium, §. fin. ff. de lega. 1. l. penult. ff. de aliment. & cibar. legat. l. nemo dubitat, §. frater. ff. de hæred. instit. Vasq. in tract. de success. progressu. lib. 1. § 6. num. 14.* qui hos prædictos textus ad
hoc allegat, & ponderat, *Sim. de Prat. in tra. de interpret. vlt. volunt. lib. 1. interpr. 2. dub. 1. solut. 4. n. 4. Alberic. in d. §. fi.*

Centesimus decimus quartus amicitiæ ef-
261 fectus sumitur *ex text. in c. de indusqu, 3. q. 3.* vbi
habetur quod in nostris negotijs semper de-
bemus quærere amicorum consilia *Tiraq. late in tract. de penis temper. causa 22. nu. 76.* vnde *Salamon cap. 25. prouerb.* scriptum reliquit *Causam tuam tracta cum amico tuo, & secretum tuum extraneo non reueles.* & iterum *c. 27. Vnguento, & varijs odoribus delectatur cor, & bonis amici consilijs anima decoratur.*

Centesimus decimus quintus effectus est,
262 quod licet per superuenientiam liberorum re-
uocetur donatio iuxta *tex. in l. si vnquā, C. de reuocan. donat.* attamen si donatio reperitur facta
263 valde amico ob talem superuenientiam filio-
rum non reuocabitur, *Soc. cons. 39. col. fin. lib. 3. Tiraquell. in repet. dictæ legis si vnquam, in verbo liberis, num. 95. & seq.* vbi conatur hanc senten-
tiam varijs medijs comprobare, & etiam *num.* 105. & 107. vbi dicit quod attenta qualitate
rei donatæ remitti debet arbitrio boni viri, &
sic iudicis an verisimiliter esset donaturus si
de filijs cogitasset tempore donationis: Hunc
tamen effectum puto esse verum in re parui
momenti, &c.

Centesimus decimus sextus effectus est,
quòd si clericus incepit rixam, in qua percu-
264 tiatur, vel male tractatur, propter quod ip-
sius amici indignati (præter conscientiam
suam, illum talem male tractantem clericum
occidant, vel mutilent, ille clericus erit irregu-
laris, cum culpa sua eueniat tale homicidium,
secus si occidens non esset amicus clerici, Scri-
bentes omnes, & præsertim, *Anchar. in cap. Petrus, num. 4. de homicid. volunt. vel casuali allegat, cap. significasti eod. titul. & l. 1. § cum arietes, ff. si qua. pau. fe. di. & l. quoniam Alexandrum, C. de adult. & l. quoniam multa ad l. Iul. de vi publ. Marian. Soc. iun. in c. ad audientiam n. 239. de homic.*

Centesimus decimus septimus effectus ami
265 citiæ est, quod licet alias legata facta testato-
re non cogitante de posthumo non conserue-
tur legatarij, sed reuocentur per natiuitatem
posthumi, iuxta terminos *Authen. ex causa, C. de*
266 *liber. præter.* si tamen talia legata testator reli-
querit suis amicis, non reuocarentur, *Tiraquel. in repet. l. si vnquam, in verbo liberis, nu. 95. ver. id quod etiam, C. de reuocan. donat.* vbi dicit quod li-
cet *Bald. & Cornc. in Authen. præterea, C. de liberis præteritis* dicant hoc procedere, & habere
locum in legato facto consanguineo, attamen
ex quo ipse *Bal.* mouetur ad ita dicendum *per tex. in l. cum aliena, C. de legat.* & quia dispositio
illius textus trahitur ad amicos, secundum *Gulielm. de Cuneo, Paul. de Castr. & Ias. ibi,* & ex-
presse voluit *Barbat. in repet. cap. Raynaldus, de*

testa-

Digitized by Google

testament. ideo est dicendum vt etiam trahãtur ad amicos dicta *per Bald.*

Centesimus decimus octauus effectus est,
267 vt in dubijs iudex, quando ex qualitate facti est dubius cui parti dcb a: applicare animũ suũ, si hinc inde extant coniecturæ, ac diuersæ Doctorum opiniones, tunc potest in fauorem amici inclinare, & pnũtiare, quod cõmuniter dicitur in dubijs pro amico *DD. in c. inuitarii de const. Rot. Roman. titul de rescriptis dec. 55. Abb. in c. 1. in fi de constit. Cephal. cons. 76. num. 1. volum. 1. Sal. in l. 1. C. ad leg. Corn. de Sicar. Aacher. iun. in quæst. familiar. lib. 3. q. 72. n. 42. author. incertus, in tra. de commun. opin. c. 8. nu. 46.* licet in hoc contrarium videatur tenere *Io. Segur. Dauil. in direct. iud. ecclesia. p. 1. c. 14 n. 23.* dum dicit, quòd iudex non est tutus in conscientia, si dubius in veritate opinionũ, iudicat pro amico, ad quod allegat *Nauarr. in relect. c. si quis autem n. 130 de penit. dist. 7. &*
268 *Adrian in quolibet quæst. 6. artic. 2.* nihilominus tamẽ a priori opinione nõ esse recedẽdũ semper putaui, vltra quod oẽs fere Scribentes recenset hunc effectum in diuersis, sed caueãt iudices ne propter passiones, & partialitates reddantur dubij, & propterea possint pro amicis pronuntiare, quia tunc ita pronuntiando nullatenus sunt tuti in conscientia, sed tunc iudex dicitur tutus in conscientia, quãdo rationes sũt æquè dubiæ, seu æquè probabiles pro vtraque parte, sic libere põt in fauorem amici inclinare, & pronũciare, & ita intelligitur hic effectus.

Centesimus decimus nonus effectus est,
269 quod quis dicitur potẽtior propter amicos quos haber, *Abb. in ca super eo in 3. not. de test. vbi etiam Bald.* dicit quòd potentia amicorũ facit hominem excellentem, *Tiraquell. in tra. de penis temper. aut relax. causa 22. num. 82.* qui asserit quod apud Scitas is ditissimus reputabatur, qui certissimos, optimosque habebat amicos, quod ante eum scripserat Lucianus ad quod benefacit quod *Plutarcus, & Aristoteles in moralibus* dixerunt, scilicet, quòd, *amicus igni, & aquæ est necessarius, & Plutarcus in Trucul.* scripsit, *Vbi amicis, ibi opes,* & est versus *Vtilius Regno est meritis acquirere amicos.*

Q :od considerantes multi tum ex Nostra
270 tibus iuris professoribus, tum etiã ex alienis dixerũt, quod vtilius est habere amicos, quã aurum, & argentum, & quod hoc nobis magis expedit quam agros pecunias, ita *Alber. in l. Teopompus. ff de dote præleg. Io. Dilect. in tr. de arte testan tit 3. cautel. 11. n. 1. Petr. a Plaz. in epitom delict c. 43. num. 1. ver cuius glosæ Camill. Borell. in repet pragmat. odia litium, §. 1. glos. 3. n. 108. & 109.*

Centesimus vigesimus effectus est, vt ami
271 cus possit iure optimo seruũ amici sui in fugam constitutum vendicare absq. eo qđ incidat in illud Senatusconsultum, quo cautũ est, neminem posse seruum in fuga constitutum vendicare, *l. quod sæpe, §. si quis amico, ff. de contrahend. empt a Plaz dict. cap. 43. num. 6. ver. vndecimo.*

162 Centesimus vigesimus primus amicitiæ effectus est, quod sicut consanguineus, qui ab intestato occiso succedit, potest necem defũcti vindicare, & hæredi scripto præfertur, ita etiam amicus maxima amicitia coniunctus si accusationem super nece defuncti vindicãda præponere voluerit, *Petr. a Plaz. eodem ca. 43. n. 7. in fin.*

Centesimus vigesimus secundus effectus
273 est, quod si amicus meus reperiatur occidisse meũ inimicũ, præsumitur, quod illum occiderit mandato meo, nisi ex parte mea probatũ fuerit, tale delictum fuisse commissum me contradicente, *ca. Petrus de homic.* illud inducendo à contrario sensu. *Menoch. late cons. 788. nu. 2. & 8 lib. 8. ad quod allegat Bart. in l. 1. §. fin. ff. quod vi, aut clam, Roma. in l. de pupillo, § si quis prætori, num. 6. ff. de oper. nou. nunciat. & ibi etiam Alexand. num. 24 eundem Alexan. in l. 1. num. 24. C. ne lice peten. Butr. in cap. fin. de præsump. Dec. cons. 224. in fin. Marsil. consil. 132. per totum, Decian. cons. 88. num. 1. ver. tamen ista li. 3.* & licet multi ex præcitatis DD. loquantur in famulis, & consanguineis, nihilominus idem omnino est dicendum de amicis, cum amici ex multis effectibus supra relatis appareat quod amant amicum, quàm consanguineos, & quo ad seruos, dico quod hoc præsumitur de seruis, qui vt plurimum sint personæ viles, infames, & abiectæ conditionis, & parum, aut nihil amãt suos dominos vt experientia docet, imò potius illos odio prosequuntur, iuxta illud vulgatũ, *quot famuli tot hostes,* & ad hoc bene conferũt dicta per *Corsett. in add. ad reper. Felyn. in verb. delictum commissum.*

274 Centesimus vigesimus tertius effectus amicitiæ est, quod si reperiatur interpositũ decretum iudicis in contractibus minoris, nec appareat de causæ cognitione, si tale decretũ fuit interpositum in præsẽtia consanguineorum, amicorum pupilli, qui amici asserunt, & affirment quod cõtractus celebrandus, sit vtilis ipsi pupillo, præsumitur tunc cum causæ cognitione fuisse interpositum decretum *Jmol. consil 99 num. 6. Simoncell. in tract. de decret. lib. 1. tit. 1. n. 59.*

275 Centesimus vigesimus quartus effectus est quod licet officialis nõ possit recipere dona, vel munera a litigantibus, & illa recipiendo committat Barattariam, & simoniam,

Io. a Fina in reg. iur. in uer. index, lib. 3. cart. mihi 217. Parif. de Put. in tract. de syndic. in uerbo, corruptio Gramm. conf. 35. nu. 3. Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 341. nu. 19. & ego scripsi in meo tractat. de except. ad materiam statuti except. 24 nu. 130. Segur. Dauid. in direct. iud. eccles. lib. 1. c.
276 14. per totum, attamen si amicus aliquid reciperet ab amico, licet recipieos sit officialis, propter amicitiam excusaretur à prædicto delicto, Alex. Raudens. conf. 50. n. 528. & seq. li. 1. vbi ad hoc adducit certa media.

277 Centesimus vigesimus quītus effectus est, quod licet legatum primo loco factū videatur legatario ademptum, si res legata iterū alteri legetur sub commemoratione primi, & sic secundus, & non primus illud consequitur, Cy. & Bar. in l. re coniuncti. ff. de lega. 3. Mantica in tract. de coniect. ultim. volunt. lib. 12. tit. 4
278 nu. 9. attamen si res primo loco legata repetatur valde amico testatoris, non præsumitur ei sublatū, sed quod ipse primus insimul cū secundo legatario rem inter se diuidat, quia censetur eis simul, & coniunctim fuisse legatum, iuxta tex. in l. si pluribus. ff. de lega. 1. & in l. coniunctim, de legat. 3. & in §. si eadem res Instit. de legat. & concludit, Mantica d. titu. 4. num. 9. vbi huoc effectum corroborat varijs medijs.

279 Centesimus vigesimus sextus effectus colligitur ex dictis per scribentes in c. super eo il 2. de test. vbi dum considerant disparitatē, quę potest esse in matrimonijs contrahendis, dicuot quod disparitas probatur tū ex numero, & qualitate consanguineorum, & affinitum etiam ex qualitate, & numero amicorū hoc idem dixit Parif. conf. 58. num. 38. lib. 4. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 3. cap. 5. num. 15. in ultimis uerbis.

280 Centesimus vigesimus septimus effectus amicitiæ est, vt in electione alicuius officij, vel beneficij eligens possit eligere suum amicum magis, quā alium noo amicum stante paritate habilitatis concorrentium, secus si amicus esset magis habilis, & idoneus, qoia tunc deberet præferri nullo habito respectu ad amicitiam, ita Foller in pract. cēsuali, in uer. Nicolaus Episcopus, nu. 8. car. mihi 27. & super const. Regni. in tit. de instit. & iur. in const. speciale n. 4. car. mihi 109.

Centesimus vigesimus octauus est, quod amicus faciens aliquos actus possessoris in
281 re sui amici, videtur hoc facere iure familiaritatis, & sic ex præcedenti titulo sui amici, l. qui iure ubi Bart. & alij, ff. de acquir. possess. Alciat. in tracta. de præsump. reg. 2. præsumpt. 23. n. 4.

282 Centesimus vigesimus nonos effectus amicitiæ est, vt excludat præsumptionē simonię quotiescūq. quis permutat beneficiū magnū cum tenue, nāq; si talis permutatio fiat inter extraneos, præsumitur facta mediante pecunia, secus si inter amicos, Alex. de Neuo in c. 1. n. 11. de cler. non resident. & ad hoc bene cōferunt scripta per D. Flam. Parif. in tract. de con fidentia benef. c. 75. per tot.

283 Centesimus trigesimus effectus est, quod ad substinendam citationem, sufficit, quod copia ipsius citationis sit data amico citandi qui amicus afferat illam dedisse ipsi citato, & pro hoc aliquid expēdisse, quia cōcorrētibus expensis, & assertione amici, citatio reputabitur legitima Achill. de Graf. dec. 56. in tit. de citat. Lancell. de attentat. p. 2. c. 4. num. 123 cart. mihi 52.

284 Centesimus trigesimus primus effectus est, vt licet in confectione inuētarij fint citādi creditores hæditarij, iuxta tex. in l. fin. §. 1. C. de iure delib. attā si ipsi creditores sūt absētes
285 sufficit, vt citentur eius amici, Io. Coras. in tra. de inuentar. nu. 18. inter tract. de success. diuers. car. mihi 455.

286 Centesimus trigesimus secundus effectus amicitiæ est, vt amicitia, & cōuersatio habita cum inimicis occisi, vel alter inuriati faciat indicium contra talem amicum, ita vt præsumere faciat quod illum occiderit, vel iniuriauerit animo appensato, & delibetato Blanc. tract. de ind. n. 163.

287 Cētesimus trigesimus tertius effectus colligitur ex tex. in l. fundi §. itē si amicus, ff. de acq. poss. vbi habetur quod amicus vēditoris potest tradere possessionē rei vēditæ ipsi emptori, & hoc ēt si ipse vēditor mortuus fuerit, dūmodo isto casu hæredes noo contradicāt & ibi gl. dicit quod isto casu amicus habetur loco procuratoris, vel nuntij.

288 Cētesimus trigesimus quartus effectus est vt amicus dicatur familiaris, & domesticus amici, & in eo verificētur oīa, quæ de domesticis scribuntur, Luc. de Pen. in l. 1. C. de mune. & honor. lib. 10. Carou. super ritu M. C. V. ritu 46. n. 34. vbi pro argumēto citat tex. in l obseruādum, ff. de off præsidis, & in l. qui iure familiaritatis, ff. de acq. poss.

289 Cētesimus trigesimus quītus effectus colligitur, ex textu in l. amicissimos in prin ff. de excus. tutor, vbi habetur qđ parentes solent eligere totores suis filijs suos amicissimos, qđ idē puto esse faciēdum per ius dicentes, quī in electione tutorum debent eligere amicos parentis, si qui sont habiles.

290 Ceotesimus trigesimus sextus effectus est, vt si nō adsit is, cui debeat fieri denūtiatio, vt quia dominus sit absēs, tunc poterit is, q nouum opus facere habet, deonciare amicis, ita dicit tex. in l. at qui aliter, §. 1. uerf. & si for-

forte ff. quod ui aut clam.
Centesimus trigesimus septimus effectus
291 amicitiæ est, vt amicus patris prædefuncti
possit, accusare suspectum tutorem filiorum,
l. is, qui amitia, ff. de neg gest. est tamen verum
quod si in tali causa aliquid expendit, illud
repetere non poterit, vt dixi supra effect. 70.
num. 206.
Centesimus trigesimus octauus effectus
292 est, vt offendens amicum meo respectu, dici-
tur mihi fregisse pacem, Bald. in l. 1. C. de epi
scop. & cler. Fel. in c. repellantur circa finem,
de accusa. Blanc. in tract. de ind. n. 165.
293 Centesimus trigesimus nonus effectus ami
citiæ est, vt amicus possit pacisci pro amico,
*Alex. post glo. in l. si unus, §. 1. ff. de pact. Bertac.
in reper. in uerb. amicus potest.*
294 Centesimus quadragesimus effectus est,
vt amicitia superueniens inter compromis-
sarium, & compromittentem excusat arbi-
trum ne cogatur ferre sententiam, *Spec in tit.
de arbitr. §. excipitur, uer. item quod inimicitia,
iuncto, uer. sed nunquid excusabitur quod sit Bertac.
in reper. in uer. amicitia superueniens.*
Centesimus quadragesimus primus effe-
295 ctus amicitiæ est, vt faciat cessare actionem
furti, namq; si aliquis accipiat rem amici sui
etiam secreto, non propterea erit reputan-
dus, quod illam rem furto subtraxerit, *Spec.
in titul. de furtis, uer. quid si amicus Bertac.
in dict. repertor. in uerbo amicitia facit cessare,*
296 quod secus est in eo, qui occultat laudem sui
amici, nam is furi par est, *Rebuff. in tract. de
priuil scholar. priuil. 104. n. 16. in 18 tom. tra. di-
uers. car. mihi 52.*
Centesimus quadragesimus secundus ef-
297 fectus est, vt citatus à iudice amico sui inimi
ci, non teneatur coram eo comparere, sed
eius iurisdictionem declinare poterit, *Bal. in
l. 1. C. si a quocunq; prad potest: Io. de Anan. in
c. cum dilectus circa finem, de accusat. Corsett. in
add. ad repert Abb. in uerbo, amico si est factum.*
Centesimus quadragesimus tertius, & vl-
298 timus effectus est, vt iudex legitime recusari
possit, quando aduocatus partis aduersę es-
set amicus strictissimus iudicis, coram quo li
gatur, vt dicit Grat. consil. 134. nu. 5. lib. 2.
sed in præsenti effectu teneo quòd contraria
opinio, vltra quod est communior, sit etiam
verior, *Franc. in cap. postremo, num. 17. & ibi
etiam Innocent. & Dec. de appell. idem Dec. in
cap. 1. de offi. iud. ordin. Marant. in pract. p. 6. act.
2. n. 47. Alb Mandell. consi. 42. num. 1. & 2. lib. 1
cum similibus,* quos late adduxi *in meo tra. de
except. except. 24. nu. 112.* Et hoc pro effect.
amicitiæ dicta sufficiant.

F I N I S.

Digitized by Google

INDEX
TRACTATVS DE EFFECTIBVS
AMICIÆ V.I.D. DON CAROLI DE GRASSIS.

A

cia-

B

C

Clam

D

E

F

INDEX.

I

L

M

N

O

P

Q

R E-

R

S

T

V

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google